

Onsdagen den 17 januari

Kl. 09.00–13.59
16.00–17.39

---

§ 1 Prövning av yrkande om misstroendeförklaring mot statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

*Prövning av yrkande
om misstroende-
förklaring mot
statsrådet Romina
Pourmokhtari (L)*

Anf. 1 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Under kammarens sammanträde den 21 december framställde Rickard Nordin, Centerpartiet, och Elin Söderberg, Miljöpartiet, yrkande om misstroendeförklaring mot statsrådet Romina Pourmokhtari, Liberalerna. Eftersom yrkandet biträdades av minst 35 ledamöter bordlades det då en första gång. Yrkandet bordlades ytterligare en gång i går. Yrkandet ska nu tas upp till avgörande.

Först ges möjlighet att lämna röstförklaring.

Anf. 2 DANIEL HELLDÉN (MP):

Herr talman! Det är Miljöpartiets uppfattning att klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari upprepade gånger har agerat på ett sätt som visar att hon saknar lämplighet för sitt ämbete. Hennes förtroende är förbrukat.

Misstroendeförklaring är ett verktyg som ska användas mycket varsamt. Men sedan regeringen tillträdde under hösten 2022 har otaliga steg tagits som raserar den klimat- och miljöpolitik som Sverige byggt upp under flera decennier. Man började skarpt med att lägga ned Miljödepartementet, och sedan dess har svenska folket kunnat följa en serie beslut där klimatet och miljön har prioriterats ned på dagordningen, där klimatbudgeten minskar och där insatserna för att skydda natur och begränsar utsläppen har slopats.

Herr talman! Det minsta man borde kunna vänta sig av klimatpolitiken är att den sänker utsläppen. Statsrådet Romina Pourmokhtari, som är ansvarig för klimatpolitiken, har i stället fört en politik som kraftigt ökar utsläppen. När regeringen har fått frågor om hur man tänker hantera de allvarliga effekterna har statsrådet upprepade gånger hänvisat till den kommande klimathandlingsplanen. Hon har vid ett flertal tillfällen dessutom uttalat sig grovt vilseledande och direkt felaktigt.

Före jul presenterades slutligen handlingsplanen. Den varken höll måttet eller gav svar på frågorna om hur vi ska nå målen. I stället försenar regeringen klimatomställningen och skjuter ansvaret framför sig, och vanligt folk och företag är de som kommer att ta den stora smällen.

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----
*Prövning av yrkande
om misstroende-
förklaring mot
statsrådet Romina
Pourmokhtari (L)*

I stället för en ansvarsfull politik som skyddar befolkningen och kommande generationer mot allvarliga risker gör man Sverige mer sårbart för de säkerhetspolitiska risker som följer med klimat- och miljökrisen. Ekonomiska risker, risker för ras, skred och översvämningar eller risker för människors liv och hälsa tycks inte beröra Sveriges regering.

Att agera som man har gjort de senaste åren är oförlåtligt och oförståeligt. Att dessutom riva upp befintliga verktyg som syftar till att minska utsläppen och skydda våra miljöer och sedan presentera en klimathandlingsplan som inte ger några konkreta svar på hur utsläppen ska minska i närtid utan främst aviserar framtida utredningar är ansvarslöst.

Herr talman! Att en regerings klimatpolitik sänker utsläppen är inte enbart något man som medborgare borde kunna förvänta sig. Det är också ett krav på regeringen som framgår av klimatlagen. Tidöregeringen ökar aktivt utsläppen för första gången på två decennier, och inget i den presenterade handlingsplanen visar på hur man tänker reparera skadan. Riksdagens förtroende för klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari borde för alla vid det här laget vara förbrukat. Allt annat vore att förringa allvaret i klimatfrågan.

Med detta som bakgrund är Miljöpartiets besked i dag att Miljöpartiet anser att Romina Pourmokhtari saknar lämplighet i utövandet av sitt ämbete och att riksdagen bör förklara att ministern inte längre har riksdagens förtroende.

(Applåder)

I detta anförande instämde Janine Alm Ericson, Emma Berginger, Mats Berglund, Camilla Hansén, Annika Hirvonen, Linus Lakso, Rebecka Le Moine, Amanda Lind, Rasmus Ling, Katarina Luhr, Jan Riise, Jacob Risberg, Märta Stenevi, Elin Söderberg och Ulrika Westerlund (alla MP).

Anf. 3 LINA NORDQUIST (L):

Herr talman! Tack vare Romina Pourmokhtari, vårt statsråd, finns för första gången en plan i Sverige för att nå nettonoll i koldioxidutsläpp senast 2045 och därefter negativa utsläpp.

Den här regeringens klimatpolitik syftar inte till att minska koldioxidutsläppen – den syftar till att helt eliminera dem. Detta, att nå hela vägen till nettonoll, kräver helt andra åtgärder än ett klimatarbete som begränsas till minskade utsläpp.

Inget av oppositionspartierna har någon sammanhållen politik för att nå hela vägen. Så enkelt är det. Den förra klimathandlingsplanen misslyckades med att nå Sveriges klimatmål, nettonollutsläpp 2045.

Vad de här partierna faktiskt säger med sitt yrkande om misstroende i dag är att man struntar i att gå i mål men att man är rysligt intresserad av att veta när man har kommit sisådär halvvägs, kanske. Det är antingen detta det handlar om, eller så är allt bara politiskt spel – något som ett språkrör i Miljöpartiet faktiskt själv ansåg. Därför lyckades Miljöpartiet inte samla alla sina 18 egna ledamöter bakom yrkandet om misstroende.

Oavsett bevekelsegrunder, herr talman, är detta helt obegripligt. Vår planet och vårt land har varken tid eller råd med ineffektiv symbolpolitik. Oppositionens politik, och det som tidigare regeringar helhjärtat har ägnat sig åt, är som om vi här inne i denna sal skulle försöka minska koldioxidutsläppen genom att turas om att hålla andan. Dessutom skulle en del av

oss, lite beroende på varifrån vi kommer och vad vi arbetar med, behöva hålla andan oerhört mycket. Det är orättvis politik som har bedrivits tidigare, och man kan inte hålla andan i all evighet, punkt.

Mindre av allt fungerar inte. Det som däremot fungerar är politik som, liksom Romina Pourmokhtaris politik, ställer om hela vägen till nettonoll.

Herr talman! Enda sättet att nå nettonoll är att fasa ut bensin och diesel. En avgörande fråga för varje politisk makthavare är: Ska vi ersätta dessa fossila bränslen med någonting, ska vi erbjuda kloka alternativ eller ska vi bara sluta att göra saker? Ska vi sluta att driva företag i Sverige? Ska vi sluta att transportera gods? Ska vi inte förflytta oss längre?

Romina Pourmokhtaris klimatomställning är på riktigt. Hennes klimat-handlingsplan dundrar fram åtgärder som fasar ut fossila bränslen för gott men utan att tvinga människor tillbaka till dåtiden eller försätta företag i konkurs. Hennes åtgärder gör det i stället enkelt att fatta klimatsmarta beslut vid köksbordet eller i en bolagsstyrelse. De gör det enkelt att elektrifiera vardagen, industrin och transportsektorn.

Helt avgörande för denna omställning är en kraftigt utbyggd fossilfri elproduktion – mer kärnkraft, vindkraft och solenergi. Ren el är direkt avgörande för att Sverige ska klara klimatomställningen på riktigt.

Romina Pourmokhtari har gett tillstånd till mer havsbaserad vindkraft på ett år än vad den rödgröna regeringen lyckades med på åtta år. Hon har rivit hindren för kärnkraft så att transportsektorn och industrin, herr talman, ska kunna sluta använda fossila bränslen i sina verksamheter.

Liberalernas klimatpolitik lägger grunden för ett samhälle helt utan utsläpp. Framtiden är att kunna resa, driva företag och transportera gods utan att skada planeten. Och med ett pålitligt, robust och fossilfritt elsystem som grund dundrar Romina Pourmokhtaris klimathandlingsplan på.

Det är marknadsintroduktionsstöd för inrikes elflyg. Det är stöd till introduktion av eldrivna fartyg. Det är ökade incitament för att köra elbuss och transportera tungt gods med ellastbil. Det är en skrotningspremie där man gör sig av med en bil som gör skada. Det är en stor satsning på utbyggd laddinfrastruktur i hela landet. Och nu har jag bara nämnt några av de 70 åtgärder som finns i denna klimathandlingsplan.

Detta är vägen till en effektiv och rättvis klimatomställning som får ett brett stöd i samhället.

Herr talman! Det är inte Romina Pourmokhtari som ska bort. Det är den meningslösa symbolpolitik som vi har utsatts för fram till nyss, den som har skjutit de svåraste frågorna framåt i tiden för andra regeringar att lösa och för andra generationer att ta smällarna av.

Liberalerna röstar ja till en modern klimatpolitik som fungerar, herr talman. Men vi röstar nej till att avsätta den första minister som gått i land med att rita upp en linje hela vägen till nettonoll.

Tack, Romina!
(Applåder)

I detta anförande instämde Malin Danielsson, Joar Forssell, Martin Melin, Mauricio Rojas och Cecilia Rönn (alla L) samt Helena Storckenfeldt (M).

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----
*Prövning av yrkande
om misstroende-
förklaring mot
statsrådet Romina
Pourmokhtari (L)*

Anf. 4 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M):

Herr talman! Miljöpartiet och Centerpartiet har försökt samla den splittrade vänsteroppositionen för att kräva en misstroendeomröstning mot Sveriges mycket kompetenta klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari. Hon är den första svenska klimatminister som har en trovärdig plan för hur vi ska klara Sveriges klimatmål och nå nettonollutsläpp senast år 2045.

En helt grundläggande förutsättning för det arbetet är mer ren el, så att vi kan elektrifiera transporter och industrin. Utan energipolitik har man ingen klimatpolitik. Därför satsar denna regering på ny kärnkraft. Och därför har, som vi hörde tidigare, den nuvarande regeringen på ett år gett tillstånd till fler vindkraftsparker till havs än vad miljöpartistiska statsråd gjorde på åtta år.

Det är knappast någon hemlighet att oppositionen står långt ifrån regeringen när det kommer till energipolitiken. När Miljöpartiet och Socialdemokraterna satt i regering försämrade de förutsättningarna för kärnkraften, och därmed försämrade de också förutsättningarna för klimatomställningen.

Vänsterpartiernas kärnkraftsmotstånd är en viktig drivkraft bakom deras kritik mot regeringens klimatpolitik. Med denna misstroendeförklaring fortsätter vänsteralternativet i svensk politik att agera på ett sätt som är skadligt för Sverige och dåligt för klimatet.

Regeringen kommer att fortsätta sitt långsiktiga arbete med att nå Sveriges klimatmål hela vägen till nettonollutsläpp senast 2045. Det sker genom mer kärnkraft och mer fossilfri el. Det sker genom ett konkurrenskraftigt näringsliv, ekonomisk tillväxt och förbättrade förutsättningar för hushållen. Det sker genom mer internationellt samarbete, satsningar på återvätning av våtmarker och innovativ klimatteknik genom förstärkning av Klimatklivet och Industriklivet.

Detta är en effektiv klimatpolitik som ökar människors frihet i stället för att begränsa och försvåra deras vardag, som den miljöpartistiska regeringens klimatpolitik gjorde.

Vi ska komma ihåg att Miljöpartiets strategi för kortsiktigt minskade utsläpp är en reduktionsplikt på sådana nivåer att vanliga familjer som är beroende av bilen inte skulle få vardagen att gå ihop.

På längre sikt är det splittrade vänsteralternativets plan inte vatten värd. Men det är den nuvarande regeringens plan.

Herr talman! Vi behöver samling i svensk politik kring lösningar på de stora problem som vårt land står inför.

Tänk om oppositionen hade kunnat lyssna på företagen, gräva ned stridsyxan och ställa sig bakom ett robust, fossilfritt energisystem med mer kärnkraft! Då hade vi kunnat få ett brett och långsiktigt stöd för detta. Det hade varit bra för Sverige. Nu agerar oppositionen i stället destruktivt och bakåtsträvande.

Det är uppenbart att dagens misstroendevotum från Miljöpartiet och Centerpartiet främst är ett sätt för dessa två små partier att söka uppmärksamhet och rubriker. Utfallet av omröstningen i dag är klart redan på förhand, eftersom förtroendet i riksdagen för regeringen står fast. Och regeringens förtroende för det goda arbete som genomförs av Sveriges klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari står fast. Inget av detta

påverkas av oppositionens destruktiva och missriktade misstroendevotum. Moderaterna kommer självklart att rösta emot misstroendeförklaringen. (Applåder)

I detta anförande instämde Sten Bergheden, Jörgen Berglund, Crister Carlsson, Gustaf Göthberg, Ann-Charlotte Hammar Johnsson, Johan Hultberg, Caroline Högström, David Josefsson, Noria Manouchi, Erik Ottoson, Lars Püss, Johanna Rantsi, Magnus Resare, Edward Riedl, Oliver Rosengren, Maria Stockhaus, Helena Storckenfeldt, Oskar Svärd, John Widegren, Viktor Wärnick och Boriana Åberg (alla M) samt Sara-Lena Bjälkö (SD).

Anf. 5 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr talman! En del säger saker inför ett val. Sedan genomförs valet, och det sägs saker efter valet. Politiker ljuger väldigt sällan, men ibland kan man med ord linda in saker som man har för avsikt att göra så att det blir otydligt för allmänheten. De vet då inte riktigt vad som kommer att hända. De som gör detta gör det för att de själva ska kunna vinna höga och välbetalda poster eller för att de ska kunna gynna sina kompisar med goda ekonomiska villkor. Förlorarna på detta är svenska folket och ytterst, i förlängningen, demokratin.

Sverige har under de senaste 30 åren levt under en doktrin: marknadsdoktrinen. När jag växte upp hymlade man inte med att det var detta man ansåg vara lösningen på alla samhällsproblem. Skolan blev en marknads-skola och sjukvården en vinstmaskin för privata intressen. Vägunderhållet privatiserades och konkurrensutsattes, och tågtrafiken prissätts och driftas enligt marknadsmässiga principer. Huvudargumentet var att det skulle bli billigare och bättre – men målet var att sänka skatterna för de allra rikaste.

Det tar tid innan konsekvenserna av ett systemskifte får full effekt, och under den tiden är vi som grodor i varmt vatten: Temperaturen ökar sakta, och det är inte förrän det är för sent som vi märker att det vatten vi alla badar i faktiskt kokar. I dag får vi uppleva konsekvenserna av denna blinda tro på marknadslösningar. Det är många av oss som får uppleva dem varje dag.

Det ska sägas att detta inte är enbart den nuvarande regeringens fel; alla regeringar under de senaste decennierna bär ett tungt ansvar för den utveckling vi nu befinner oss i. Men den här regeringen lovade att man skulle komma till rätta med de problem vi nu står inför. Inför valet använde sig företrädarna för regeringspartierna av ett vackert blomsterspråk om allting de skulle genomföra.

Det största partiet i regeringsunderlaget pratar om någonting annat – ofta att det är människor som kommer från andra länder som genom sin blotta existens bär ansvaret för våra samhällsproblem. Men när anslagen till regionerna minskar i förhållande till inflationen blir konsekvensen färre anställda, i tusentals, i landets sjukvård. Det är inte Aisha eller Muhammed som har fattat de besluten, utan det är Ulf Kristersson och Jimmie Åkesson.

Det är nu vi får uppleva hur skolor inte har råd att behålla sina lärare. Det är nu vi ser hur kommunernas nedskärningar i socialtjänsten får effekten att socialsekreterare inte kan förebygga eller fånga upp dem som befinner sig i riskzonen för att ägna sig åt verksamhet som är skadlig mot andra.

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----
*Prövning av yrkande
om misstroende-
förklaring mot
statsrådet Romina
Pourmokhtari (L)*

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----
*Prövning av yrkande
om misstroende-
förklaring mot
statsrådet Romina
Pourmokhtari (L)*

Pandemin visade vilket sårbart samhälle vi har när sjukvården och äldreomsorgen inte står rustad när krisen väl slår till. Hur många människor hade kunnat slippa bli stillastående på E22:an eller tågperongen under julleddigheten om vi inte hade haft ett privatiserat vägunderhåll och en privatiserad tågtrafik?

Var det värt de där extra kronorna efter det sjuttioelfte jobbskatteavdraget? Framför allt: Var det värt att vi nu har ett fåtal mångmiljonärer som tycks tro att de lever på en helt annan planet än vi andra?

När vi står inför ett av de största hoten mot mänskligheten i historien, nämligen klimatkrisen, är det då rimligt att tro att det är varje enskild individ som ensam ska axla ansvaret för omställningen när samhället inte gör det som krävs för att det ska bli möjligt? Varje människa i Sverige har ett ansvar, men det är tillsammans som det blir möjligt att göra någonting effektivt. Det är tillsammans som vi är ett samhälle, en gemenskap, ett land och en kultur som är värd att försvara.

Då krävs det en regering som har viljan och ledarskapsförmågan att åstadkomma de förändringar som behövs för att vi ska komma till rätta med problemen. Att ensidigt kräva av befolkningen att den ska göra sitt när regeringen drar sig undan fungerar inte. Vi är ett fritt folk i ett fritt land, och när vi kämpar gör vi det för varandra – för våra barn och efterkommande – lika mycket som för oss själva. Vi gör vår plikt, men vi kräver också vår rätt.

Den nuvarande regeringen tar inte hotet i form av den förestående välfärdskollapsen på allvar – för att inte tala om hotet mot själva vår existens i form av klimatförändringarna. Det visar sig genom att man säger nej till oppositionens förslag om upprustning och om att göra omställningen.

På konferenser får vi höra brösttoner om vårt eget ansvar och vad vi själva ska göra, men samtidigt får vi i intervjuer höra vad som är det verkliga målet. Där är det inte en stark välfärd eller en robust infrastruktur man talar om, utan där är det skattesänkningar. Man säger en sak före valet. Sedan genomförs valet, och så säger man en annan sak efter valet.

Herr talman! Regeringen borde avgå. Ytterst borde det vara Ulf Kristersson som stod till svars här i dag. Det är han som bär ansvaret. Det visar inte minst klimathandlingsplanen. En regering som säger en sak men gör en annan kan inte åtnjuta riksdagens förtroende – inte ens dess acceptans. Vi i Vänsterpartiet har inte förtroende för Ulf Kristersson som statsminister. Vi har inte förtroende för hans regering och inte förtroende för dess företrädare.

Herr talman! Vänsterpartiet kommer därför att rösta ja i misstroendeomröstningen om klimatministern.

(Applåder)

I detta anförande instämde Nooshi Dadgostar, Lorena Delgado Varas, Tony Haddou, Birger Lahti, Daniel Riazat och Ilona Szatmári Waldau (alla V).

Anf. 6 LINDA LINDBERG (SD):

Herr talman! I dag är en speciell dag här i Sveriges riksdag. Att jag som sverigedemokrat här och nu, i denna talarstol, ämnar ta en liberal minister i Sveriges regering i försvar är vad jag kan minnas en unik händelse.

Anledningen är självklar: Den misstroendeförklaring som riktas mot klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari och som ligger framför oss på bordet i dag är ganska märklig, herr talman. Den saknar egentligen helt grund oavsett vilken logisk tankemodell vi använder som analysmetod.

Det kan nämnas att Centerpartiet och Miljöpartiet motiverar misstroendeförklaringen med att man, till skillnad från regeringen, gör bedömningen att vi med klimathandlingsplanen inte kommer att uppnå målen i klimatlagen. Så kan man såklart få tycka. År 2018 var dock Sveriges klimatminister miljöpartisten Isabella Lövin, som lade fram en klimathandlingsplan med stöd av bland annat Miljöpartiet och Centerpartiet. Lövin meddelade då att planen inte var tillräcklig för att målen skulle uppnås – men tilläts sitta kvar.

Sverigedemokraternas inställning när det gäller misstroendeförklaringen är följande: Vi sverigedemokrater har varit tydliga med att det lag som sjösatte Tidöavtalet är det lag vi står bakom. Det är ett lag som har siktet inställt framåt, för Sveriges bästa, och där vi gemensamt ger landet en ny möjlighet och en ny riktning. Det finns inga andra alternativ, herr talman.

Den politik som förs på området av nuvarande regering kunde naturligtvis vara skarpare och än mer fokuserad om vi sverigedemokrater hade haft mer att säga till om, men det är bättre med några steg i rätt riktning än jättekliv åt helt fel håll. Det är ingen fulländad politik, men den är bra mycket bättre än vad som varit fallet under tidigare regeringar.

Vi har under flera år sett hur den miljöpartistiska klimatpolitiken skadat svenska hushåll och företag genom förbud, skatter och regleringar. Sverige och folket har pressats att ta ett oproportionerligt ansvar för ett globalt problem, med följderna att priser pressats upp, svensk konkurrenskraft försämrats och utsläpp i stället flyttats utomlands. Det är en naiv politik som skadat Sverige och ökat bördan för befolkningen och där effekten globalt är påfallande liten.

Vi lägger nu om politiken – och det är hög tid – med balans och sunt förnuft i grunden. Ett tydligt exempel på Sverigedemokraternas driv att föra en vettig politik är bland annat avskaffandet av reduktionsplikten. Vi sänker nu drivmedelspriserna för vanligt folk, företagare och – ja – i slutändan för alla i någon mening.

Herr talman! Det finns med andra ord inga som helst skäl för oss att ändra uppfattning på grund av en mer eller mindre värdelöst motiverad misstroendeförklaring. Det gäller särskilt inte då skälet är att våra politiska motståndare anser att den politik som förs är dålig. Man agerar utifrån premissen att den förda politiken beräknas ge ett icke tilltalande resultat. Som stöd för sin position anges klimatlagen.

När klimatlagen antogs var vi i Sverigedemokraterna emot den. En anledning till detta var att vi befarade att den skulle missbrukas i framtiden. En rödgrön regering försökte, helt uppenbart, att skapa ett ramverk för att fortsätta regera även efter det att svenska folket röstat bort den. Det är det vi ser nu, herr talman.

Och visst, det klimatlagen syftar till är att Sverige ska skydda ekosystemen mot klimatförändringar. Och det är ju det vi gör. Vi väljer bara en annan strategi än den som Miljöpartiet vill se. Det finns ingen lag, inte

heller klimatlagen, som säger att Sverige för all framtid ska föra miljöpartistisk politik.

Herr talman! Det ligger också i sakens natur och i politikens dynamik att politiska skiljaktigheter leder till missämja. De är alla vanligt förekommande och naturliga inslag i en vital demokrati. Men att vilja avsätta ministrar på grund av att ministern gör sitt jobb och implementerar majoritetens vilja är, å andra sidan, inte lika vanligt förekommande. Den misstroendeförklaring som ligger på bordet i dag kan inte anses nå kriteriet för ett seriöst politiskt hantverk utan utgör snarare ett sätt att blåsa liv i en tynande politisk tillvaro genom att, om så för bara några minuter, göra sig själva en gnutta relevanta.

I dagens omröstning kommer Sverigedemokraterna att rösta nej, det vill säga trycka rött.
(Applåder)

I detta anförande instämde Nima Gholam Ali Pour, Lars Andersson, Mats Arkhem, Sara-Lena Bjälkö, Carita Boulwén, Bo Broman, Alexander Christiansson, Staffan Eklöf, Matheus Enholm, Yasmine Eriksson, Mattias Eriksson Falk, Mikael Eskilandersson, Rashid Farivar, Josef Fransson, Ann-Christine Frohm Utterstedt, Sara Gille, Jörgen Grubb, Angelica Lundberg, David Lång, Adam Martinen, Thomas Morell, Eric Palmqvist, David Perez, Daniel Persson, Charlotte Quensel, Patrick Reslow, Michael Rubbestad, Jessica Stegrud, Jimmy Ståhl, Carina Ståhl Herrstedt, Johnny Svedin, Victoria Tiblom, Beatrice Tingren, Eric Westroth, Markus Wiechel, Leonid Yurkovskiy och Jimmie Åkesson (alla SD).

Anf. 7 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr talman! En misstroendeförklaring är ett av de skarpaste verktygen riksdagen har för att utöva sin kontrollmakt. Det är ett verktyg som bör användas med stor försiktighet och efter ytterst noga överväganden, och det bör vara förbehållet de fall då ett statsråd har begått allvarliga och konkreta fel. Med det sagt är det inte ett verktyg som ska användas lättvindigt eller för att bedriva pr-kupper i kammaren.

Herr talman! Tyvärr ser vi nu delar av oppositionen göra just detta. Misstroendeinstrumentet används för att spela politiska spel och riktas mot ett enskilt statsråd för att uttrycka ett allmänt missnöje med regeringen, närmare bestämt regeringens klimat- och miljöpolitik.

Låt mig vara tydlig. Det var inte någon slump att misstroendet väcktes kort efter det att regeringen presenterat sin klimathandlingsplan. Det är en klimathandlingsplan som gör att vi faktiskt kan nå målet om netto-nollutsläpp till 2045. En plan som inte bara är kortsiktig utan som kan ge ordning och reda i klimatpolitiken på längre sikt. Detta ska ske med hjälp av en bred palett av åtgärder och ekonomiska styrmedel – och inte bara sådant som slår direkt mot folks plånbok och gör det svårt att leva i hela landet. Detta är avgörande för att få en verklig långsiktig effekt och minska utsläppen.

Herr talman! Den misstroendeförklaring som vi har att ta ställning till här i dag handlar om huruvida riksdagen har förtroende för statsrådet Romina Pourmokhtari eller ej. Den kristdemokratiska riksdagsgruppen står bakom hela den regering vi ingår i och därmed även klimat- och miljö-

ministern. Kristdemokraterna kommer därför att rösta emot misstroende-förklaringen, det vill säga rösta nej i dagens omröstning.
(Applåder)

I detta anförande instämde Yusuf Aydin, Magnus Berntsson, Christian Carlsson, Hans Eklind, Cecilia Engström, Dan Hovskär, Kjell-Arne Ottosson och Camilla Rinaldo Miller (alla KD).

Anf. 8 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! För första gången sedan valet samlas riksdagen för att behandla ett misstroende riktat mot ett statsråd i Ulf Kristerssons regering.

Vi socialdemokrater har alltid varit restriktiva i användandet av misstroendevotum eftersom det är riksdagens absolut skarpaste verktyg för att kritisera ett statsråd. Endast vid en av de tretton misstroendeomröstningar som genomförts har misstroendet väckts av oss, och endast en gång har vi röstat för misstroendet.

Jag ska nu redogöra för skälen för hur den socialdemokratiska riksdagsgruppen kommer att agera.

Sveriges klimatlag, som 2017 antogs av riksdagen i näst intill total enighet, är tydlig. Regeringen ska bedriva en klimatpolitik som minskar utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser, men den ska också bevara och skapa funktioner i miljön som motverkar skadliga effekter av klimatförändringarna.

Den här regeringen har gjort precis tvärtom. Av regeringens egen budget för 2024 framgår att till följd av beslut som fattats mellan den 1 juli 2022 och den 1 juli 2023 beräknas utsläppen i stället öka med 5,9–9,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 2030.

Vi kan konstatera att regeringen och ansvarigt statsråd Romina Pourmokhtari avsiktligt för en politik som leder till ökade utsläpp. Statsrådet och regeringen hade kunnat agera annorlunda, och man hade kunnat välja en väg mot minskade utsläpp i linje med den klimatlag som riksdagen har beslutat om. Regeringen hade kunnat välja att respektera de beslut som riksdagen har fattat och de löften som man själv har utfärdat. I stället fogas nu ytterligare ett löftesbrott till listan som regeringen lämnar efter sig.

Detta klimatsvek ska statsrådet och hela regeringen hållas politiskt ansvariga för. Statsrådet Pourmokhtaris agerande i frågan har dessutom anmälts till konstitutionsutskottet, som under våren kommer att genomföra sin granskning utifrån ett konstitutionellt perspektiv.

Herr talman! Det är uppenbart att SD-regeringen och Romina Pourmokhtari inte levererar en klimatpolitik som följer klimatlagen, som krävs för att Sverige ska nå våra åtaganden och som tar ansvar för våra barns framtid. Men regeringen fattar kollektiva beslut. Att ersätta ministern utan att byta politik gör inte skillnad för klimatet.

Med anledning av det som jag har framfört här kommer den socialdemokratiska riksdagsgruppen att avstå i den här omröstningen.
(Applåder)

Anf. 9 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! Nu har vi lyssnat på en debatt där argument har framförts och där vi har hört partiets företrädare lägga fram sin synpunkt i frågan.

Utanför de här lokalerna finns en annan verklighet. Förra veckan konstaterade EU:s klimatjänst Copernicus att 2023 blev det varmaste år som

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----
*Prövning av yrkande
om misstroende-
förklaring mot
statsrådet Romina
Pourmokhtari (L)*

uppmätta i jordens historia. Det är den verklighet som finns där ute. Det är den verklighet som borde vara skäl nog för att få hela den här kammaren att agera. Men här står vi, mitt i en klimatkris och med en regering som aktivt ökar utsläppen.

Vi i den här kammaren och inte minst klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari har ett enormt stort ansvar på våra axlar. Klimatkrisens allvar kräver ett ledarskap och en politik som klarar av att sänka utsläppen utan att kompromissa med vare sig tillväxten eller rörligheten. Det är möjligt, för det har vi gjort förut. Men med Tidöpartiernas luftslott till klimat-handlingsplan ekar ledarskapet med sin frånvaro.

På sida efter sida i denna klimathandlingsplan kan man läsa om analyser och översyner som *ska* genomföras, utredningar som *ska* tillsättas och klimatmål som *ska* omförhandlas. De förslag som faktiskt kan göra skillnad här och nu, ja, de verkar ligga kvar på Sverigedemokraternas kansli efter att SD lagt in sitt veto mot regeringen.

Bristen på klimatpolitik från Tidöpartierna kommer att stå Sverige dyrt. Nu kommer utsläppen av växthusgaser att öka med uppemot 50 miljoner ton fram till 2030. Det innebär att vi antingen missar klimatmålen och tvingas betala miljarder i skattekonor i böter till EU eller att vi inom kort måste chockhöja drivmedelspriserna, alternativt kraftigt begränsa det svenska jord- och skogsbruket.

I Sveriges klimatlag, som vi beslutat om i den här kammaren, står det att regeringen ska bedriva ett klimatpolitiskt arbete som är inriktat på att *minska* utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser. Och den minister som ansvar för klimatpolitiken och framläggandet av förslagen för regeringens beslut är klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari.

Det är svårt att förstå hur partier som Liberalerna och Moderaterna agerar. I det allvarligaste säkerhetspolitiska läget på decennier väljer de nu att öka vårt beroende av oljenationer som Ryssland. Trots det varmaste året någonsin ökar de utsläppen, och trots att man säger sig vara en borgerlig regering säger man nu nej till tiotusentals nya arbetstillfällen inom den gröna sektorn.

Tidöpartiernas agerande har allvarligt skadat Sveriges anseende. Näringslivsföreträdare berättar att det blir svårare att göra affärer med andra länder, och experter varnar för att vårt inflytande minskar. Värst av allt är att klimatforskare nu larmar efter att de tagit del av Tidöpartiernas politik. Regeringens agerande i det här skedet är inte bara djupt oansvarigt ur ett klimatperspektiv. Det är också ett hot mot Sverige och vår konkurrenskraft.

Herr talman! Då regeringens politik uppenbart bryter mot klimatlagen och ökar Sveriges koldioxidutsläpp har Centerpartiets riksdagsgrupp inte längre något förtroende för klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari. Vi kommer därför att rösta grönt i dag. Och jag uppmanar alla ledamöter som bryr sig om klimatet, oavsett partifärg, att göra detsamma.
(Applåder)

I detta anförande instämde Malin Björk, Jonny Cato, Ulrika Heie, Stina Larsson, Anna Lasses, Rickard Nordin och Helena Vilhelmsson (alla C).

Överläggningen var härmed avslutad.

Ärendet om misstroendeförklaring mot statsrådet Romina Pourmokhtari (L) skulle nu tas upp till avgörande.

För bifall till yrkandet om misstroendeförklaring krävdes enligt 13 kap. 4 § regeringsformen att *mer än hälften av riksdagens ledamöter* röstade ja. Beslutet skulle enligt riksdagsordningen fattas genom omröstning.

Votering:

66 för bifall

172 för avslag

104 avstod

7 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att mindre än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja, och kammaren hade således avslagit yrkandet om misstroendeförklaring mot statsrådet Romina Pourmokhtari.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 24 V, 24 C, 18 MP

För avslag: 72 SD, 65 M, 19 KD, 16 L

Avstod: 104 S

Frånvarande: 3 S, 3 M, 1 -

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.45 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 10.00, då partiledardebatten skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 10.00.

Välkomsthälsning

Välkomsthälsning

Anf. 10 TALMANNEN:

Innan vi inleder dagens partiledardebatt vill jag särskilt uppmärksamma kammaren på att debatten gästas av parlamentariker från Nordmakedonien. Detta arbetsbesök sker inom ramen för riksdagens bilaterala demokratifrämjande samarbete med Nordmakedoniens parlament, som har pågått sedan 2020. Vi hälsar våra gäster varmt välkomna.

§ 2 Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Nyss försökte en splittrad vänsteropposition avsätta Sveriges klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari. Men omröstningen visade tvärtom att hon har riksdagens förtroende när hon lägger om den svenska klimatpolitiken. Romina Pourmokhtari är en skicklig och påläst

minister. Jag är stolt över att just hon representerar Sverige på de stora internationella klimatkonferenserna och över att hon är den första klimatministern någonsin som har en trovärdig plan för hur Sverige ska nå nettollutsläpp senast 2045.

I stället för att göra politisk teater av en av vår tids viktigaste frågor borde det splittrade vänsteralternativet ägna sig åt självrannsakan. Varför lade de ned fullt fungerande kärnkraft när behovet av mer fossilfri el är så akut? Varför lade de all kraft på Europas högsta reduktionsplikt? Och varför lyckades de aldrig själva presentera en plan för att nå hela vägen till nettollutsläpp? Gör nu er hemläxa, är mitt budskap. Lyssna på näringslivet, som ser ny kärnkraft som en nödvändig del av klimatomställningen. Bli en del av lösningen; var inte en del av problemet!

(Applåder)

Herr talman! Vi lämnar nu ett mörkt år bakom oss. Antalet sprängningar var det högsta någonsin. Rekordmånga utomstående dödades i gängvåldet. Trygghet har blivit vår tids stora frihetsfråga. Men problemen har förvärrats under ett decennium, och de tar tid att lösa. Även 2024 kommer att bli ett prövande år.

Vi lever i skuggan av ett krig i Europa. Det ukrainska folket kämpar inte bara för sin egen frihet; de kämpar även för vår. Det pris som Sverige, EU och USA betalar i form av fortsatt militärt och ekonomiskt stöd är ingenting i jämförelse med det pris som Ukraina betalar för sin självständighet.

Det tuffa ekonomiska läget pressar hushåll och välfärd. Inflationen drabbar även sjukvården. Låt mig därför understryka: Sverige ska ha en välfärd att lita på. Regeringen ser det försämrade ekonomiska läget, framför allt i landets regioner. Huvudansvaret för välfärden ligger på kommuner och regioner, och de tar det. De ska axla sin del av uppgiften och bör överväga att inom gällande regelverk använda tidigare överskott och prioritera kärnverksamhet framför kringverksamhet. Men även staten ska självklart göra sitt, och vi har beredskap att göra mer. Vi kommer inte att svika den svenska välfärden.

(Applåder)

Herr talman! Låt mig också peka på några av det nya årets ljuspunkter. När regeringen tillträdde var inflationen tvåsiffrig. Nu är den på väg ned. Segern är inte vunnen, men det är uppenbart att vår ekonomiska politik nu ger resultat.

Vid årsskiftet sänkte vi skatten för alla löntagare och pensionärer, liksom den skyhöga reduktionsplikten. Det innebär sammantaget en efterlängtd lättnad för många familjer.

Ett annat skäl för hoppfullhet är alla de reformer som nu blir verklighet. År 2022 fick vi mandatet. År 2023 lade vi grunden för förändring. År 2024 börjar vi genomföra paradigmskiftet, steg för steg.

Regeringens plan mot den grova kriminaliteten följer almanackan. I januari fördubblar vi straffen för grova vapen- och sprängmedelsbrott. I februari får polis och åklagare rätt att använda vistelseförbud. I mars inför vi visitationszoner. I april stärker vi skyddet för många polisanställda som jobbar mot de kriminella nätverken. I maj gör vi det lättare att vräka kriminella hyresgäster som skapar otrygghet i sina områden. I juni ökar vi möjligheten att förverka brottsvinster – att ta lyxklockor och bilar från gäng-

kriminella. I juli inför vi preventiv hemlig rumsavlyssning och husrannsakan.

Herr talman! Vi minskar invandringen till Sverige. Vi har redan skärpt kraven för anhöriginvandring, stramat åt reglerna för uppehållstillstånd och minskat antalet kvotflyktingar. I januari fick polisen nya verktyg för att också bekämpa skuggsamhället.

Vi rustar upp det svenska försvaret i en farlig tid. Försvarsmakten får ytterligare 27 miljarder kronor bara i år. Vi når Natos mål om 2 procent av bnp. Vi rustar upp det civila försvaret. Och nu på fredag återaktiveras den svenska civilplikten.

Vi stärker den svenska elförsörjningen. Steg för steg lägger vi grunden för en ny, historisk utbyggnad av kärnkraften i vårt land.

Herr talman! Det kommer att krävas hårt arbete för att få ordning på Sverige. Det är därför vi har ett högt tempo i den här regeringen. Risken är inte att regeringen går för långt eller gör för mycket. Risken i Sverige är nästan alltid att det tar för lång tid. Därför behövs nu både otålighet och uthållighet, precis som den här regeringen har.

Under 2024 kommer regeringen att i hög takt lägga skarpa förslag på den här riksdagens bord. Låt mig därför rikta mig till er i oppositionen – till dem av er som också vill få ordning på Sverige, som vill ha en kraftfull offensiv mot den grova kriminaliteten, som vill se mer kärnkraft för att klara klimatomställningen och mindre invandring för att klara integrationen. Ni som vill det, hoppa på tåget!

(Applåder)

I detta anförande instämde Gustaf Göthberg, Johanna Rantsi och Oliver Rosengren (alla M).

Anf. 12 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! När vi samlas denna januarimånad 2024 står vårt land inför en omvärld i gungning. Det är krig i Ukraina, krig mellan Israel och Hamas, ökade spänningar i Röda havet, skjutningar, sprängningar och gängkriminalitet här hemma i Sverige och en klimatkris som tilltar. Därtill ser vi en alltmer pressad ekonomi för hushållen och brutala nedskärningar i skolan och sjukvården. Ja, kriserna hopar sig, och många känner oro – inför det nya året och inför framtiden.

Herr talman! Sverige är i grunden ett starkt land. Svenska folket har mött osäkra tider förr, och vi har tagit oss igenom ekonomiska kriser och pandemier och slagit tillbaka mot otrygghet och krafter som vill splittra vårt land. Vi har gjort detta genom sammanhållning och genom att möta det som utmanar oss, oavsett om det är en kraschad arbetsmarknad, virus eller terrorister, som ett land, som ett samhälle, som en nation. Detta kräver ett tydligt och rakryggt ledarskap från politiken och handling och förmåga att prioritera det viktiga: att politiken inriktas på det som är bäst för Sverige och för svenska folket.

Herr talman! Den viktigaste frågan för Sveriges säkerhet just nu är att vår Natoansökan slutförs. Nu är det hög tid för Turkiet och Ungern att ratificera den ansökan som lämnades in av min regering, för Sverige lever upp till Natos krav och till de åtaganden som vi gjort under processen – de åtaganden som gjorde att vi fick status som inbjudna och att 28 länder kunde ratificera oss rekordsnabbt.

Prot. 2023/24:56

17 januari

Partiledardebatt

Det är beklagligt att vi tvingas konstatera att regeringsunderlagets största parti inte har varit en konstruktiv kraft i denna process utan gång på gång har satt det egna partiintresset före svenska folkets säkerhet. Men låt nu våren 2024 vara den vår då vi slutligen blir fullvärdiga medlemmar av Nato.

Herr talman! Vi måste också stärka vår egen försvarsförmåga. Vår målsättning är att Sverige ska ha ett starkt folkförsvar, ett totalförsvar av svenska folket och för svenska folket. För oss socialdemokrater är det en självklarhet att vi alla ska vara beredda att ställa upp och försvara vårt land. Det var därför vi återinförde den värnplikt som alliansregeringen avskaffade. Vår militära kapacitet måste stärkas, och detta råder det bred enighet om i denna kammare. Men även det civila försvaret måste rustas. Det säger också regeringen men agerar tvärtom.

Låt mig särskilt fokusera på tre områden, herr talman.

För det första har vi sjukvården. Det är en av de allra mest avgörande samhällsfunktionerna för att rusta Sverige inför en kris, och det är en bärande del av motståndskraften som bara måste fungera. Detta tydliggjordes inte minst under pandemin. Men tyvärr ser vi förödande konsekvenser av regeringens prioriteringar. Trots varning efter varning, bland annat från Sveriges regioner, har Sverigedemokraterna och regeringen vägrat att skjuta till de resurser som krävs, och nu är läget akut. Många höjer skatter och avgifter, men samtidigt tvingas man till nedskärningar.

Detta handlar inte om enskilda politiker eller enskilda beslut, utan 17 av 21 regioner i vårt land uppger att man tvingas skära ned på sjukvården. Och vad innebär detta? Jo, uppsagd personal, mindre tillgänglighet, lägre patientsäkerhet och sämre arbetsmiljö för den personal som redan kämpar. Om vården inte ges de resurser som krävs för att klara sin uppgift i fred, hur ska det då gå om det blir en kris eller, ännu värre, krig?

För det andra, herr talman, har vi det som binder samman vårt avlånga land, nämligen fungerande vägar och järnvägar och transporter av människor, gods och militär materiel. Försvarsmakten uttrycker att det finns kritiska behov av investeringar i järnvägen och att den måste rustas upp inför vårt Natomedlemskap. Jag instämmer, för om vår infrastruktur inte fungerar nu i snöoväder, hur ska det då gå i händelse av en reell kris?

Tyvärr ser vi förödande konsekvenser av Sverigedemokraternas och regeringens prioriteringar också på detta område. Ett av regeringens första beslut var att stoppa planerade satsningar på järnvägen och att kraftigt skära ned på järnvägsunderhållet, allt för att kunna sänka skatten för Sveriges höginkomsttagare.

För det tredje, herr talman, har vi klimatkrisen, med sommarens över-
svämningar av vägar, förödande skogsbränder och naturkatastrofer som slår hårt mot våra samhällen och sätter hård press på vår krisberedskap. I framtiden riskerar det att bli betydligt värre. Vi och världen behöver agera.

Att som regeringen och Sverigedemokraterna gör slakta miljö- och klimatpolitiken i detta läge, trots att sju av åtta partier står bakom de svenska klimatmålen och man lovade väljarna att fortsätta att följa dem, att öka utsläppen samtidigt som man skär ned på klimatanpassning och gör oss mer beroende av diktatorers olja och att lägga fram en klimatplan som inte kan beskrivas som något annat än ett enda stort löftesvek är motsatsen till

att ta krisen på allvar. Högern är på väg att begå samma misstag här som gjordes med försvarspolitiken på 00-talet.

Herr talman! Det finns en annan väg att gå, där vi skjuter till de resurser som krävs i sjukvården, där vi investerar i vägar och järnvägar och där vi behandlar klimatkrisen som det hot mot nationens säkerhet som den är i slutändan – en väg där vi prioriterar svenska folkets säkerhet och trygghet och manar till samling och gemenskap, inte splittring, med en grundmurad trygghet i att här i Sverige håller vi ihop, inte minst inför hot om kris eller krig.

Så bygger man motståndskraft. Så stärker man försvarsviljan – just det som Sverige så innerligt behöver i otrygga tider.

(Applåder)

Anf. 13 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Sverige i januari 2024 är ett land som håller på att byta ut en skadlig, urusel socialdemokratisk politik mot något som är mycket bättre. Det som händer just nu i Sverige är ett motbevisande av det mantra som Socialdemokraternas olika regeringar sedan decennier har byggt mycket av sitt politiska försvar på, nämligen ”Det går inte”.

Det går visst. Det går att föra en ansvarsfull politik med Sveriges och svenskarnas bästa för ögonen. Det går att på relativt kort tid se till att människor i detta land slipper tanka världens dyraste diesel. Det går att se till att brottslingar faktiskt får straff värda namnet. Det går att noggrant och fokuserat lägga pusselbitarna rätt igen när det gäller den totalt havererade och ansvarslösa invandringspolitiken. Och det går att skicka ett bestämt budskap till allsköns extremister och andra typer av importerade brottslingar. Budskapet är: Ni må ha välkomnats med öppna armar av både socialdemokrater och Reinfeldtmoderater. Men det var då, och nu är nu. Ni är inte välkomna i vårt Sverige. Punkt.

(Applåder)

Allt detta går om man bara vill, herr talman. Sverige är nu landet som äntligen, efter en lång, onödig och väldigt destruktiv väntan, gör det som i stort sett alla andra jämförbara länder, åtminstone i vår del av världen, har gjort länge. Nu sätter vi våra egna medborgare först, vi slår vakt om tryggheten och vi reagerar och agerar resolut mot alla som hotar den. Det kommer att ta tid.

Jag kan här och nu säga att jag är stolt – stolt över att hederligt arbetande människor runt om i Sverige nu tankar bilen billigare, stolt över att brottslingar kan se fram emot längre straff, stolt över att brottsoffer äntligen sätts först och ges upprättelse och stolt över att islamister och andra extremister får allt tydligare besked om att deras närvaro inte är önskvärd i vårt land.

Jag är stolt, herr talman, men, för att citera en tidigare socialdemokratisk partiledare: Jag är inte nöjd. Vi är i början av ett arbete och en läkningsprocess som kommer att pågå i årtal, kanske till och med i decennier. Hur Sverige har hamnat i det tillstånd som vi befinner oss i nu vet alla. Det förstår alla som kan lägga ihop ett plus ett och som har följt svensk politik under de senaste decennierna. Alla med minsta grad av observationsförmåga vet detta, alla utom – tycks det – Socialdemokraterna.

Socialdemokraternas tal om att mitt Europa bygger inga murar och att det är oanständigt att tala om volymer i migrationen har nu plötsligt blivit: Vi har minsann alltid stått upp för en stram invandringspolitik.

Herr talman! Jag minns faktiskt inte att jag någon gång under min politiska gärning under de senaste snart 30 åren har hört en enda socialdemokrat ropa på en stramare invandringspolitik, trots att Socialdemokraterna nu påstår att de alltid har gjort det.

Vilka var det i så fall som brunsmetade, gapade, skrek fula ord mot alla som försökte göra någonting annat och som försökte säga emot? Jag kan berätta det. Det var nämligen Socialdemokraterna. Jag vet det, för jag var där. Det var mig som ni kallade fula ord i stället för att debattera som vuxna, intellektuellt kapabla människor. Sanningen är, herr talman, att Socialdemokraterna år efter år också i denna talarstol och från Regeringskansliet har nedvärderat och spridit nidsbilder och lögnen om alla som har varnat för massinvandring och mångkulturalism. Nu verkar det som att de själva helt och hållet har glömt bort hur de har agerat.

Herr talman! Min fråga, som framför allt är riktad till Magdalena Andersson, är: Skäms ni inte över denna totala skamlöshet? Det borde ni göra. (Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Andersson, Sara-Lena Bjälkö, Yasmine Eriksson, Rashid Farivar, Nima Gholam Ali Pour, Jörgen Grubb, David Lång, Thomas Morell, David Perez, Charlotte Quensel, Patrick Reslow, Eric Westroth och Leonid Yurkovskiy (alla SD).

Anf. 14 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Vi hade kunnat ta en annan väg för Sverige, där vi genomför reformer som sänker matpriserna och ökar konkurrensen på matmarknaden. Då hade vi känt igen priserna på tomater, olja och mjölk. Det är en politik som beskattar bankerna, som i år tänker göra hutlösa utdelningar på 90 miljarder kronor, medan många familjer tömmer sina spar-konton. Vi hade kunnat höja barnbidraget och sjukpenningen, tagit kontroll över den svenska elmarknaden och sänkt elpriset.

Vi hade kunnat bygga ut vår fantastiska sjukvård, korta köerna och se till att allmänläkare har mer tid för patienterna. Vi hade inte behövt ha akutmottagningar som är överbelamrade av oroade och sjuka. Vi hade kunnat utöka ambulanssjukvården som skulle ha gett trygghet till 10 miljoner svenskar. Det skulle ge budskapet: Vi är skyddade, vi klarar en större kris och till och med krig.

Men detta är inte vad Sverigedemokraterna och denna regering vill. De tvingar nu fram enorma neddragningar i svensk sjukvård.

I Sörmland varslas 700 personer. Det är en så extrem underbemanning att enhetscheferna på akutmottagningen på Kullbergsska sjukhuset har av-sagt sig arbetsmiljöansvaret. I Östergötland ser Distriktsläkarförningens Angelica Staff en risk för kollaps av primärvården.

Och så har vi Sahlgrenska Universitetssjukhuset, som sedan 1700-talet har tagit hand om göteborgarna och alla i Göteborgsområdet – hjärtat i regionen. Jag ska inte sticka under stol med att det betyder mycket för mig som sprang i korridorerna på sjukhuset som liten tjej på besök hos mamma, och jag vet precis hur mycket sjukhuset betyder. Nu ska mer än var tionde person försvinna från sjukhuset – 2 000 personer. ”Det är en vårdslakt.

Oersättlig spetskompetens kommer att försvinna.” Detta säger ordföranden i läkarföreningen på Sahlgrenska Universitetssjukhuset Hanna Kataoka. Man planerar att lägga ned hela vårdavdelningar. Patientsäkerheten kommer inte att kunna garanteras. Det har Ivo redan slagit fast i sin nationella sjukhustillsyn.

Herr talman! Detta är obegripligt, oekonomiskt och omoraliskt. Man kan inte få ned en tillfällig inflationsvåg genom att slå sönder svensk sjukvård. Det skadar oss på ett sätt som är mycket svårt att laga.

Få ned inflationen på riktigt i stället! Genomför våra förslag på sänkta matpriser, Sverigepriser på el och ökad konkurrens på bankmarknaden! Sjukvårdsslakt kommer att påverka inflationen ytterst lite. Men för oss som lever i Sverige är det helt existentiellt.

Emil Skoglund, ambulanssjuksköterska, kommenterar nedskärningarna i vården på följande sätt: ”Jag tror helt ärligt inte att allmänheten förstår hur pass allvarligt det är, här och nu, utan krig.” När ditt barn krampar finns det ingen ambulans ledig, och när din mamma får en hjärtinfarkt finns det ingen plats på hjärtintensiven.

Regeringen och Sverigedemokraterna använder den nuvarande ekonomiska situationen för att slå sönder vår sjukvård. De offrar äldre, gravida, barn och svårt sjuka. De offrar vår gemensamma trygghet för att successivt privatisera sjukvården och göra den helt beroende av den egna plånboken. Vi förstår alla att det ytterst är syftet.

Men det är förstås ingenting som regeringen vill tala om. I stället vill Kristersson dra igång en debatt om passets status som resehandling. Ursäkta mig, men det är kanske ett samtal som Ulf Kristersson ska ha med Tobias Billström inför nästa resa.

(Applåder)

Men medierna skriver förstås spaltmeter om denna debatt. Samtidigt gör regeringen och Sverigedemokraterna i skymundan stora neddragningar i vår välfärd utan någon större nyhetsrapportering. Regeringen och Sverigedemokraterna är desperata att byta samtalsämne, och tyvärr sväljer medierna betet.

Jag uppmanar Sverigedemokraterna och regeringen att tänka om. Stoppa vansinnet! Stoppa nedskärningarna i vården!

(Applåder)

Anf. 15 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! Civilt försvar är inte en seminarieövning. Civilförsvarsminister Carl-Oskar Bohlin's budskap häromdagen var glasklart. Det var också helt rätt och riktigt. För det är allvar, och det har varit det länge. Vi behöver alla agera utifrån en verklighet som ställer nya krav på oss.

Men även om vi som individer ska göra vårt, och även om kommunalråd, myndighetschefer och företagsledare ska göra vad de kan, bär regeringen fortfarande det yttersta ansvaret för att staten går före och visar vägen. Därför är det också beklagligt att Carl-Oskar Bohlin's budskap inte har nått fram till hans kollegor eller till hans chef. För när man lyssnar på regeringen är det uppenbart att man inte förstår allvaret.

När vi behöver rusta hela samhället starkare, öka sammanhållningen och motståndskraften, bygga företag och välfärd starkare, och när vi också måste bromsa klimatkrisen, då gör Tidöregeringen precis tvärtom. Då fortsätter man att ställa människor mot människor och att förstärka utanför-

skapet i stället för att minska det. Då är beskedet fortfarande att vi ska vänta och se, när vi varje dag ser hur den välfärd som har byggt vårt land starkt nu håller på att raseras. När två av tre kommuner tvingas spara, och när 18 av 21 regioner går med underskott, då är det i skolan och på vårdavdelningarna som uppsägningarna kommer.

Då fortsätter denna regering att driva en klimatpolitik som ökar utsläppen och slår sönder år av framgångsrikt klimatarbete. Då beskyller man Centerpartiet för att vara oseriösa när vi ställer krav på ansvarig minister att göra det som regeringen har lovat och som verkligheten kräver av oss. Då skäller man, när man i stället borde skämmas.

En god beredskap vilar på ett samhälle som håller ihop och fungerar varje dag, på att motståndskraften och möjligheternas kraft tas på lika stort allvar – för det är först när var och en av oss kommer framåt som hela landet kommer framåt.

För Centerpartiet är det helt självklart att välfärden behöver mer pengar här och nu, att vi ska ha fler, inte färre, lärare i skolan, fler sjuksköterskor och akutmottagningar och inte färre – för vi sviker inte välfärden.

För Centerpartiet är det självklart att Sverige ska ha världens mest offensiva klimatpolitik, att utsläppen ska ned och den gröna omställningen framåt – för vi sviker inte klimatet.

För Centerpartiet är det självklart att ge företagen bättre villkor, eftersom starkare företag och fler jobb ökar både skatteintäkter, trygghet och framtidstro – för vi sviker inte företagare.

Lika självklart är det att du ska kunna leva ditt bästa liv var du än bor i Sverige, att bönders villkor blir bättre, att potthål fylls igen och vägar plogas så att både hemtjänstpersonal, hemvärnsmän och hämtande småbarnsföräldrar kan ta sig dit de ska – för vi sviker aldrig landsbygden.

Varje svensk politiker står nu inför ett val. Kommer man att fortsätta att förstärka minsta motsättning och medvetet missförstå sina motståndare och fortsätta att tävla om vem som hade mest fel för tio år sedan? Eller är man beredd att stå över detta och göra vad som krävs för att stärka det land som vi gemensamt bär ett ansvar för?

Jag och Centerpartiet väljer det senare. Vi gör allt vi kan för att rusta vårt land och oss som lever här starkare inför framtiden, oavsett hur ljus eller mörk den är. Vi vet att det är vad svenska folket förväntar sig av oss alla, oavsett hur man röstade i förra valet – för vi sviker aldrig Sverige.
(Applåder)

Anf. 16 EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Sverige behöver en starkare samhällsgemenskap och ett starkare samhällsbygge. Svenska staten behöver ta en mycket mer aktiv roll och bli mer av en katalysator till näringslivets tillväxtmotor. Vi måste inse att om Sverige inte kan eller ska konkurrera med billig arbetskraft eller massiva statsstöd måste vi konkurrera genom att vara ett land där välfärd och infrastruktur fungerar. Därför är vi kristdemokrater beredda att se över överskottsmålet och öppna för lånefinansiering. Här vill vi gärna se ett så brett stöd som möjligt.

Herr talman! Vi har tittat på bland annat Långtidsutredningens förslag och ser att det kan frigöra ganska mycket pengar. Vi skulle till exempel kunna gå med 0,5 procents underskott och då frigöra motsvarande 50 miljarder kronor om året. Det här underskottet skulle något år kunna vara

högre, något år lägre, men om vi inte vågar ompröva överskottsålet kommer Sverige att se sig omsprunget av andra länder.

Sverige har helt enkelt inte råd att avstå. Vi har inte råd att stå utan fungerande vägar och järnväg. Vi har inte råd att låta kommuner tvingas tacka nej till industrietableringar, just sådana som skulle kunna ge de där nya arbetstillfällena och nya skatteintäkter, ena gången på grund av effektivitet och andra gången för att kommunen saknar pengar till att bygga den där nya skolan eller vårdcentralen för att kunna matcha behoven som följer med etableringen.

Herr talman! Kristdemokraterna markerar värderingarnas betydelse för samhällsgemenskap men också för ett starkt samhällsbygge. I dessa mörka och oroliga tider behöver det verkligen finnas en realistisk plan om en ljusare framtid. Och för att nå dit behöver vi investera tungt i Sverige. Vi behöver rusta Sveriges infrastruktur, och vi behöver även rusta upp vårt försvar.

Det sistnämnda är många överens om. Behovet som föranleder satsningar på försvaret är tydligen mer känsligt att artikulera, men det är ett faktum att Ryssland numera är en aggressiv och aktiv krigförande stat.

Herr talman! Krig skrämmer. Det är fullt förståeligt. Jag har själv hört det i berättelser från min egen uppväxt, när jag hört min norska farmor Ebba berätta om hur hennes liv förändrades av andra världskriget, hur de blev beskjutna och om min farfar som blev motståndsmän när nazisterna ockuperade Norge.

Vi har människor som fortfarande minns när Norden var en krigsskådeplats. Därtill är det många som har gjort Sverige till sitt hem på senare år för att de tvingats fly just undan krig och förföljelse. Det är människor som skådat krigets fasor.

Herr talman och kära riksdagsledamöter! Jag delar detta land med er. Vårt är förtroendet och uppgiften att värna Moder Svea. Det tarvar frejdig, klurig och svår debatt, en tuff och ansvarsutkrävande sådan om skattesatser, om strukturellt riktiga arbetsmarknadsreformer och om vårdens organisation. Men när krig rasar i vårt närområde, när det kan bli krig även i Sverige, då förväntas något annat av oss. När storm och mörka vatten är ett faktum behöver vi bilda en bro som för oss dit där vårt land kan finna ro.

Några av de människor som jag känner allra mest samhörighet med är jag på papperet mest olik. Vi delar varken tro, politisk hemvist eller bakgrund, men vi delar vissa allmängiltiga värden. Det gör att vi höjer oss över åsiktsgränser och ser bortom de barriärer som gör andra människor till ett ”de”. Vi ser i stället ett ”vi”.

Vi delar förståelsen för att det är vi som är Sverige, och när detta ”vi” hotas av krafter som utmanar våra grundläggande idéer om människovärde, jämställdhet, frihet och framtiden är det er jag vill stå med vid fronten.

Kära svenskar! Vi delar detta land i medgång och i motgång, i goda tider och i svåra tider, med alla hennes brister och alla hennes styrkor. Sverige är värt att försvara med vapen, prepperförråd, vedspisar, syjuntor och första hjälpen-kurser. Så kan vi alla rusta Sverige starkt – tillsammans! (Applåder)

Anf. 17 DANIEL HELLDÉN (MP):

Herr talman! Riksdagen har i dag röstat om sitt förtroende för klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari. Miljöpartiet valde att väcka misstroende eftersom regeringen sedan den tillträdde tagit omfattande steg mot att radera den klimat- och miljöpolitik som byggts upp under flera decennier.

Ministern har en skyldighet att följa svensk lag. Klimatlagen anger att regeringen ska bedriva en politik som är inriktad på att minska utsläppen. Med de senaste åren som grund kan man inte säga annat än att det har gått käpprätt åt fel håll. Det är ansvarslöst.

Herr talman! Klimatpolitiken finns inte till bara för att. Det gör inte heller klimatlagen. Ytterst handlar klimatpolitiken om att skydda befolkningen och kommande generationer från allvarliga risker. Det handlar om att livet som vi lever här och nu sätts på spel.

Under det senaste året har vi sett en nedmontering av den svenska klimatpolitiken. Aldrig förr har en regerings klimatpolitik mötts av ett så kompakt motstånd. Forskare, miljöorganisationer och regeringens egna myndigheter och expertråd har alla enats i en svidande kritik mot regeringens klimatpolitik och detta på goda grunder. Utsläppen ökar kraftigt för första gången på två decennier till följd av politiska beslut.

Den sittande regeringen har slagit ifrån sig med hänvisning till den kommande klimathandlingsplanen, men vilken besvikelse den var när den kom. Regeringen har presenterat en plan som försenar klimatomställningen och som därmed gör att man misslyckas med den. Man skjuter ansvaret för klimatomställningen framför sig. Konsekvenserna och notan skickar man till vanliga svenskar och till svenska företag.

Jag önskar att jag kunde stå här i dag och tala om en ljus framtid och om nybyggaranda som samlar oss och med gemensamma mål tar oss mot en tid som är hållbar och motståndskraftig, då vi har slängt det fossila oket, men det kan jag inte.

Herr talman! Vi lever i en orolig tid. Krig, konflikter och klimatförändringar skakar om stora delar av världen och sätter liv, samhällen och frihet på spel. Den värld vi möter i dag är inte densamma som för några år sedan, och den värld vi kommer att ha om några år kommer inte att vara densamma som den vi har i dag.

Fred och frihet kan aldrig tas för givet. Vi som lever i fred och frihet måste bygga ett samhälle som står kvar även om det värsta skulle hända.

Herr talman! Under de senaste veckorna har regeringen gång på gång matat ut budskapet att kriget kan komma och att vi alla ska stå redo att försvara Sverige med vapen i hand. Detta är en retorik som har skrämt många samtidigt som den har utelämnat det allra viktigaste, nämligen att Sveriges motståndskraft aldrig kan reduceras till ett militärt försvar. Det viktigaste försvaret är ett robust samhälle.

Motståndskraft byggs genom ett kraftigt utbyggt civilt försvar och samhälle och genom att vi förstärker alla delar i den långa kedja som varje dag arbetar för vår fred och frihet. Motståndskraft byggs också genom en stark välfärd. Om sjukvården ska fungera i krig och kriser måste den även fungera i fredstid. Det går inte att tvinga fram besparingar i regionerna och sedan förvänta sig att detta inte ska drabba sjukvårdens arbete, inte minst arbetet för att skapa beredskap såväl i krig som under pandemier.

Vi bygger inte motståndskraft genom att dra in stödet till fredsorganisationer. Alla röster behövs i denna tid. Motståndskraft byggs inte heller genom att vi minskar demokratibiståndet eller genom att våra myndigheter berövas arbetet med målen i FN:s Agenda 2030.

Motståndskraft byggs genom den gröna omställningen, förnybar energi, inhemsk matproduktion och ett oberoende av fossila bränslen. Alla dessa saker är delar i ett totalförsvar som står stadigt i en orolig värld.

Det behövs också solidaritet. Sveriges motståndskraft bygger vi tillsammans.

(Applåder)

Anf. 18 JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Riksdagen har sagt sitt: Sveriges klimat- och miljöminister heter även fortsättningsvis Romina Pourmokhtari. Det är väldigt bra. Det innebär att stödet för en liberal och borgerlig klimatpolitik ligger fast. Målet är att nå nollutsläpp så fort det bara är möjligt. Utan ren el blir det ingen ny ström till vare sig elbilen eller nattåget till Berlin.

För att Sverige ska uppnå målet är det minst lika viktigt med kärnkraft som med sol, vind och vatten. Vi lyssnar på svensk industri – klimatet och välståndet behöver kärnkraft. Sveriges ledande företag säger också att det behövs en bred enighet om detta, men en sådan saknas tyvärr ännu.

Medan Liberalerna och regeringen banar väg för nya reaktorer kan oppositionen bara enas i en enda fråga – man säger nej till ny kärnkraft. Senast i höstas röstade de rödgröna mot att nya reaktorer ska få byggas på fler platser i Sverige. Men nya reaktorer stärker beredskapen och säkerheten för Sverige och lindrar hushållens framtida elräkningar. De är också avgörande för klimatet och gör att vi kan lämna över en levande planet till våra barn och barnbarn.

För att avvecklingslinjen inte ska återuppstå måste ni i Socialdemokraterna rycka tejpén från munnen. Ni måste sluta motarbeta ny kärnkraft bara för att ni är helt beroende av Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet. Jag uppmanar alla i den här kammaren att ta ansvar för Sverige, klimatet och framtiden.

(Applåder)

Herr talman! Sverige är bildningslandet som delar ut Nobelpris i litteratur. Sverige är också ingenjörlandet som utvecklar framtidens gröna stål och batterier. Men, herr talman, hur ska vi behålla vår kunskapsekonomi om inte barnen klarar skolan?

Efter åtta år med en rödgrön regering visar den senaste Pissrapporten att var femte åttondeklassare inte kan räkna och läsa ordentligt. Detta är nog för att sätta skräck i mitt pappahjärta, och det är nog för att sätta skräck också i många andras hjärtan. Hur ska de här barnen klara sig? Hur ska dessa unga kunna möta framtiden? Utan fullständiga betyg får man varken en studentmössa eller sitt första jobb, och i värsta fall kan man hamna i gängens dödsmaskineri.

Samtidigt larmas det om att antalet anmälningar om hot och våld i skolan mer än fördubblats de senaste åren. Detta är knappast rymdforskning – stöket driver unga bort från kunskap.

Det måste vara slutstökad nu. Med Liberalerna i regeringen går skolan tillbaka till grunderna. Det innebär lugn och ro i klassrummet, skolbänkar

fyllda med riktiga läroböcker – inte skärmar – och en helrenovering av friskolesystemet så att kunskap alltid kommer först.

Herr talman! Regeringens prognoser visar att arbetslösheten kommer att stiga. För de samhällsbyggare som varje morgon åker in till jobbet räcker lönen till allt mindre. Vi behöver möta detta, dels med sänkta skatter för dem som arbetar, dels med satsningar på fler jobbutbildningar som lägger grunden för tusentals nya lokförare och batteritekniker.

Vi vet att det ekonomiska läget har skapat utmaningar i den gemensamma välfärden. Vi hör hur det larmas om anställningsstopp. Vi ser att det förekommer uppsägningar. Vi ser att lärare som går i pension inte ersätts, och vi ser att elever som behöver extra hjälp kan bli utan den.

Om kommunpolitikerna inte klarar av att prioritera skolan måste vi göra det med en majoritet i Sveriges riksdag. Det är många oroliga mammor och pappor som förväntar sig att vi sätter skolan främst, inte minst för framtiden. Det kan vi göra nu när den tuffa inflationsbekämpningen faktiskt börjar ge resultat.

Vi liberaler menar att tiden nu är mogen för större investeringar i framtiden – i barns kunskaper och i deras framtid. Sverige behöver överge över-skottsmålet för att kunna vända den så kallade Pisakollapsen och fylla hål i välfärden. Sverige behöver en skola som återgår till grunderna, med resurser för duktiga lärare, riktiga läroböcker och trygga klassrum. Det är bara så vi kan garantera att Sverige fortsätter att dela ut litteraturpris och utveckla framtidens gröna teknik. Det är bara så vi skapar trygghet och frihet för nya generationer i vårt land.

(Applåder)

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Vänsteralternativet brukar ju hävda att näringslivet inte vill ha ny kärnkraft, men i förra veckan gick 14 tunga näringslivsledare ut på DN Debatt och underströk att ny kärnkraft är nödvändig för att säkra svensk industri och svenskt välstånd. De förstår att det är bråttom. De vill gå från ord till handling. De är till och med redo att vara med och betala för ny kärnkraft – så viktigt är det. Men de behöver långsiktighet och tydlighet från svensk politik. Och det är exakt vad vi kommer att ge dem. Vi har en konkret plan för ny kärnkraft med en effekt som motsvarar två stora reaktorer senast 2035, och i förra veckan presenterade vi en kärnkraftsamordnare som ska se till att varje steg i en komplex process tas i rätt tid.

Men visst vore det ett styrkebesked om även vänsteralternativet ville vara med på denna historiska offensiv och precis som i Natofrågan visa att när det gäller kan vi enas och lägga om kursen. Det brådskar, med mer planerbar och fossilfri industri, och näringslivet vill nu kunna fatta långsiktiga investeringsbeslut för både svenskt välstånd och klimatomställningen. Därför vore det bra med ett tydligt besked, framför allt från Socialdemokraterna, redan i dag. Tänker Socialdemokraterna lyssna på industrin och ställa sig bakom regeringens plan för ny kärnkraft? Det är den enda trovärdiga plan som hittills har presenterats. Och framför allt, när får näringslivet Socialdemokraternas svar?

(Applåder)

Anf. 20 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Vi lever i en osäker värld, och att Sverige står starkt rustat är viktigare än på länge och att vitala samhällsfunktioner fungerar och får de resurser som krävs för att svenska folket ska kunna vara trygga med att samhället finns där när det behövs.

Herr talman! Ulf Kristersson har prioriterat att sänka skatten för höginkomsttagare, och i avsaknad av tillräckliga satsningar på regionerna står Sverige inför en sjukvårdskris. Det handlar inte om enskilda regionpolitikers beslut. Nej, 17 av landets 21 regioner uppger att nedskärningar väntar. Det handlar om uppsägningar och nedstängningar. Även moderata regionpolitiker är djupt kritiska till regeringens politik.

Denna nedskärningspolitik för sjukvården, Ulf Kristersson, på vilket sätt gör den Sverige mer motståndskraftigt i händelse av kris eller krig?

Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Mitt svar är tudelat. För det första gör vi nu en historisk upprustning av det svenska försvaret. Vi fokuserar på civilt försvar, sedan decennier underskattat i svensk politik. Det faktum att vi har en speciell minister för civilt försvar antyder vilket allvar vi tar detta på. Vi går med i Nato. Vi gick så långt att vi räddade Socialdemokraterna undan sitt eget regeringsunderlag för att kunna gå med i Nato. Allt detta gör vi i en farlig och svår tid. Vi talar klartext om var vi befinner oss och hymlar inte om problemen.

För det andra var inflationen tvåsiffrig när vi ärvde den från er. Det var inte bara ert fel, vill jag understryka. Men tvåsiffrig inflation är dåligt för alla, inte minst för välfärden och inte minst för sjukvården och regionerna. Därför påpekar jag just det. Regionerna tar sitt ansvar, och de har gjort tuffa saker förut. Men regeringen är beredd att ta ytterligare ansvar om det behövs, och vi följer frågan extremt noga.

Anf. 22 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Ja, regionerna tar sitt ansvar. Men tar regeringen ansvar när man lägger 13 miljarder på att sänka skatten för höginkomsttagare samtidigt som läkare, sjuksköterskor och undersköterskor sägs upp? Är det din bild av hur man tar ansvar, Ulf Kristersson?

Ja, ni har en minister för civilt försvar, men vad hjälper det när sjukvården i Gävleborg sparar 700 miljoner och Östergötland minskar med 600 tjänster, Värmland med 750 anställda och Sahlgrenska med motsvarande 2 000 tjänster? Jag tror att den sammanlagda bedömningen är att över 5 000 läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kommer att sägas upp i år. Är det för många anställda i svensk sjukvård, Ulf Kristersson? Är Sverige bättre rustat för kris eller krig när så många människor sägs upp? (Applåder)

Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Som jag sa är hög inflation dåligt för alla. Det är dåligt för löntagarna, staten och regionerna. Det är dåligt för samhällsekonomin. Har man lärt sig något av tidigare år med hög inflation vet man att bekämpning av inflation är A och O. Vi ärvde en tvåsiffrig inflation, men nu är den på väg ned. Vi har skapat utrymme att agera i svensk ekonomi. För oss är det fundamentalt.

Regionerna vet att staten ställer upp med sin del av ansvaret. Den enskilt största satsningen i budgeten gick till kommuner och regioner, och som jag nyss sa är vi beredda att göra mer. Regionerna tar stort ansvar. De vet att tuffa tider kräver tuffa beslut. Men de förväntar sig också att staten gör sitt, och regeringen är beredd att göra mer. Vi följer utvecklingen mycket noga. Alla drabbas hårt av inflationen, inte minst landets regioner. (Applåder)

Anf. 24 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Hoppa på tåget, sa Ulf Kristersson. Men det går ju inga tåg i tid i det här landet, så det är kanske något att ta tag i.

Jag vet att statsministern inte vill tala om detta, men det är svenska folkets viktigaste fråga. Jag vet att Ulf Kristersson helst vill tala om passets status och så vidare, men jag tänker ändå ställa frågan. Regeringen och Sverigedemokraterna valde att inte räkna upp statsbidragen till regionerna, som ansvarar för sjukvården, och nu står Sverige inför en vårdkris. Från Sahlgrenska sjukhuset ska 2 000 personer bort. Det är vårt största sjukhus och enormt viktigt för västra Sverige. Vi ser nedskärning efter nedskärning i vården.

Är Ulf Kristersson nöjd med det som händer i svensk sjukvård? Är han nöjd med att han inte räknade upp stödet till sjukvården?

Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Som jag precis sa lade vi 16 miljarder kronor i budgeten för att bidra till kommuner och regioner i en tuff tid. Det var den enskilt största satsningen. Sedan dess har saker försämrats, framför allt i regionerna, vilket jag var tydlig med. Prognoserna förändras efter hand. Kommuner och regioner vet att de bär ett stort ansvar. De vill ta ett stort ansvar och själva leda sina verksamheter. Många har varit med om tuffa tider förut och förstår att inflationen är ett stort problem för alla, inte minst för dem. De förväntar sig också att staten bidrar på olika sätt, med pengar och bättre regelverk.

Min bild är att kommuner och regioner nu gör allt de kan för att komma över en svår tid. En del använder tidigare goda resultat, och en del hänvisar till speciella omständigheter i sina budgetar. Men de förväntar sig också att staten bidrar, och staten är beredd att bidra med mer. Vi följer utvecklingen mycket noga.

Anf. 26 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Herr talman! Om Ulf Kristersson har sett detta, varför skjuter regeringen inte till mer pengar så att personalen kan behållas? Inga experter eller prognoser, inte heller Riksbanken, vad jag vet, menar att för mycket personal på Sahlgrenska, Kullbergsska eller andra sjukhus i Sverige är anledningen till inflationen. Regeringen tar ju inte heller tag i de höga matpriserna, de höga elpriserna och annat, vilket man gärna får göra. Men att det nu försvinner 2 000 personer från Sahlgrenska kommer inte att gå att lösa om några veckor när inflationen har gått ned.

När ska Ulf Kristersson presentera förslag som ska stoppa 5 000 personer från att försvinna från sjukvården? Detta kommer annars att påverka cancersjuka, svårt sjuka, gravida och barn. Det vill inte vi.

Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Herr talman! Som Nooshi Dadgostar vet lade vi fram en budget i september utifrån den information som fanns då, och den trädde i kraft för 17 dagar sedan, i början av ett nytt år. Regeringen kommer att återkomma om vi bedömer att vi behöver göra mer när vi ser hur det utvecklas i landets kommuner och regioner. Som jag sa redan i mitt inledningsanförande följer vi detta mycket noga. Vi ser att framför allt regionerna har det tuffare nu än tidigare, och vi ser att många regioner tar ett mycket stort ansvar och använder de regelverk som finns. Detta är i grunden ett gemensamt ansvar, och staten avser att ta sin del av ansvaret.
(Applåder)

Anf. 28 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Herr talman! Jag har fått lära mig att man inte får ha med sig rekvisita i talarstolen. Annars skulle jag ha haft med mig en portion frystorkad mat – en av de två och en halv miljoner portioner frystorkad mat som just nu tas fram i min hemkommun Linköping.

Detta görs därför att man ska möta krisen på bästa sätt om den kommer. Man bygger upp lager med mat och skapar trygghetspunkter för sådant som barn- och äldreomsorg i händelse av kristider. Linköping är en kommun där moderater och socialdemokrater styr ihop. Det är en kommun med god ekonomi; det vet jag eftersom jag var en del i att bygga upp den goda ekonomi som man nu använder. Men verkligheten ser väldigt annorlunda ut i andra kommuner, även i Östergötland.

Utifrån detta initiativ och efter att ha hört civilförvarsministern så klokt påpeka att civilt försvar inte bara är en seminarieövning undrar jag: Vad gör regeringen just nu konkret för att varje svensk kommun ska kunna följa Linköpings initiativ?

Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag håller med om att Linköping är en fin stad. Mycket är bra i Linköping – universitetet, Saab och mycket annat.

Vi gör mycket på det här området, och som jag sa alldeles nyss i ett annat replikskifte är civilförvarsfrågor djupt underskattade sedan decennier. Det var som att dessa frågor inte behövdes. Det är en felsyn. Vi lär oss några saker av våra ukrainska vänners heroiska kamp. En sak vi lär oss är vikten av att försvara civil infrastruktur och vikten av skyddsrum. När man springer ned i skyddsrummen från Kyiv School of Economics med wifi inser man att de behövs.

Men det finns också mycket annat. Vi återaktiverar civilplikten. Ministern för civilt försvar har systematiska diskussioner med regioner och kommuner om att de också ska tänka mer på civilförsvaret och förberedelser. Det här är ett maratonlopp; det här är inte sprint. Att återuppbygga den svenska civila försvarsförmågan kommer att ta tid, men vi gör det systematiskt, och vi gör det ambitiöst.

Anf. 30 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Efter att ha lyssnat på statsministern i de tidigare replikskiftena kan jag inte tolka det på annat sätt än att regioner och kommuner ska bära detta själva.

Välfärden urholkas, och det civila försvaret, som ska byggas upp, kostar pengar. Lärare, sjuksköterskor, läkare, brandmän, hemtjänstpersonal – tusentals människor sägs just nu upp. Detta är män och kvinnor som utgör ryggraden i den civila beredskapen. Två av tre kommuner måste spara i år. De har inte förutsättningar att göra det som Linköping och en del andra kommuner gör. Men ändå skjuter inte regeringen till tillräckligt med pengar.

Vi följer situationen noga, har jag hört statsministern säga. Men det här är inga nyheter, för kommuner och regioner har under lång tid aviserat att de är i skriande behov av mer resurser. Ändå skjuter inte regeringen till tillräckligt med pengar.

Exakt hur menar statsministern att kommunerna och regionerna ska kunna ta ett större ansvar utan nödvändiga pengar? Och hur ska civilt försvaret bli annat än en seminarieövning om man inte får nödvändiga resurser?

Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag beskrev ju precis vad vi håller på med när det gäller civilförsvaret, inklusive att det kommer att ta tid att återuppbygga det som har försumrats i decennier.

Sedan förstod jag inte riktigt vad som menas med att ”de ska bära detta själva”. Jag har just sagt i tre replikskiften att vi har ett gemensamt ansvar. Jag sa uttryckligen att kommuner och regioner bär och tar ett stort ansvar för sina kommuner och regioner, vilket de också vill göra. Det vet inte minst vi som själva har varit kommunalråd. Men jag sa också uttryckligen att staten ska bära vår del av ansvaret.

Vad det handlar om nu är att komma ur en situation med hög inflation. Det är otroligt viktigt. Kommuner och regioner har olika förutsättningar. En del, men inte alla, kan använda upparbetade överskott. En del, men inte alla, hänvisar till mycket specifika särskilda skäl på grund av den höga inflationen.

Staten ska också bidra med vårt. Det finns fler tillfällen under året där vi kan komma in och göra insatser. Alla som tar ansvar följer utvecklingen mycket noga. Det gör även regeringen.

(Applåder)

Anf. 32 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Det är snart två år sedan Ryssland invaderade Ukraina. Det är ett hänsynslöst krig som Putin finansierar med Europas beroende av import av rysk gas och energi.

Trots detta tog det ytterligare tid innan riksdagen slöt upp bakom Miljöpartiets krav på att stoppa all fossilimport från Ryssland. Det här var i maj 2022. Vi står här nu i januari 2024, och i helgen anlände ytterligare ett stort fartyg fulltankat med rysk fossilgas till Nynäshamn. Att vi fortsätter med denna import är inte bara i strid med vad svenska folket förväntar sig; det är också något helt annat än vad Moderaterna sa i valrörelsen.

Fru talman! Svenska pengar fortsätter att finansiera Rysslands brutala anfällskrig mot Ukraina. Hur tänker statsministern efterleva riksdagens krav på att omedelbart stoppa importen av rysk olja och gas?

Anf. 33 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Låt mig först hälsa Daniel Helldén välkommen till kretsen av partiledare. Jag ser mycket fram emot både samtal och debatter de kommande åren.

Det stora som har hänt när det gäller energi efter Rysslands förfärliga invasion – och kanske det enda goda, om man ska leta efter någonting gott i detta – är en dramatisk omställning av europeisk energiförsörjning från rysk fossilgas och olja. Det är ingen liten sak. Av dåliga skäl snabbades omställningen på från det fossila Ryssland till andra saker. Det är långt ifrån perfekt, men det är ändå en viktig sak.

För svensk del följer vi just detta. Sverige är en mycket liten användare av rysk gas och olja, men vi följer naturligtvis de sanktioner som finns. Vi gör också allt vi kan för att ställa om från det fossila. Om Miljöpartiet hade varit med och byggt ny kärnkraft hade vi snabbare kunnat komma bort från allt fossilt. Det är målet för den här regeringen. Hoppa på tåget!

Anf. 34 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Kärnkraften kommer inte att göra susen. Det kommer att ta för lång tid, det blir för dyrt och det kommer att försvåra omställningen.

När vi pratar om Ukraina spelar det roll vad Sverige gör som enskilt land. Bara under krigets första nio månader hade åtminstone åtta stora tankfartyg levererat rysk fossilgas till Sverige. Leveranserna har ett uppskattat värde av ungefär 1 miljard kronor. Jag tycker att det är ett minimikrav att inte finansiera Rysslands krigföring genom att köpa denna gas.

Finland är på väg mot ett förbud, och jag undrar varför Sveriges regering inte agerar på samma sätt i solidaritet med Ukraina.

Anf. 35 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Det handlar om två saker. För det första: Vi har varit mycket noga med att vara med och skapa sanktionerna och vara med och utvidga dem. För det andra: Låt oss hålla oss till de sanktioner som vi enats om! Det är viktigt. Sedan vet alla att allt vi kan göra i förnybart och i kärnkraft kommer att minska våra behov av fossil energi, inte minst av olja.

Om saker och ting tar tid, och om saker och ting är viktiga, krävs det driv i steget. Man måste ha bråttom när det tar tid. Det tar tid att återuppbygga det svenska militära försvaret. Det är därför vi har driv i steget. Det tar tid att återuppbygga det svenska civila försvaret. Det är därför vi har driv i steget. Och det tar tid att bygga ny svensk kärnkraft. Det är därför vi har driv i steget och fattar besluten. Återigen: Hoppa på tåget!

(Applåder)

Anf. 36 MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Den ekonomiska krisen slår hårt mot Sverige. Sedan Kristersson och Åkesson tog makten har Sverige och svenska folket blivit fattigare, trots det höga tonläget före valet. Vi är ett av de länder som har lägst tillväxt i EU. Vi ser fler konkurser och varsel. Inflationen har varit högre än i våra nordiska grannländer. Tio års reallöneökningar har uttrade-rats.

Fru talman! Ulf Kristersson och Jimmie Åkesson gör långt ifrån tillräckligt för att stötta svenska hushåll som nu kämpar med att få vardags-

ekonomin att gå ihop. Löftessvek har följt av löftessvek. De med allra högst löner har prioriterats före vanligt folk.

Vi ser resultaten. Det larmas om längre köer till kyrkornas hjälpcenter. Svenska folkets skulder hos kronofogden har nått rekordnivåer. Ensamstående föräldrar tvingas låna pengar för att ha råd med mat. Antalet barnfamiljer som vräks från sina hem är det högsta sedan förra gången Ulf Kristersson satt i regeringen.

Nu kommer nästa dråpslag: Samtidigt som bankerna gör utdelningar på 90 miljarder kronor får 375 000 pensionärer sänkt premiepension.

Fru talman! Det finns en annan väg framåt för vårt land, en väg som innebär att vi håller ihop i tuffa tider – med höjda barnbidrag, höjda studiebidrag, underhållsstöd och rättvisa skattesänkningar, finansierat av en bankskatt på just de banker som nu gör rekordvinster på våra bolån och våra sparkonton.

Vår väg är helt enkelt att man prioriterar vanliga svenskar framför höginkomsttagare och bankdirektörernas bonusar, eftersom det bygger framtidstro, tillit, trygghet och i slutändan den gemenskap som byggt vårt land så starkt.

(Applåder)

Anf. 37 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Vi är nog många som har noterat hur Socialdemokraterna det senaste året har gjort ganska stora ansträngningar för att skriva om historien. Först var det den djupt skadliga energipolitiken som var alla andras fel, trots att Socialdemokraterna haft regeringsmakten i 22 av de senaste 30 åren. Nu är det invandringshaveriet som är alla andras fel. Socialdemokraterna har alltid, påstår man nu, stått för en stram invandringspolitik – detta trots Stefan Löfvens ”Mitt Europa bygger inte murar”, detta trots drygt 2 ½ miljon uppehållstillstånd under de senaste 30 åren, varav Socialdemokraterna alltså har styrt i 22.

Fru talman! Då är min enkla fråga till Magdalena Andersson: Har Socialdemokraterna ingen som helst skam i kroppen?

Anf. 38 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Om Jimmie Åkesson vill prata om Sveriges historiska migrationspolitik tror jag faktiskt att han vänder sig till fel person. Det är ingen hemlighet att jag själv var pådrivande i det stora paradigmskifte som genomfördes 2015, när vi genomförde den största åtstramningen av svensk migrationspolitik någonsin. Jimmie Åkesson borde vända sig till sina kompisar i stället – till de kristdemokrater och liberaler som år efter år här i Sveriges riksdag har drivit på för en mer liberal migrationslagstiftning, eller till sin egen statsminister som under en stor del av sitt politiska liv har drivit på för helt fri invandring och kallat socialdemokratisk migrationspolitik för ”dålig socialdemokratisk invandrar- och flyktingpolitik” för att den varit för stram.

Den åtstramning vi genomförde 2015 ska ligga fast. Nu ska vi fokusera på att de som har rätt att stanna i Sverige får ett jobb och blir en del av vårt samhälle. Socialdemokratins linje är tydlig: stram migration, ja, men rasism, nej.

(Applåder)

Anf. 39 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Magdalena Andersson har rätt i att det inte bara är Socialdemokraternas fel. Alla regeringar i det här landet de senaste 30 åren, eller till och med längre tillbaka än så, har ansvar för haveriet. Men nu är det Magdalena Andersson som står talarstolen och som jag replikerar på, och då är det rimligen också hon som ska svara på de frågor jag ställer.

Magdalena Andersson kan vara helt förvissad om att jag lyfter dessa saker också med mina ”kompisar”, med andra partier och inte minst med regeringen. Skillnaden mellan Magdalena Andersson och exempelvis statsministern är att statsministern offentligt har tagit avstånd från den tidigare politiken och till och med bett svenska folket om ursäkt för de misstag han begått. Det Magdalena Andersson nu gör är precis det motsatta. Hon tar inte ansvar för någonting. Hon skyller på alla andra. Hon skyller till och med på mig för att Sverige har genomlevt detta invandringshaveri. Det är totalt skamlöst, fru talman.

Jag tycker att Magdalena Andersson ska ta ansvar för det som hon och hennes parti själva har ansvar för.
(Applåder)

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö (SD).

Anf. 40 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att det är de partier som Jimmie Åkesson samarbetar med, och mer specifikt hans egen statsminister, som har drivit att vi ska ha fler invandrare i Sverige och som också genomförde den mest liberala politiken för arbetskraftsinvandring i hela västvärlden. Där är det bra om man nu går vidare med en del av de förslag som vi tog fram under den tid då jag var statsminister.

Låt mig återigen tydliggöra att vi socialdemokrater genomförde den största omläggningen av svensk migrationspolitik någonsin i det paradigmskifte som skedde 2015. Den politiken står vi fortsatt bakom, och den politiken kommer att ligga fast med Socialdemokraterna.

Men allvarligt talat, Jimmie Åkesson: Vi kan gärna prata om vad partier har gjort under de senaste 30 åren, men är det till Sverigedemokraternas fördel?

(Applåder)

Anf. 41 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Det finns en dålig tradition i svensk politik att sopa problem under mattan för att sedan i efterhand be om ursäkt för att man varit naiv eller inte sett det komma, eller i värsta fall skylla ifrån sig. Ett bra exempel på det är när Socialdemokraterna försöker skriva om sin egen historia i migrationspolitiken.

Den nya regeringen jobbar inte på det sättet. Vi talar klartext om problemen – om invandringen, om energin, om försvaret, om risken för krig och om möjligheterna till fred. Sedan samlar vi majoriteter och fattar beslut och får någonting gjort i svensk politik.

Jag tror att sammanhållning och tillit byggs när staten visar att man klarar av sina mest grundläggande uppgifter och när alla förstår både sina

rättigheter och sina skyldigheter i ett land – samhällskontraktet. Då lyckas vi bäst.

Frågan som nu återstår är: Varför tror Socialdemokraterna att den gamla politik som har fört oss hit skulle kunna lösa problem om en ny socialdemokratisk regering tog över?

Anf. 42 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Sveriges riktigt stora problem är att vi har haft en högermajoritet i Sveriges riksdag sedan 2006. Vi ser konsekvenserna, inte bara av den alliansregering och högerregering som Ulf Kristersson satt i tidigare utan också av de begränsningar som fanns under de år som vi socialdemokrater ledde landet. Vi ville flytta fram positionerna och öka skatteintäkterna från dem med de högsta inkomsterna, men Ulf Kristersson stoppade detta med hot om misstroende om vi ens gick fram med ytterst modesta förslag om att de rikaste skulle kunna bidra lite mer till bättre skola och utbildning för alla de barn och ungdomar som sitter här på läktaren i dag. Detta var du helt emot, Ulf Kristersson.

Ska vi bygga ett annat Sverige behövs en helt annan politik där samhället kliver fram. Det är inte ytterligare marknadsliberaliseringar, ytterligare privatiseringar och ytterligare skattesänkningar som kommer att lösa Sveriges problem; det är en helt annan politik. Den politiken kommer jag att gå till val på 2026.

(Applåder)

Anf. 43 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag hör att Socialdemokraterna vill skriva rapporter men inte diskutera invandringpolitiken. Det är intressant.

Det finns ett mönster i detta. När Socialdemokraterna inte regerar för de en stram invandringspolitik. När de regerar ökar de invandringen. Det kan bero på olika saker. Det kan bero på att man egentligen vill det. Nu vill Socialdemokraterna uttryckligen aktivt öka svenskt kvotflyktningmottagande och lägger också pengar på detta. Det kan bero på att Miljöpartiet sätter upp villkor för en socialdemokratisk regering som helt enkelt gör att de inte har något alternativ.

Det är ingen slump att det var precis den högermajoritet som Magdalena Andersson hänvisar till som drev fram ett antal av de förändringar som vi nu kan genomföra mot den gamla regeringens vilja. Det var ingen slump att Socialdemokraterna och Morgan Johansson 2015, när vi ville ha tillfälliga uppehållstillstånd, sa: Då är vi inte längre människor. Det säger allt om hyckleriet i socialdemokratin.

(Applåder)

Anf. 44 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Hyckleri, säger Ulf Kristersson. Det är ett skämt!

Ulf Kristersson! Det var ju din migrationspolitik som lade grunden för flyktingkrisen 2015, och du står här och anklagar mig för resultatet av din politik. Det är väl definitionen av hyckleri.

Det Sverige behöver är en helt annan politik, en politik som bygger ett starkt samhälle. Där ska alla medborgare i vårt land ha möjlighet att ha en hygglig bostad, en bra utbildning och ett jobb, så att man kan betala skatt

och bli en del av vårt land, och där löser vi våra samhällsproblem gemensamt och är beredda att satsa på det. Det är precis tvärt emot det som du har jobbat för i hela ditt politiska liv.

(Applåder)

Prot. 2023/24:56

17 januari

Partiledardebatt

Anf. 45 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Magdalena Andersson och jag har stått här och debatterat arbetskraftsinvandring tidigare. Jag tänker återigen uppehålla mig vid det.

Socialdemokraterna och regeringen står nu tillsammans bakom tanken om att försvåra för arbetskraftsinvandring till Sverige genom lönekrav som vi ser leder till att människor tyvärr tvingas lämna landet. De gör det också svårare för företag att hitta rätt kompetens. Nu ser vi också att de riskerar att slå sönder den svenska modellen, som många av oss här i kammaren värnar om.

Min fråga till Magdalena Andersson är: Ser du faran med att ett lönegolv riskerar att slå sönder den svenska modellen?

Anf. 46 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag ser problemen med arbetskraftsbrist inom delar av den svenska ekonomin. I områden där det råder brist på arbetskraft ser vi socialdemokrater behovet av att människor kan komma hit och ta de jobben. Men just nu har Sverige västvärldens mest liberala arbetskraftsinvandringspolitik. Det kommer också arbetskraftsinvandrare till yrken där det inte alls råder någon brist på arbetskraft i Sverige. Det finns människor som verkligen skulle behöva ett jobb, bli en del av vårt samhälle och vara skattebetalare som skulle behöva ta de jobben.

Vi ser också stora problem med dagens system. Människor lockas hit, utnyttjas, lever under fruktansvärda omständigheter och får kanske inte ens ut den lön som de har blivit lovade. Vi ser alltså stora problem med dagens system.

Vi tycker att det som regeringen föreslog är ett steg i rätt riktning. Men i grunden vill vi ha en arbetsmarknadsprövning. Det är bara så vi på allvar kan få ordning och reda i arbetskraftsinvandringsspolitiken.

Anf. 47 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Jag tror att de flesta av oss i den här kammaren är helt överens om att dåliga villkor på arbetsmarknaden inte är något som vi ska ha över huvud taget. Man ska få ut sin lön, som man har jobbat för och som man har rätt till.

Med lönegolvet ser vi dock att det just nu riskerar att bli så att vissa människor förväntas ha en viss lön medan samma lönegolv inte efterfrågas när det gäller andra arbetare, sådana som är svenskfödda. Det är där som hela den svenska modellen hamnar i en prövningsituation.

Min fråga till Magdalena Andersson är: Kommer vi att få se en situation där det kommer att krävas ett lönegolv också för svenskfödda vårdbiträden i Mellerud?

Anf. 48 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Problemet som Muharrem Demirok tar upp pekar på behovet av att ha arbetsmarknadsprövning i stället. Då kommer man runt den typen av problem. Med en ordentlig arbetsmarknadsprövning, där arbetsmarknadens parter är med, blir det ordning och reda på arbetskraftsinvandringen. Då får vi hit arbetskraft inom områden där det råder brist på arbetskraft, men det kommer inte hit människor från andra kontinenter för att jobba inom områden där det finns människor i Sverige som skulle kunna ta jobben. Det är en mycket bättre ordning än den vi har i dag. Det är också en bättre ordning än att ha ett lönegolv.

Det bästa vore alltså om regeringen tog fram en sådan politik. Det skulle vi vara oerhört entusiastiska över. Men givet att det väl inte ligger i närtid tycker vi att det här är bättre än den ordning som vi har i dag. Vi ser ju att det inte är någon ordning på arbetskraftsinvandringen i dag.

Anf. 49 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag ska återge ett utdrag ur en debattartikel som är skriven av några av de mest framträdande företrädarna för svensk industri: Vårt lands välstånd och svensk industri är beroende av en stabil tillgång till prisvärd el. En nationell satsning på ny kärnkraft är därför helt nödvändig. Våra företag är beredda att samverka för att stödja uppbyggnaden. Men då behöver vi ett tydligt ledarskap i denna fråga och en process som är brett förankrad i riksdagen.

Budskapet är glasklart, och beskedet är blytungt.

Fru talman! Min fråga är om Socialdemokraterna och Magdalena Andersson är med oss på detta.

Anf. 50 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! I den här frågan krävs det verkligen politiskt ledarskap. Det krävs ett ledarskap som förmår samla en bred majoritet i Sveriges riksdag bortom det egna regeringsunderlaget, så att man kan säkra en stabil ordning också efter valet 2022. Den typen av ledarskap skulle krävas i den här situationen. Sverige behöver snabbt mer billig el, och vi behöver mer billig el på lång sikt.

Jag ser alltså fram emot att Ebba Busch visar ett sådant ledarskap och bjuder in riksdagens alla partier till energisamtal som kan leda fram till en långsiktig och bred energiöverenskommelse. Vi socialdemokrater skulle välkomna ett sådant politiskt ledarskap.

(Applåder)

Anf. 51 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag som energiminister för samtal med flera framträdande nuvarande och före detta socialdemokrater. De är konstruktiva och kunliga. Det handlar om många svåra avvägningar. Där lägger vi grunden för en hållbar energipolitik som inte sätter partipolitiska låsningar utan Sveriges bästa i centrum. Dem fortsätter jag gärna. De pågick efter sommaren, före jul och fortsätter även nästa vecka.

Jag har två frågor. Önskar Magdalena Andersson sitta ned och samtala med mig? Det gör jag mycket gärna. Och kommer Daniel Helldéns veto när det gäller kärnkraft och att stötta en socialdemokratisk regering vid ett

potentiellt maktskifte att vara det som Magdalena Andersson navigerar utifrån?

Prot. 2023/24:56
17 januari

Partiledardebatt

Anf. 52 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag vet inte vilka socialdemokrater som Ebba Busch sam-
talar med. Mitt tips är att tala med dem som sitter i riksdagen.

(EBBA BUSCH (KD): Fredrik Olovsson.)

Det som Fredrik Olovsson har fått är en möjlighet att titta på regering-
ens färdiga produkt precis innan den ska lämnas till riksdagen. Det är inga
riktiga förhandlingar. Om man vill ha en överenskommelse behöver man
ha riktiga politiska förhandlingar där båda parter är beredda att ge och ta.
Några sådana förhandlingar har Ebba Busch inte haft med Fredrik Olov-
sson. Jag pratade med honom så sent som i går kväll.

Det är ingen idé att bjuda in mig för att berätta vad regeringen vill. Men
den dagen regeringen är beredd att förhandla för att nå en bred och lång-
siktig energiöverenskommelse är vi socialdemokrater naturligtvis beredda
att delta i förhandlingarna. Men det ska vara en förhandling där man är
beredd att ge och ta. Annars blir det meningslöst.

(Applåder)

(EBBA BUSCH (KD): Ja. Men det andra är lögn.)

Anf. 53 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Nu ska vi inte ha dålig stämning här. Vi är i Sveriges riks-
dag, som ändå är känd för öppenhet och tydlighet och att vi faktiskt kan
diskutera allvarliga saker.

Behovet av ny kärnkraft är viktigt. Kan Magdalena Andersson förklara
för mig varför hon röstade nej före jul till att öppna för att bygga ny, mo-
dern svensk kärnkraft vid sidan av satsningar på vindkraft, solkraft och
vattenkraft? Socialdemokraterna röstade nej till att bygga fler kärnkraft-
verk. Vad i detta är det Magdalena Andersson vill förhandla om? Det är ju
en etta-nolla-fråga – antingen är man för fler nya kärnkraftverk eller så är
man emot.

Regeringen har lagt fram ett kärnkraftsprogram där detta är en viktig
del. Varför säger ni nej till de nya platserna för kärnkraft i Sverige?

Anf. 54 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tror att det är bra om Johan Pehrson läser på lite. Vi
socialdemokrater röstade ja till möjligheten att bygga fler kärnkraftverk i
Sverige. Men vi tycker att de i första hand ska byggas på platser där kärn-
kraft redan finns, då vi bedömer att det blir billigare för svenska folket och
även säkrare eftersom säkerhetsarrangemangen redan finns där för att de
inte ska bli angripna.

Vi har alltså röstat ja till fler kärnkraftverk, men vi bedömer inte att det
är vare sig snabbt, billigt eller säkert att satsa på nya platser.

Anf. 55 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Om det behövs ny kärnkraft, kanske också av mindre omfattande modell, för att vara den reglerkraft som är så viktig för att hela energisystemet ska fungera finns det ju områden i Sverige som redan i dag är utpekade som möjliga platser i det arbete som tidigare gjorts. Men där kan Socialdemokraterna inte tänka sig att vi använder oss av kärnkraft för att maximera. Ingen vill ju ha mer kärnkraft än nödvändigt. Det absolut bästa vore om allting kunde gå på vind, men det är ju inte reglerbart, så det är lite svårt. Detta är alltså otänkbart för Socialdemokraterna.

Häromdagen signalerade flera kommuner i Norge att de också vill ha kärnkraft. Till och med Norge vill se flera kärnkraftverk i många kommuner! Varför säger Socialdemokraterna nej till strategin att bygga kärnkraftverk där de verkligen gör mest nytta? Är Socialdemokraterna bara intresserade av storskaliga projekt?

Anf. 56 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag bedömer nog att de gör stor nytta i södra Sverige, där det finns flera platser där man skulle kunna ha många små modulära reaktorer, till exempel.

Problemet med regeringens politik är att ni inte har lagt fram någon plan för hur detta ska finansieras. Jag har hela tiden sagt att kärnkraft tar tid och kan bli dyrt. Regeringen har inte på något sätt visat någon plan för hur den kan finansieras på ett sätt som är rimligt för svenska folket.

Det finns forskare som menar att regeringens kärnkraftsplaner kan kosta 100 miljarder varje år. Mycket av den elen kommer också att exporteras till Tyskland. Ska svenska skattebetalare betala för det?

Innan vi börjar prata om nya platser tror jag att det vore bra om regeringen kunde visa hur man ska finansiera detta och få näringslivet med på att betala, så att man inte hamnar i en situation där 100 eller 50 miljarder av svenska skattebetalares pengar exporteras till Tyskland varje år. Det tycker vi socialdemokrater är viktigt.

Anf. 57 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Det är alltid fascinerande att lyssna på socialdemokratiska partiledare i de här debatterna, i synnerhet Magdalena Andersson. Hon har vid flera tillfällen i dag upprepat att Sverige behöver en helt annan politik, och sedan har det följt en massa floskler på temat att alla ska ha det bra och ingen ska ha det dåligt. Det är möjligt att en och annan inbiten socialdemokrat nöjer sig med det, men i ärlighetens namn duger inte det. Det duger inte om man vill styra landet i rätt riktning, bort från alla de kriser och problem som inte minst Socialdemokraterna har skapat.

Socialdemokraterna slänger sig med floskler och ska presentera sin politik så småningom, inför valet, medan majoriteten i riksdagen – regeringsunderlaget – agerar och gör sådant som gör Sverige bättre, tryggare och säkrare.

Välfärden har diskuterats mycket här i dag. Det är naturligtvis angeläget. Vi har ett mycket svårt ekonomiskt läge. Lågkonjunktur i kombination med väldigt hög inflation drabbar alla, vilket har påpekats här av inte minst statsministern. Det drabbar familjer, näringsliv, det offentliga och så vidare.

Det här har inte uppstått i ett vakuum, utan vi lever just nu med effekterna av en inflationsdrivande politik som tidigare regeringar har bedrivit i form av pålagor, skatter och regleringar av fundamentala insatsvaror – inte minst drivmedel och el. Man har slagit sönder ett fantastiskt välfungerande energisystem. Det driver inflationen. Nu gör vi någonting åt det för att långsiktigt trygga och säkra välfärden.

Vi är fyra partier och en majoritet i riksdagen som har en gemensam riktning. Jag är alldeles övertygad om, fru talman, att det kommer att bli bra så småningom. Men det tar tid att städa upp efter Socialdemokraterna. (Applåder)

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö (SD).

Anf. 58 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jimmie Åkessons parti har nu makt över politiken, och med makt kommer ansvar – till exempel för vem som ska prioriteras i den ekonomiska krisen.

Samtidigt som svenska folket kämpar och vänder på varenda krona för att sätta mat på bordet gör bankerna rekordvinster. Det handlar om rena övervinster på våra sparkonton och bolån. Bankerna delar ut 90 miljarder till ägarna.

I det här läget röstar Jimmie Åkesson och hans sverigedemokrater nej till vårt förslag att höja barnbidragen och studiebidragen och finansiera det med en bankskatt. Den ska vara utformad för att skydda kunderna. Om bankerna försöker vältra över skatten på kunderna får de betala ännu mer i skatt.

Fru talman! Här har Jimmie Åkesson möjlighet att förklara för åhörarna och svenska folket varför han prioriterar bankdirektörernas bonusar framför Sveriges barnfamiljer. (Applåder)

Anf. 59 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag känner inte till att det under någon sekund av de budgetförhandlingar som har föregått den budget som nu har gällt i snart tre veckor har handlat om bankdirektörer. Det har handlat om de stora, sammantagna problem och utmaningar som vi har i det här landet, hur vi kommer åt dem och bekämpar inflationen samtidigt som vi försöker trygga välfärden. Det har handlat om hur vi gör Sverige tryggare och fokuserar på att bygga upp en ordningsmakt och ett rättsväsen som kan möta de gigantiska problem som inte minst Socialdemokraterna har skapat. Det har också handlat om hur vi på olika sätt kan bygga Sverige starkt och komma ur krisen.

Det är klart att man kan fokusera på att höja skatterna för olika aktörer eller invånare i vårt land och att också höja bidragen. Men det jag inte förstår, fru talman, är hur det bekämpar inflationen eller långsiktigt bygger Sverige starkare. Det gör det ju inte. Det gör oss tvärtom fattigare och driver på inflationen. Det är därför vi inte lyssnar på Socialdemokraterna utan driver den politik som vi tror och vet är riktig och rätt.

(Applåder)

Anf. 60 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Mycket prat och lite verkstad. Det är talande för den regering som Jimmie Åkesson är garanten för.

Budgetförhandlingarna har inte handlat om bankdirektörerna – och det är ju det som är problemet. Ni har inte sett vilka enorma övervinster som görs i bankerna på räntenettet just nu. Ni ser inte att de pengarna – som är våra pengar – borde överföras till de barnfamiljer som kämpar. Inflationen har urholkat värdet på både barnbidraget och studiebidraget. Det är ju det ni inte ser.

Vi har lagt fram detta konkreta förslag i riksdagen, men Sverigedemokraterna har röstat nej till det. Då är det uppenbart att Sverigedemokraterna tycker att bonusar till bankdirektörer är viktigare än barnfamiljerna. Man vill bekämpa inflationen, och därför kan man inte höja barnbidraget. Men hur kan man då sänka skatten för höginkomsttagare med 13 miljarder? Det är inga problem för Jimmie Åkesson. Det är en prioritering: alltid kapitalet före vanligt folk.

(Applåder)

Anf. 61 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det där var en radikal retorik, måste jag säga, till och med för att komma från Socialdemokraterna.

I den budget som nu har gällt i snart tre veckor prioriteras inte höginkomsttagare. Tvärtom gjorde man i den här budgeten en förändring som innebär att man inte höjer brytpunkten för statlig skatt. Vi fokuserar på att sänka skatten för dem med normala inkomster i stället. Det tycker jag är en rimlig politik. Det var precis den politiken vi gick till val på, och det är också den politik som nu genomförs, vilket jag är väldigt stolt över.

Sedan är det klart att man kan välja att prioritera allt till alla. I den här debatten och i tidigare debatter under mandatperioden har det från vänstern handlat om allt till alla. Alla ska ha allt. Alla ska ha det bra. Ingen ska ha det dåligt.

Apropå ansvar: Man behöver inte ta ansvar när man sitter i opposition. Det är alldeles riktigt. Men man kan ändå bedriva en seriös ekonomisk politik. Det gör inte Socialdemokraterna. Ni slänger er med floskler. Vi agerar.

(Applåder)

Anf. 62 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Några ska ha det bra, och några ska ha det dåligt. Sverigedemokraterna har landat i att fastighetsägarna ska ha det bra och hyresgästerna ska ha det dåligt.

I höstas sa Sverigedemokraterna att frågan om hyressättning inte är en hjärtefråga för partiet. Därför tycker Sverigedemokraterna att det är välkommet att förhandla om och genomföra marknadshyror så länge man får något i utbyte.

Det finns 3 miljoner hyresgäster i Sverige. Marknadshyror skulle innebära tusentals kronor i höjd hyra för Sveriges hyresgäster i det här läget. Det har Sverigedemokraterna ställt sig positiva till.

Då blir man nyfiken. Vad är det Sverigedemokraterna vill ha i utbyte? Räcker det med att få riva ned några gudstjänstlokaler eller att få bränna en helig skrift på Sergels torg? Eller räcker det med en fika? För vinster i

välfärden räckte det med en fika med näringslivet. Vilken är Jimmie Åkessons prislapp för att införa marknadshyror?
(Applåder)

Prot. 2023/24:56
17 januari

Partiledardebatt

Anf. 63 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag kan lugna Nooshi Dadgostar med att vi inte tänker medverka till att införa några marknadshyror. Vi har inte gjort det hittills, tvärtom – vi har tillsammans med Nooshi Dadgostar och hennes parti faktiskt fällt en regering på grund av just den frågan. Vi har inte ändrat uppfattning, utan vi står fast. Du kan vara helt lugn, Nooshi Dadgostar.
(Applåder)

Anf. 64 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Mikael Eskilandersson sa i Altinget: För Sverigedemokraterna är inte frågan om hyresgästernas boendetrygghet och hyressättning en hjärtefråga. Därför är man beredd att i utbyte mot annat införa marknadshyror.

Tar Sverigedemokraterna och Jimmie Åkesson avstånd från sin ledamot i civilutskottet? Vem är det som bestämmer i partiet? Vad är det Jimmie Åkesson menar med att jag kan vara lugn? Jag har ju sett detta i tidningen. Stämde det inte? Ska vi inte tro på vad Mikael Eskilandersson säger från och med nu? Är det budskapet till kammaren? Det är bra att veta inför framtiden för hyresgästerna. Annars vill jag återkomma till min fråga: Vad var det Mikael Eskilandersson pratade om? Vad ville han ha i utbyte för att Sverigedemokraterna skulle genomföra marknadshyror?
(Applåder)

Anf. 65 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har ett gott råd till Nooshi Dadgostar: Man ska inte alltid tro helt blint på allt man läser i tidningen. Det kan finnas många orsaker till att saker och ting missförstås eller missuppfattas. Det kan också vara så att någon säger någonting som sedan kanske en majoritet i partiet inte håller med om. Åtminstone i mitt demokratiska parti fungerar det så att det är majoriteten, ytterst majoriteten av medlemmarna, som bestämmer. I det här sammanhanget kanske det är majoriteten av riksdagsgruppen som bestämmer vad partiet ska driva. Jag har ett visst inflytande över det också.

Jag upprepar det, fru talman: Nooshi Dadgostar kan vara helt lugn. Vi kommer inte att medverka till några marknadshyror.
(Applåder)

I detta anförande instämde Sara-Lena Bjälkö (SD).

Anf. 66 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! ”Vi är det enda parti som med trovärdighet kan lova att ta nya, riktiga, steg framåt för välfärden.” Så skriver Sverigedemokraterna i sitt senaste valmanifest.

Nu har Sverigedemokraterna varit med och styrt Sverige i över ett års tid. Facit är en våg av skolnedläggningar över hela landet, uppsagda lärare, färre vårdbiträden och färre deltidsbrandmän. Två av tre kommuner tving-

as nu spara kraftfullt. 18 av 21 regioner går med underskott. Det slår mot äldreboenden, speciallärare och akutmottagningar över hela landet.

Av vallöftet som Sverigedemokraterna gav blev det ingenting. Svensk välfärd är just nu sämre med Sverigedemokraterna vid rodret.

När Jimmie Åkesson talar om att vissa ska få det bättre måste andra få det sämre. Är det Jimmie Åkessons mening att lärare, deltidsbrandmän och undersköterskor är de som ska få det sämre när prioriteringarna måste göras?

Anf. 67 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det är förvisso så att all politik handlar om att prioritera. Prioriterar man en verksamhet prioriterar man ned en annan. Det är ganska logiskt.

Det jag sa var ett uttryck för hur jag upplever att oppositionen hanterar situationen just nu. Man slänger sig med floskler i stil med att alla ska ha det bra och ingen ska ha det dåligt. Det duger inte, för så kan alla säga. Men man kan inte leva upp till det, för alla kan inte få det bra samtidigt. Så enkelt är det.

Själva grundfrågan, välfärden, var jag inne på i mitt anförande. Jag beskrev åtminstone delvis hur vi har hamnat i den inflationsspiral som vi nu håller på att ta oss ur, inte minst genom att vi sänker drivmedelspriser och annat som höjer kostnaderna.

En sak som Muharrem Demirok, Centerpartiet och faktiskt de flesta partier i den här kammaren helt missar är det faktum att vi har tagit hit hundratusentals människor som inte försörjer sig själva och som ska ha del av välfärden utan att bidra till den. Det är självklart att det urholkar välfärden, och det är det vi försöker göra någonting åt nu med en restriktiv och stram invandringspolitik.

(Applåder)

Anf. 68 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Det finns alltid ett tryggt hörn för Jimmie Åkesson att gå och sätta sig i: invandring. Allting går att härleda till invandring.

Men nu talade vi om prioriteringar. Jag har varit kommunpolitiker. Jag vet vad det innebär att prioritera. Jag vet också vad konsekvenserna av prioriteringar blir. Med Sverigedemokraterna vid rodret är prioriteringarna glasklara. Lärare sägs upp. Skolor läggs ned över hela landet. Akutmottagningar stängs ned. Hälften av pojkarna i Nordanstigs kommun går inte ut med fullständiga betyg. Nu larmas det om personalkris. Men Jimmie Åkesson går tillbaka till sitt trygga hörn och säger någonting helt annat.

Sverigedemokraterna struntar uppenbart i äldre, sjuka och utsatta svenskar. Man struntar i skolan, vården och psykiatrin. Jag kan inte tolka dina tal om prioriteringar som någonting annat, Jimmie Åkesson. Du har valet. Du sitter vid rodret. Du kan vara med och prioritera välfärden. Men du väljer att göra någonting annat.

Sverigedemokraterna har svikit välfärden. Jimmie Åkessons svar här i dag talar för att de kommer att fortsätta göra det.

(Applåder)

Anf. 69 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag är kommunpolitiker; jag vill bara ha det sagt. Den situation som många kommuner befinner sig i just nu, även min kommun, är ingen rolig situation. Det handlar om att prioritera tufft. Det gäller alla. Det gäller hushållen också. Det gäller näringslivet. Det gäller inte minst de offentliga finanserna, som just nu är otroligt utsatta på grund av inflation och lågkonjunktur. Det är klart att alla då måste ta sitt ansvar. Inte minst statsministern har gett uttryck för majoritetens uppfattning om hur vi ska hantera detta långsiktigt. Där är vi öppna för att göra mer. Men 16 miljarder till välfärden i den budget som nu gäller är inte småpengar. Det är ganska stora pengar och stora tillskott till välfärden.

Att jag lyfter fram den stora invandringen i detta sammanhang har inte att göra med att jag vill sätta mig i ett tryggt hörn. Det har att göra med att jag vill ställa Muharrem Demirok och andra till svars för den politik som de har bedrivit och som har orsakat den urholkning av välfärden som vi ser i dag. Hundratusentals människor som är med och delar på välfärden kan inte, vill inte eller får inte bidra till den. Det går inte ihop. Det måste man förstå.

(Applåder)

Anf. 70 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! I en artikel i julas skrev Sverigedemokraterna att Sveriges stränder är en naturtillgång av stort värde för allmänheten liksom för växt- och djurliv som är beroende av vattenmiljöer. Där skulle jag säga att vi är överens. Att regeringen nu tillsammans med Sverigedemokraterna vill luckra upp strandskyddet och göra det fritt fram att bygga i vår skyddsvärda skärgård och vid känsliga sjöar och vattendrag går helt i motsatt riktning.

Fru talman! Miljöpartiet tycker till skillnad från Sverigedemokraterna att Sveriges stränder förtjänar vårt skydd, och skyddet ska vara starkt. Därför undrar jag varför Jimmie Åkesson och hans parti är beredda att riva upp en stark miljölagstiftning som har stått pall i 70 år. Borde inte Sverigedemokraterna värna om det svenskaste vi har, det vill säga allemansrätten? (Applåder)

Anf. 71 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tycker förvisso att det stycke som Daniel Helldén citerade alldeles nyss ger uttryck för strävan att slå vakt om detta. Men det finns också ett viktigt ord i politiken som är balans.

Vi behöver ha balans. Vi måste kunna ha två tankar i huvudet samtidigt, som många och inte minst vår statsminister brukar säga. Vi vet att vi har en situation i många delar av landet där människor flyttar i väg in till större städer. Vi vet att vi har bostadsbrist.

Vi vet att många kommuner runt om i landet inte minst behöver nyttja de konkurrensfördelar som de har, nämligen till exempel möjlighet att bygga kustnära. I den balansgången är det inte lätt att alltid hamna rätt. Men jag tycker att vi är på väg att hamna rätt i detta.

Jag är övertygad om att vi kan göra både och. Vi kan slå vakt om vår natur. Det ska vi göra. Men vi kan också se till att de kommuner som håller på att utarmas i dag får möjlighet att nyttja de konkurrensfördelar de har

genom att bygga till exempel kustnära. Den balansen försöker jag att hitta. Jag tycker att vi har hittat en bra balans.

Anf. 72 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Det är intressant att höra om en balans. Jag skulle säga att Sverige har haft en bra balans på det här området. Att man nu försöker luckra upp gör att man kommer att få ett enormt mycket större byggande på de platser som verkligen måste värnas, och framför allt inskränker man på det sättet också allemansrätten.

Vid de senaste mätningarna 2022 var det 20 mil av Sveriges stränder som var direkt påverkade av byggande. Det är i princip två tredjedelar av Vätterns stränder. Fortsätter vi så här kommer det att betyda att de ytor som finns som är till för att skydda både växt- och djurliv och människors tillgång till de ytorna kommer att ätas upp.

Det enda jag kan se är att Sverigedemokraternas sätt att arbeta med frågan innebär egentligen att ensamrätten går före allemansrätten. Är det verkligen rätt sätt att gå fram i den här frågan?

Anf. 73 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Vi värnar allemansrätten. Det är en viktig och ganska unik sak för Sverige som vi måste slå vakt om.

Det är ändå intressant att det är Miljöpartiet som lyfter fram den här frågan. Jag tror att alla som är eller har varit kommunpolitiker kan vittna om att Miljöpartiet alltid är det parti som sätter stopp för allting. Så fort man hittar någon stinkpadda eller någonting någonstans där det ska exploateras och byggas är Miljöpartiet emot. Man är alltid emot, alltid emot och alltid emot och gör vad man kan för att stoppa.

Samtidigt står man här och säger: Vi måste stärka välfärden. Man är orolig för hur inte minst små kommuner ska kunna klara välfärden långsiktigt. Regeringen måste göra mer och så vidare. Är det då inte rimligt att man ger kommuner i vårt land förutsättningar att öka antalet invånare och öka och bredda sitt skatteunderlag så att de långsiktigt kan klara välfärden?

Det är vad detta syftar till. Du ska kunna bygga bostäder i hela landet och också i de kommuner som i dag avfolkas. Det är vad det går ut på, fru talman. Jag är stolt över att vi nu försöker att hitta en bättre balans än den vi har haft hittills.

(Applåder)

Anf. 74 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Jag tänkte att vi skulle åka över bron till Danmark och vidare ut i Europa. Där kan vi konstatera att våra utmaningar är gemensamma. Tillsammans kan vi hantera klimatutmaningen. Tillsammans kan vi hantera den enorma utmaning som ligger för samtliga Europas länder att klara sig i en tuff konkurrens i en värld som på många sätt är lite oroande, mildt sagt, vad gäller säkerhet och trygghet.

Liberalerna vill att vi ska samarbeta mer i Europa för att vi ska kunna bekämpa grov brottslighet. Det är precis som vi samarbetar med Finland och Norge. Vi har gemensamma polisstationer här och där eller under uppbyggnad. Vi behöver ha en gemensam EU-polis för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet. Kan Sverigedemokraterna tänka sig att fördjupa samarbetet i EU på det sättet för att skydda tryggheten i Sverige?

Anf. 75 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Danmark är på många sätt ett fint land. Jag åker gärna dit över bron. Nu är det dessutom billigare att köra bilen över bron. Om vi tog bort flyskatten skulle det vara billigare att flyga ute i Europa också. Då kan vi integreras ännu mer och lära känna varandra.

Svaret på frågan är ja, naturligtvis. Det är klart att vi ska bekämpa internationell organiserad brottslighet gemensamt. Mycket skiljer Sverigedemokraterna och Liberalerna åt när det gäller synen på det europeiska samarbetet. Min upplevelse är att Liberalerna i princip vill skicka allt till Bryssel och låta andra länders politiker bestämma allt, medan vi vill föra så mycket makt som möjligt tillbaka till oss folkvalda i Sverige.

Men när det gäller vissa specifika områden som är internationella till sin natur, och då inte minst internationell organiserad brottslighet, måste vi samarbeta. Jag upplever inte att vi agerar på något annat sätt vare sig i den här kammaren, i Europaparlamentet eller i andra sammanhang där den här frågan är aktuell. Vi är med på att stärka både det yttre gränsskyddet och det polisiära samarbetet på olika sätt.

(Applåder)

Anf. 76 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Det är i så fall mycket välkommet. Vi behöver ha en gränsöverskridande Europapolis som kan agera mot inte minst den internationella grova brottslighet som verkar i olika delar av Europa. Det ska inte vara så att människor i Sverige kan begå grova brott, och sedan kan de sätta sig och sola på spanska solkusten. Det måste man se till att stoppa. Då måste man ha ett starkare samarbete som är internationellt.

Jag välkomnar om Sverigedemokraterna är beredda att ta det steget. Det är en del av det som Europaparlamentsvalet kommer att handla om, vilket Europa vi ska ha. Europa är inte bara en massa andra länder. Europa är Sverige och alla vi här inne. Europa är alla som sitter och lyssnar på debatten här på läktaren. Det är ni som är Europa. Vi måste jobba tillsammans. Om inte Europa försvarar sin frihet och sin trygghet kommer de att komma till ände.

Jag lovar dig, Jimmie Åkesson: Både du och jag och de flesta av oss har råd att betala en flygskatt på 76 kronor när vi flyger till Köpenhamn eller till Lissabon.

Anf. 77 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Det här är ett exempel på hur vi skiljer oss åt. När vi talar om samarbete är det just att vi ska utöka samarbetet. Om det nu är så, vilket det väl finns exempel på, att knarkhandlare åker ned till Marbella och sitter och solar där ska det inte kunna gå till så. Då måste vi ha ett samarbete som ser till att de personerna lagförs antingen där eller här, eller hur man nu väljer att lägga upp det.

Det är inte samma sak som att vi ska ha ett europeiskt FBI som har befogenheter utöver det som är rimligt. Det är vad Liberalerna talar om här. Det Liberalerna talar om är en federal europeisk polis som ska gå in och ta över och överpröva sådant som vår nationella polis bestämmer. Det är jag helt emot. Jag tror inte att vi behöver gå så långt.

Vi ska inte bygga ett federalt Europa. Vi ska ha ett starkt och fruktbart samarbete i Europa. Men vi ska inte ha en federation. Det är där vi skiljer

oss åt, Johan Pehrson. Det får vi gärna göra. Det är kul att det också finns lite åsiktsskillnader ibland.

(Applåder)

Anf. 78 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Vi hör berättelser om barn i Gaza som inte reagerar på ljudet från bomber längre. Vi nås av nyheter om bakerier som bombas. Barn och resten av befolkningen lider akut hungersnöd. Det råder bråds-kande brist på mat, vatten, mediciner, bränsle och el. Närmare 2 miljoner människor har tvingats fly från sina hem. Gaza står inför en mänsklig katastrof.

Människor behöver ett omedelbart eldupphör. Sydafrika har lämnat in en anmälan till Internationella domstolen om att Israel har brutit mot folk-mordskonventionen från 1948. Omvärlden måste ställa Israel till svars. Straffrihet kan inte få råda. I skrivelsen säger man att Israels agerande i Gaza är ett folkmord till sin karaktär, med målet att förinta palestinierna.

Vad har den svenska regeringen och Ulf Kristersson gjort för att stoppa dödandet? Var är den svenska rösten? Den svenska regeringens passivitet är en skam för Sverige.

Anf. 79 MUHARREM DEMIROK (C):

Fru talman! ”Där är där man inte är. Här är här där man är.” Om det är någon gång som regeringen borde ha lyssnat mer på Magnus, Brasse och Eva är det just i klimatpolitiken.

När jag i somras stod i leriga stövlar på Anders översvämmade åker utanför Sala stod vi mitt i klimatförändringarna – mitt i en kris som inte bara drabbar där, där man inte är, utan i allra högsta grad här, där man är. Det är en kris där svenska bönder och skogsägare tvingas leva med torka, översvämning och krossade livsverk.

Klimatkrisens effekter slår just nu stenhårt mot svensk beredskap, mot mat och mot motståndskraft. Notan för regeringens chockhöjda utsläpp landar hos landsbygdens småföretag. Mindre pengar till klimatanpassningar är också mindre pengar till samhällets krisberedskap, för allt hänger ihop.

För Centerpartiet är det självklart att allt vi gör eller inte gör för klimatet får konsekvenser. För oss är klimatfrågan vardag. Den är snabbmakaror och pannkakor med mjölk. Det handlar om jobb och om trygghet. Vi vet att varje krona till klimatet också är en investering i en tryggare framtid.

Därför kommer vi också alltid att agera skarpt mot den regering som vänder klimatet ryggen och struntar i planen och i sina löften, och det är jag stolt över.

Vi sviker aldrig klimatet, och vi sviker aldrig våra gröna löften. Vi vet att klimatkrisen slår lika hårt där, där man inte är, som här, där man är, och att det enda sättet att lösa klimatfrågan är att göra det tillsammans.

Anf. 80 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att önska Muharrem Demirok ett riktigt gott nytt år. Jag vet inte om han gav sig ut på vägarna under nyårsnatten, men direktrapporten från pumpen lät så här: dieselpris 17,79 kronor per liter och bensinpris 17,19 kronor per liter. Det är 10 kronor mindre för

diesel och 6 kronor mindre för bensinen jämfört med toppnoteringen i mars 2022, då vi lovade svenska folket att ändra på detta. Utan sänkt bränsleskatt och sänkt reduktionsplikt hade det inte varit möjligt.

När hushåll bär tungt och företag går på knäna är detta helt nödvändiga åtgärder.

Min fråga till Muharrem Demirok är: Var det rätt att sänka reduktionsplikten till EU:s miniminivå?

Anf. 81 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Jag är glad över att vi kan hjälpa familjer som har det oerhört svårt just nu. Människor som inte har tunnelbanor eller bussar att förlita sig på är helt beroende av bilen.

Centerpartiet har presenterat flera förslag som skulle sänka priset vid pump med samma nivåer som regeringen nu presenterar. Den stora skillnaden är dock att vi också klarar av att minska beroendet av rysk olja och hålla klimatloftet. Det har regeringen helt struntat i. Man har vänt ryggen åt alla de företagare som just nu funderar på vad de ska göra med sina investeringar i biodrivmedel.

När vi ändå pratar om att sänka priserna och att ge löften till svenska folket vill jag påminna att den här regeringen och Ebba Busch också lovade att sänka elskatten. Men nu gör man tvärtom. Nu höjer man elskatten, och man blundar för den höjning som sker och skickar notan till svenska folket och svenska företagare.

Varför sänker inte Ebba Busch också elskatten? Jag är beredd att medverka till det.

Anf. 82 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag uppskattar den konstruktiva tonen. Vi har valt andra åtgärder när det gäller elskatten, men som borgerlig skulle jag väldigt gärna göra en sänkning också. Kanske är det någonting som vi behöver göra framåt. Då talas jag gärna vid.

Men världens högsta reduktionsplikt uppstod ju inte ur tomma intet, utan det krävde politiskt stöd. Under er tid som stödparti till den rödgröna regeringen steg dieselpriiset med över 60 procent.

Om Centerpartiet på riktigt vill diskutera hur vi lättar bördan för vanligt folk och skapar förutsättningar för en levande landsbygd är vi de första att kroka arm. Men då måste Centerpartiet sluta försvara världens högsta reduktionsplikt.

Det alternativ som Centern har lagt på bordet skulle innebära en väldigt stor risk för att vi göder de här bolagen men att produktionen exporteras någon annanstans. Då går svenska skattemedel till att subventionera biobränslen som inte ens används i Sverige. Det tror vi är fel väg att gå. Därför var det rätt att sänka reduktionsplikten.

Anf. 83 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Att satsa på svenska biodrivmedel är att göda de här bolagen, säger Ebba Busch. "De här bolagen" är alltså svenska lantbrukare och gröna näringar. Agroetanol, som ägs av Lantmännen och producerar svenska biodrivmedel, är det "de här bolagen"? Om Ebba Busch använder nedvärderande ord om våra svenska lantbrukare tar jag avstånd från det.

Jag ser framför allt framför mig att vi satsar på svenska biodrivmedel och att vi kan få upp produktionen och minska vårt beroende av rysk gas och olja, särskilt i det utsatta läge vi befinner oss i. Det måste vara ett gemensamt intresse för oss allihopa.

Men när vi är inne på att sänka kostnaderna för vanliga hushåll kan jag lägga fram fler förslag utöver att sänka elskatten. Och elskatten kan vi rösta om i morgon, om Ebba Busch så vill.

När kommer regeringen att lägga fram det sänkta amorteringskravet? Hushåll pressas enormt mycket av boendekostnaderna nu. Varför lägger ni inte fram det förslaget? Det finns så mycket mer vi kan göra för det enskilda hushållet, men regeringen låter bli att agera.

Anf. 84 EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Kristdemokraterna lovar inte allt, men vi håller vad vi lovar.

Den som begav sig ut på vägarna under nyårsnatten fick sig en glad överraskning. Dieselpriiset låg på 17,79 kronor litern och bensinpriset på 17,19 kronor litern. Det är 10 kronor mindre för dieseln och 6 kronor mindre för bensinen jämfört med toppnoteringen i mars 2022, då vi lovade ändring. Nu har vi levererat ändring.

Priset påverkas såklart av en rad omvärldsfaktorer. Dem kan vi inte styra; det går inte att fullt ut vaccinera för det. Men det går att göra Sverige mindre sårbart. Det har vi gjort i och med detta.

Nu har det rödgröna extra påslaget på drivmedelspriserna äntligen tagits bort. Den förra regeringen satsade i sin klimatbudget på primärt ett kort, reduktionsplikten. Men vi lägger om klimatpolitiken så att den faktiskt fungerar – med fokus på att lyckas med elektrifieringen, det som ska skapa nettonoll till 2045, och samtidigt stärka konkurrenskraften.

Man ska helt enkelt inte straffas när man tar bilen för att hälsa på mor- mor eller när man kör barnen till skolan och idrottsträningen. Det är inte så vi löser klimatomställningen.

Nu blir det lite billigare att vara svensk, och vi kommer att fortsätta leverera. I en tid när många fortsatt bär tungt gör vi kristdemokrater det vi kan för att lindra bördan. Vi stärker sjukvården. Vi sänker skatten för pensionärer, och vi ger de föräldrar som kämpar för att få ekonomin att gå ihop lite mer att röra sig med.

Fru talman! Vi tar ansvar i en svår tid. Med reform efter reform gör vi livet lite lättare att leva. Vi rustar Sverige starkt.

Anf. 85 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Ebba Busch har börjat tala om nybyggaranda och statliga satsningar och investeringar. Det är naturligtvis mycket välkommet. Tågen måste börja gå. Elnätet måste byggas ut. Bostäder måste byggas. Vården, skolan och omsorgen måste stärkas. Bostäder måste byggas och vården måste byggas ut när nya företag etableras.

Det är stora investeringsplaner som KD har. Min fråga är: Har Ebba Busch talat med finansministern? Finansministern har nämligen en helt annan plan. Hon tänker sänka skatter, precis som hon gjorde förra året. Vi har sett vad det betyder på Sahlgrenska sjukhuset. Vi har sett vad det betyder i vården, i region efter region. Det är mycket stora neddragningar. Det är mindre underhåll av järnväg. Det är mindre räls som ska byggas.

Det känns som att man inte talar med varandra inom regeringen. Kan näringsministern ge mig en enda anledning till att man ska ta KD:s utspel på allvar?

Prot. 2023/24:56

17 januari

Partiledardebatt

Anf. 86 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Ja, ett av skälen är att Kristdemokraterna brukar agera murbräcka i vår del av politiken. Det var vi som fällde decemberöverenskommelsen. Det var vi som var först ut med att ge skarpt besked om ny kärnkraft. Det var vi som öppnade upp de parlamentariska låsningar som fanns. Det möjliggjorde förhandlingar med både Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna, och det har lett till konkreta resultat åt både höger och vänster. Jag tror att tiden verkar för Kristdemokraternas linje även här, särskilt om det finns möjlighet att kroka arm, brett, från höger till vänster.

Finansministern har självklart mitt fulla stöd när hon säger att vår viktigaste uppgift är att bekämpa inflationen, bekämpa inflationen och bekämpa inflationen.

Det Vänsterpartiet gör i sin budget är att tända en inflationsbrasa som innebär att man eldar från två håll. Man säger att man från V:s håll satsar 20 miljarder på välfärden. Det innebär, genom höjda skatter, en automatisk sänkning av statsbidragen. Då blir det bara en tummetott kvar, vilket står i Vänsterpartiets egen budget. Så mycket är det med det.

Anf. 87 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik:

Fru talman! Jag har inga som helst problem med att beskatta bankerna, till exempel, för att man ska anställa fler sjuksköterskor i onkologiverksamheten eller på demensavdelningarna i omsorgen. Men det har uppenbarligen regeringen.

Det är ett problem att det som regeringen i praktiken gör är more of the same. Nu har vi levt så här i många, många år. Och nu är det ännu mindre pengar till underhåll av järnvägen. Nu har regeringen tagit bort allt investeringsstöd för byggande av bostäder. Och nu rasar vården närmast samman medan Kristdemokraterna har stora planer. Men vad gör de i en regering som inte ens kan få tågen att gå i tid? Malmбанan är i ruiner. Nu har ytterligare ett tåg sparat ur där, och regeringen kan inte ge besked om dubbelspår. Vi förlorar mer och mer pengar varje dag. Det är ett förfall medan Kristdemokraterna talar vitt och brett.

Hur ska detta gå till, Ebba Busch?

Anf. 88 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag ska göra det väldigt tydligt. Vänsterpartiet säger att de lägger 20 miljarder mer på till exempel vård, personal och generella statsbidrag. Problemet är att Vänsterpartiet också föreslår en rad skattehöjningar som äter upp de satsningar de vill göra. Om man höjer skatten sker det faktiskt en automatisk sänkning av statsbidragen. Det har även Vänsterpartiet redovisat i sin budget. Av 20 miljarder blir det alltså 2,4 kvar.

Dessutom är man själv med och styr i Region Stockholm, där man har drygt 7 miljarder i resultatutjämningsreserv som man vägrar använda. I stället skyller man på regeringen när man sparkar personal. Det menar jag är fel. Alla måste ta ansvar, och vi är beredda att skjuta till mer.

Men för att bli konstruktiv kring möjligheten till långsiktiga investeringar framåt vill jag säga: Jag gör gärna upp även med Vänsterpartiet i

den frågan. Kanske skulle vi kunna bestämma oss för att runda Socialdemokraterna och börja med att göra upp om kärnkraften, om nu Magdalena Andersson inte vet vad hon vill.

Anf. 89 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Det verkar nästan som att vi står här och har de breda överenskommelsernas tid. Vi får se om vi kan fortsätta detta goda samtal.

Svensk krisberedskap står och faller med svenska bönder. Deras slit, djur och grödor avgör vår livsmedelsförsörjning och uthållighet. Men vi har alldeles för länge tagit detta för givet. Av varje krona vi spenderar på mat i affären får lantbrukaren behålla 10 öre. Staten tar 11. Staten tar alltså mer när det gäller det som lantbrukaren har producerat än vad lantbrukaren får behålla själv.

Centerpartiet vill förändra detta så snart det bara går. Vi är beredda att stötta regeringen i detta om det kommer förslag på bordet, men tyvärr lyser de än så länge med sin frånvaro.

Min fråga är rak och tydlig: Är Kristdemokraterna och Ebba Busch beredda att göra detsamma – stötta alla skarpa förslag som stärker svenska lantbrukares lönsamhet och sänker skatter och kostnader?

Anf. 90 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Vi talar gärna vidare om hur vi kan få fler åtgärder som stöttar en livskraftig landsbygd och som stöttar Sveriges matproducenter framåt. Regeringen och Centerpartiet delar helt synen att detta är en avgörande del av vår beredskap. Dessutom är våra lantbrukare skickliga företagare som många gånger överlevt väldigt tuffa och svåra tider.

Vi har påbörjat en omläggning av livsmedelsstrategin med ett övergripande fokus: ökad produktion. Där kan den typ av frågor som Centerpartiet lyfter fram i kammaren i dag absolut vara en del av den fortsatta diskussionen. Vi har även gett Jordbruksverket i uppdrag att redovisa vilka regler och villkor som motverkar ökad produktion och hur de hindren kan åtgärdas. En naturlig följd av detta är såklart att man också diskuterar lönsamheten och vettigheten i beskattningen av lantbrukarnas produktion.

Anf. 91 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Ebba Busch! För Centerpartiet är detta en helt avgörande del av det svenska samhället. Det handlar om att ha livskraftiga lantbruk och om att lantbrukarna får de bästa förutsättningarna. Detta har vår politik utgått från i över 100 år. Vi sviker inte landsbygden.

Vi har hört Ebba Busch beskriva arbetet med livsmedelsstrategin och uppdateringen av den. Det är väldigt bra att det görs en uppdatering. Men vi måste också kunna tala om lönsamheten här och nu. Regeringen försöker ju agera så när det gäller flera andra områden, det vill säga man snabbtredar saker och lägger fram skarpa förslag på bordet.

Regelverk är en sak. Skatter skulle vi kunna reglera med en gång. Därför frågar jag igen: Är Ebba Busch beredd att sluta upp bakom konkreta förslag som här och nu stärker lantbrukets lönsamhet?

Anf. 92 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag utesluter inte fler åtgärder från regeringens sida, men jag vill peka på att det har skett ett väldigt markant skifte sedan Socialdemokraterna och Miljöpartiet lämnade regeringen.

Detta blir en shout-out till nyfödda Edith Leonora Kullgren. Hon sitter förhoppningsvis inte och tittar på den här debatten – men det gör nog hennes far, landsbygdsminister Peter Kullgren, som har sett till att vi fått bort rubriceringar som miljöfarlig verksamhet kring lantbrukares verksamhet. Vi har finansierat nya, enhetliga slakteriavgifter för att förenkla regelverk och gynna produktion. Vi har skjutit till mer medel till växtförädlingen för att förbättra den framtida konkurrenskraften.

Återigen: Sveriges lantbrukare är skickliga företagare, men mellan 1996 och 2021 ökade reglerna från 278 till 648. Det är dags att minska den bördan, och utöver det diskuterar vi gärna fler förslag för en livskraftig landsbygd.

Anf. 93 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Utbyggnaden av förnybar energi måste gå snabbare. Både våra företag och våra hushåll behöver billig el nu, och eftersom vindkraften är ett av de snabbaste sätten att lösa utmaningen är det där satsningen måste ske.

Förslagen för hur detta ska gå till finns redan på bordet, så Ebba Busch har egentligen en väldigt lätt uppgift. I närtid behövs framför allt två saker: ekonomiska incitament till kommuner och närboende där det byggs vindkraft och en förutsägbar process för tillstånden för att bygga vindkraft, både för kommunernas och för företagens skull. Kommunernas veto ska ligga fast.

Jag undrar när dessa två förslag kan komma från regeringen. Vindkraftsbranschen väntar på besked, och svenska folket vill ha bättre tillgång till billig el.

Anf. 94 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag börjar med det korta svaret och lämnar utrymme för följdfrågor: Det är inte tidssatt än, men detta är prioriterat.

På kort sikt är mer förnybar kraftproduktion det vi har möjlighet att få loss de kommande åren, och det är därför det var viktigt för regeringen att kunna ge besked om två nya havsbaserade vindkraftsparkers trots att vi bara suttit i regeringsställning i åtta månader. Vindkraftsparkerna är strategiskt placerade utifrån var vi tror att de gör störst nytta i elsystemet. Det är också därför vi fortsätter att välkomna fler satsningar på lagringslösningar, men vi kan inte lägga hela uppgiften att fördubbla elproduktionen och elsystemet på den vägen framåt.

För att återkomma till den konkreta frågan från Helldén, fru talman: Vi arbetar aktivt med dessa frågor och ser fram emot att lägga dem på riksdagens bord, men jag har inte datumen i huvudet här. Det kommer att presenteras förutsättningar för delar av detta i och med den energipolitiska inriktningspropositionen, som enligt planen och propositionslistan kommer i mars.

Anf. 95 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Regeringen har suttit i snart ett och ett halvt år, och det enda vi har sett när det gäller nya projekt på vindkraftsområdet är att man bromsar. Man har tagit bort stödet till den havsbaserade vindkraften och landanslutningarna. Det finns en utredning som föreslår incitament, och man pratar om att det ska bli enklare – men ingenting kommer.

I stället lägger ni all kraft på kärnkraft, Ebba Busch. Ni lägger allt arbete på det trots att vi vet att den inte kommer att komma och att den inte kommer att kunna lösa uppgiften. Om den kommer, det vill säga om ni lyckas se till att pumpa in tillräckligt mycket statliga medel i den, kanske den finns någonstans efter 2045 – då vi redan ska ha gjort hela omställningen.

Vindkraften finns här, och den är möjlig att bygga ut nu. Industrin vill ha den förnybara energin i detta läge, och regeringen har förslagen. Jag förstår inte varför ni drar ut på detta. Vi är gärna med och arbetar för mer vindkraft tillsammans med er.

Anf. 96 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Helldén och jag har ännu inte haft möjlighet att träffas och sitta ned på tu man hand. Jag skulle gärna göra det nu när vi äntligen har fått mötas på detta sätt. Grattis till det nya uppdraget, Daniel Helldén!

Den förra regeringen, som Miljöpartiet ingick i, tryckte fram Klimat-
rättsutredningen och även Miljöprövningsutredningen. Allt där tyckte vi inte om, även om det var väldigt mycket. Vi har helt enkelt sett att det har funnits en del vita fläckar, som inte täcks in i detta, när det gäller att få upp farten i tillståndsprocesserna.

Vi håller med om att det är alldeles för komplicerat och förknipat med alldeles för stora osäkerheter när någon drar igång ett kostsamt projekt för antingen landbaserad eller havsbaserad vindkraft. Man står med en väldigt stor risk eftersom oförutsägbarheten är så stor och processen tar så lång tid. Detta ser vi gärna över, och det är det vi arbetar med. Vi ser fram emot att återkomma kring det.

Anf. 97 DANIEL HELLDÉN (MP):

Fru talman! Jag tänkte prata lite om kärnkraften så här i slutet av debatten. Det är inte så många kvar här i kammaren, men det finns många som är intresserade av frågan.

Det finns många anledningar till att kärnkraften är en dålig affär. Den tar extremt lång tid att bygga, vilket gör att elen kommer för sent. Den kräver enorma investeringar ur skattebetalarnas fickor, och det verkar som att Vattenfalls utredningar visar att det är ännu mycket dyrare än regeringen någonsin tänkt sig. Kärnkraften är också att betrakta som en stor säkerhetsrisk i en tid av höjd beredskap och konflikt. Detta är ju allmänt känt, och det är helt obegripligt att vi i det osäkra världsläge vi står inför har en regering som vill satsa på att bygga in fara i vårt energisystem.

Fru talman! Elektrifiering av svensk industri och svenska transporter är en helt avgörande del i att bli av med det fossila beroendet. Vi ska dock inte byta vårt fossila beroende mot ett miljömässigt, geopolitiskt och säkerhetsmässigt beroende av kärnkraft. Regeringens ovilja att ta tag i den gröna omställningen – den som verkligen behövs – med förnybar energi

är skadlig för svensk energi, svenskt näringsliv och svenska plånböcker. Det behövs någonting annat nu och här, det vill säga vindkraften. (Applåder)

Prot. 2023/24:56
17 januari

Partiledardebatt

Anf. 98 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Vi fortsätter att duellera i kammaren, Helldén och Busch!

Jag har funderat mycket på nettonollmålet till 2045. Det väcker ju ganska stort intresse även internationellt, alltså att vi i Sverige har sagt att vi ska klara detta fem år före väldigt många andra. För att lyckas med det har vi landat i att det behövs otroligt mycket mer el. Vi ska möta ett elbehov som är minst det dubbla jämfört med i dag.

När det nu är första chansen att debattera på detta sätt, fru talman, behöver jag ändå förstå om vi delar synen att Sveriges elproduktion måste fördubblas. Delar vi synen att det är bråttom? Jag undrar också var baskraften ska komma ifrån när Miljöpartiet inte vill bana väg för mer kärnkraft. Jag fattar verkligen inte det. Hur ska det gå till med en massa mer intermittent, väderberoende kraftproduktion och utan mer baskraft?

Anf. 99 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Först och främst har vi en massa baskraft i vattenkraften, som också är en reglerkraft. Det är det bästa och mest effektiva system vi har.

Ja, vi behöver sannolikt en fördubbling av energin till 2045 om vi ska göra omställningen av industrin. Det gäller inte minst stålindustrin, som behöver enorma mängder energi. Jag vet att diskussionen är hur man ska klara detta. Den som läser Energimyndighetens rapport från april 2023 som ligger även på ministerns bord ser att det som behövs är 100 terawatt-timmar, som ska gå till att göra vätgas som sedan lagras. Där har vi den stora lösningen. Det är en tredjedel av hela energibehovet som ligger där.

Anf. 100 EBBA BUSCH (KD) replik:

Fru talman! Jag vill för det första höja ett varningens finger för att vi riskerar att hamna i ett läge där kraftproduktion i Sverige inte finns där den behövs när den behövs och vid rätt tillfälle; alltså effektbrist. Då spelar det ingen roll att vi kan exportera jättemycket när det blåser och solen skiner vissa dagar eftersom det kommer att saknas el för att kommunerna ska kunna säga ja på rätt ställe vid rätt tillfälle.

För det andra tror jag att det finns en reell risk för att vi får vätgasledning där svensk kraftproduktion går till andra länder i stället för att användas för svensk industri.

För det tredje finns det inte ett väl fungerande system för vätgas. Om man är orolig för säkerhetsriskerna med ett kärnkraftverk är riskerna med vätgasen stora. Det är inte realistiskt ens de kommande tio åren med ett fullt utbyggt system för att skapa lagring motsvarande den baskraft som bara kan komma från kärnkraften.

Anf. 101 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Det pratas mycket om att det inte är möjligt med vätgas, men det är vad den stora industrin i norr arbetar för att använda. I till exempel Luleå arbetar man med vätgaslagring – och även på andra ställen.

Det är den väg man ska gå. Om man inte gör det kommer inte elen att behövas eftersom det inte går att ställa om den typen av energi. När vi pratar med de statliga bolagen och de privata bolagen är det den vägen de tänker gå.

Det finns andra lösningar, och det råder en fantastisk utveckling just nu med reglerkraft, lagringsmöjligheter och så vidare som kommer att ha den effekten.

Jag är inte ett dugg orolig för problem. Det som oroar mig är att ni lägger allt krut på kärnkraft, så om ni lyckas slarva bort skattebetalarnas medel eller har en planeekonomisk modell – ett spännande sätt – kommer vi inte att ha den el som behövs och kan inte göra omställningen. Då klarar vi inte 2045-målet.

Anf. 102 JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Vi lever i en mycket allvarlig tid. Inte sedan andra världskriget har Sverige stått inför så stora säkerhetsshot som nu. Det här är inget man ska säga för att skrämmas, men det måste sägas därför att det är sant. Låt mig travestera en general; ju mer vi svettas i fredstid, desto mindre blöder vi i krigstid. Precis som guldmedaljer inte trillar ned från himlen för atleter som Duplantis kommer inte freden utan svensk ansträngning. Det behövs helt enkelt krävande förberedelser för att säkra fred och demokrati i Sverige.

Fru talman! Det pågår ett storskaligt invasionskrig i vårt Europa, i Ukraina. Det var inte alla som såg det komma, även om många gjorde det. Nu måste vi snabbt och med kraft rusta upp vårt lands egen försvarsförmåga. Det är därför som Liberalerna är beredda att ta försvarslån och anta en särskild krigsbudget för att vara tydliga med att vi håller ut i stödet till Ukraina så länge det behövs utan att behöva höja skatter för vanligt folk som de rödgröna helst vill och utan att behöva se neddragningar i den svenska skolan.

Det är genom att stötta Ukraina i deras frihetskamp som vi bäst ser över vår egen säkerhet och dessutom snart bygger säkerhet tillsammans med våra partner i Nato. Vi får inte låta upprustningen av vårt försvar begränsas av kortsiktiga överväganden, inte när det råder krig i Europa, inte när vi lever i en värld där våra grannar invaderas. Vi måste helt enkelt vara beredda på att svettas för freden. Det är bara så vi tar ansvar för framtiden.
(Applåder)

Anf. 103 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! År 2023 blev ett nattsvart år när det gäller olyckor på jobbet. 65 personer ställde klockan, gick till arbetet, men kom aldrig hem igen. År 2024 har inte börjat bättre.

Vi socialdemokrater har lagt fram förslag om utökade resurser till Arbetsmiljöverket, utökad tillträdesrätt för regionala skyddsombud och utökade möjligheter att ta ut sanktionsavgifter mot företag som missköter sig. Allt det här har Johan Pehrson sagt nej till. När vi tittar på regeringens propositionsförteckning ser vi att man inte avser att lämna några konkreta förslag under våren.

Kan Johan Pehrson i alla fall ge besked om att han ställer sig bakom vårt förslag om att tillsätta en kriskommission för den hårt drabbade byggbranschen för att stoppa dödsolyckorna?

Anf. 104 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Det är lätt att instämma i bestörtningen och tänka på alla de människor som går till jobbet, har en familj som väntar hemma, men de kommer inte tillbaka eftersom det gick åt pipan på jobbet. De dog eller skadades för livet.

Den stora utmaningen med arbetsmiljön måste tas strukturerat och långsiktigt. Vi har gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att genomföra fler oanmälda inspektioner. Vi har bett dem att leda ett arbete för att se till att fler personer är beredda att engagera sig som skyddsombud.

Vad gäller de olyckor som har hänt – en av de värsta skedde precis innan jul – pågår utredningar hos Statens haverikommission, polisen och Arbetsmiljöverket. Vi vill avvakta dessa. Regeringen bjuder in parterna för att diskutera frågan, och vi kommer självklart att diskutera frågan med alla partier i Sveriges riksdag, inklusive Socialdemokraterna.

Anf. 105 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Var det ett ja eller ett nej? Ställer sig Johan Pehrson bakom Socialdemokraternas förslag att inrätta en kriskommission mot dödsolyckor i den hårt drabbade byggbranschen?

Jag vill också påpeka att när Johan Pehrson säger att han vill att fler ska engagera sig som skyddsombud måste vi vara tydliga med vad det innebär på riktigt, nämligen risken att skyddsombud sitter i företagens knän. Det kommer inte att minska antalet dödsolyckor på våra arbetsplatser.

Anf. 106 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Den arbetsmiljöstrategi som vi jobbar efter är den som lades fast av den tidigare regeringen, och den kräver kraftiga revideringar. På något annat sätt kan man inte bemöta det faktum att det är så många fler dödsolyckor efter pandemin.

Jag vill också peka på att regeringen är tydlig med att vi måste göra mer för att bekämpa arbetslivskriminalitet. Vi vet att många företag i dag agerar på ett mycket oseriöst sätt. Dessutom kan de vara i klorna på kriminella. Är de i klorna på kriminella i arbetet med uthyrning av arbetskraft är risken liten att de bryr sig om arbetsmiljön.

Vi kan inte föregripa något enskilt fall, men regeringen jobbar med en ny arbetsmiljöstrategi. Vi har bjudit in parterna, och vi pratar även med Socialdemokraterna i arbetsmarknadsutskottet. Ingen vill ha det så här i framtiden.

Anf. 107 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Nu ses vi igen, Johan Pehrson!

(JOHAN PEHRSON (L): Trevligt!)

Spanien, Grekland och Portugal är inte svenskarnas populäraste resmål, utan de är de enda EU-länderna som i dag har högre ungdomsarbetslöshet än Sverige. Under Johan Pehrsons tid som arbetsmarknadsminister har arbetslösheten bland unga tyvärr ökat ytterligare. Ändå har regeringen gjort det dyrare att anställa unga genom att höja arbetsgivaravgiften för just unga. Detta sker i en tid när ekonomin svajar och företagen håller lite extra i plånboken.

Jag skulle vilja ha svar på en enda fråga av Johan Pehrson och regeringen i dag: Tror Johan Pehrson att fler eller färre ungdomar får jobb när man gör det dyrare för företagen att anställa dem?

Anf. 108 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Vi ska vara ärliga: Pengarna räcker inte till allt. Man måste prioritera stenhårt.

I budgeten för arbetsmarknadens utgiftsområde lägger vi en bit över 90 miljarder för att skydda människor som är utsatta, se till att man har bra ersättning om man drabbas av arbetslöshet och effektivisera arbetsmarknadspolitiken. Vi satsar på vuxenutbildning, både yrkeshögskola och komvux. Vi lägger om hela ungdomsskolan. Det är det viktigaste sättet att motverka den arbetslöshet som vi ser.

Sänkta skatter generellt sett och sänkta skatter på arbete tycker jag kan vara bra. Vi har ofta en debatt om huruvida skatten på arbete är för hög eller för låg. Vi kan konstatera att den är ganska hög i Sverige. Därför är det angeläget att fortsätta ta ned skatten på arbete. Men det gäller inte bara för ungdomar; det gäller också för människor som har passerat ungdomen, som Muharrem Demirok och Johan Pehrson.

Anf. 109 MUHARREM DEMIROK (C) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Johan Pehrson! Jag håller med – vi har ett alldeles för högt skattetryck i Sverige. Centerpartiet har lagt fram flera förslag på det området.

Men sanningen är också den att när studenterna springer ut från skolgården och sjunger att ”den ljusnande framtid är vår” möts de av en helt annan verklighet med ökande arbetslöshet just för unga.

Att ta ett första steg in på arbetsmarknaden är oerhört viktigt för ungdomar. Men svaret på frågan jag ställde är såklart att det blir färre unga i jobb om man gör det dyrare att anställa dem, som regeringen nu faktiskt har gjort.

Det är därför Centerpartiet vill göra precis tvärtom och sänka kostnaderna för att anställa unga, särskilt i det läge vi befinner oss i, för att påbörja livsresan är ett av de absolut viktigaste stegen för en ungdom för att komma vidare in i vuxenlivet och hamna i en respektabel ålder som din och min, Johan Pehrson.

Nu har vi en liberal arbetsmarknadsminister som ser på när man urholkar svensk skola och samtidigt aktivt gör det dyrare att anställa ungdomar. Jag frågar igen: Exakt hur kommer det att ge fler ungdomar ett första jobb om man höjer kostnaderna?

Anf. 110 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Det har ju gjorts en del utvärderingar av den riktade sänkningen för just unga personer. De har visat att det kanske inte varit det mest effektiva sättet.

Det är därför regeringen satsar på ungdomsskolan. Vi satsar på yrkeshögskolan. Vi satsar rätt massivt på yrkesvuxutbildningar förutom att vi gör insatser inom Arbetsförmedlingens ram, oavsett om det är subventionerade anställningar eller de nya etableringsjobben. Allt är till för att ge människor en hjälpande hand om de har hamnat i arbetslöshet.

Vi har garantier som ser till att ungdomar kommer in. Men vi vet också att oavsett om vi åker till Arbetsförmedlingen i Skellefteå eller Arbetsförmedlingen i Skövde ser vi att arbetslösheten bland unga personer med godkända gymnasiebetyg är nästan obefintlig.

Det är därför fokus måste ligga på att hela tiden rusta våra ungdomar så att de har en egen framtid, egenmakt och möjlighet att förverkliga stora och små drömmar. Alla dessa resor börjar i skolan. Det är det som Liberalerna prioriterar. Men vi ser gärna sänkta skatter också om det finns utrymme för det.

Anf. 111 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Svenskt näringsliv är tydligt: Vi behöver öka tempot i klimatomställningen. Vi politiker behöver svara med konkreta reformer och politik som visar vägen.

Här har vår regering, som Johan Pehrson sitter med i, skapat en politik som går åt helt fel håll och i helt fel riktning.

Sverige skulle kunna fortsätta ha ledartröjan när det gäller omställningen och vara en förebild. Men då kan man inte göra reformer som innebär att vi ökar utsläppen och försvarar för näringslivet att göra det man verkligen behöver: ställa om och sälja varor som är producerade på ett sätt som inte är fossilberoende.

Liberalerna har ju haft en bra klimat- och miljöpolitik. Jag undrar vart den tog vägen och hur det känns att vara minister i en regering som river upp den.

Anf. 112 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Det är ju så att det krävs rätt stora insatser för att Sverige ska kunna möta de utmaningar vi står inför.

Först och främst måste man vara tydlig med att vi kan sätta ramarna och regelverket och skapa förutsättningar, men själva klimatomställningen måste göras av företag och människor och organisationer ute i samhället.

Då är det mycket som krävs. Det är helt avgörande att vi får till mer reglerbar kraft. Det är därför vi tjar om kärnkraft. Men det räcker inte. Vi ser också till att hyvla ned de hinder som finns för snabbare beslutsfattande för till exempel vindkraft. Jag delar uppfattningen att vi behöver både sol, vind och kärnkraft. Daniel Helldén säger säkert gärna sol och vind.

Jag såg att Ikanosfären eller Ikeasfären nu blåser på för att kunna satsa på ännu mer vindkraft. Man söker detta; man ser möjligheten och har förhoppningar om att vi ska hyvla ned hindren så att villkoren kommer.

Vi satsar vid sidan av det på naturvetenskap och teknik och fler ingenjörsutbildningar, för det måste ju vara någon som bygger alla dessa anläggningar – alla dessa vindkraftsparker, solcellsparker och kärnkraftverk som vi behöver. Då krävs också den strategin.

Anf. 113 DANIEL HELLDÉN (MP) replik:

Fru talman! Först och främst vill jag bara säga att kärnkraft inte är en reglerkraft. Det är en baskraft, och den är ganska trög och besvärlig i det sammanhanget.

Det som behövs är att staten och regeringen har ledartröjan och ger möjligheter för näringslivet att ställa om. Vi var på väg. Nu vet vi över huvud taget inte hur det kommer att gå.

Man pratar om utbildning. Jag skulle säga att den klimathandlingsplan som lades fram inte ens skulle godkännas som B-uppsats på universitet som den ser ut. Det är besvärande, för vi behöver riktlinjer och riktning. Vi behöver veta vad som händer.

Det går inte att utläsa av klimathandlingsplanen hur vi till exempel ska klara målen för 2030. Det går inte att utläsa hur vi ska klara målen för 2045 trots att det tjasas om det hela tiden.

Jag tror att Sverigedemokraterna fick diktera klimatpolitiken. Det måste vara besvärligt att vara liberal i dag.

Anf. 114 JOHAN PEHRSON (L) replik:

Fru talman! Det är klart att det är besvärligt att ta ansvar. Det är mycket lättare att sitta vid sidan av och säga: Titta, vad fel! Titta, vad fel!

Vi gör det som är möjligt, och vi fokuserar på det som är viktigt. Det är därför vi jobbar brett med alla energislag för att hitta en framkomlig väg för Sverige.

Behovet kommer att fördubblas. Vi är på väg bort från parenteserna som heter förbränningsmotor för till exempel diesel eller bensin. Då gör vi såklart allt för att få fram mer energi men också bättre laddinfrastruktur. Vi ser också till att ställa om sjöfart och flyg i denna riktning. Vi ser till att elektrifiera och ger stöd till andra transporter än persontransporter. Vi jobbar med den teknik som handlar om att fånga in koldioxid, inte minst så kallad bio-CCS. Vi återställer våtmarker. Här gör vi miljardsatsningar. Det är mängder av saker som ska göras.

Vi tror också att finns förutsättningar för att vi i Sverige kommer med ett nationellt handelssystem, vilket finns med bland de 70 förslagen. Men det är ju inget bokslut. Det är en projektplan för att klara hela vägen till netto noll.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

§ 3 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Anna Vedin* (M) inträtt som ersättare för *Ellen Juntti* (M) under tiden för hennes ledighet den 15 januari–12 april.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Moderaternas partigrupp anmält *Anna Vedin* som suppleant i civilutskottet under *Ellen Junttis* ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 17 januari–12 april* till

suppleant i civilutskottet
Anna Vedin (M)

§ 5 Utökning av antalet suppleanter

Prot. 2023/24:56
17 januari

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 28 till 29 i socialutskottet
från 28 till 29 i utbildningsutskottet
från 30 till 31 i trafikutskottet
från 26 till 27 i arbetsmarknadsutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

§ 6 Val av extra suppleanter

Val av extra suppleanter företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i socialutskottet
Mona Smedman (C)

suppleant i utbildningsutskottet
Mona Smedman (C)

suppleant i trafikutskottet
Emelie Nyman (C)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Emelie Nyman (C)

§ 7 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2023/24:344

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:344 Åtgärder för att höja kvaliteten inom förskolan

av Mats Wiking (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 2 februari 2024.

Skälet till dröjsmålet är statsbesök och resa.

Stockholm den 16 januari 2024

Utbildningsdepartementet

Lotta Edholm

§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition
2023/24:61 till konstitutionsutskottet

Skrivelser

2023/24:56 till justitieutskottet
2023/24:58 till näringsutskottet
2023/24:59 till miljö- och jordbruksutskottet
2023/24:70 till försvarsutskottet

§ 9 Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU5
Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
Utskottets anmälan lades till handlingarna.

*Granskning av stats-
rådets tjänsteutövning
och regeringsärenden-
nas handläggning*

§ 10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU10
Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas hand-
läggning
föredrogs.

Anf. 115 IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Som utskottets ordförande ber jag härmed att få överlämna och anmäla för riksdagen resultatet av konstitutionsutskottets årliga höstgranskning.

Innan jag går in på själva granskningen vill jag säga några ord om kontrollmakten. I en demokrati är den central; det handlar om granskning, insyn och maktindelning. Vad händer om vi koncentrerar all makt till en instans utan granskning? Riskerna är uppenbara, och det finns många exempel på det runt om i världen.

Fru talman! När Sverige 1809 stiftade ny grundlag insåg man detta. Man ville garantera maktindelningen mellan kungen och ständerna, och man ville utveckla parlamentarismen. En smart och diversifierad kontrollmakt formades med riksdagen som bas och centrum. Justitieombudsmannen föddes. Konstitutionsutskottet instiftades med befogenhet att både åtala statsråd och begära deras entledigande. Möjligheten att ställa interpellationer i riksdagen växte fram. Detta är funktioner som ännu i dag lever kvar.

Begreppet kontrollmakt låter skarpt, vilket det också är, men det finns många nyansskillnader. I dag är verkligen en dag då vi har fått se exempel

på det. Tidigare i dag prövade vi ett av kontrollmaktens och riksdagens alla skarpaste vapen, nämligen misstroendeförklaringen. Här och nu ska vi ta till en av de kanske mer mjuka kontrollfunktionerna, nämligen konstitutionsutskottets höstgranskning.

Det kanske inte låter så roligt att granska regeringens administrativa arbete eller mer allmänna frågor, som KU gör varje år under hösten, men det är roligare och mer intressant än vad man kan tro. Vi blir lite som en god revisor som hittar brister och kan peka på förbättringspotential i regeringsarbetet. Och även om vi tillhör olika partier är vi alla måna om att regeringsarbetet ska fungera väl och att regeringens samarbete med riksdagen är tillfredsställande. Regeringen behöver ju, som ni alla känner till, riksdagens tolerans enligt hur vårt parlamentariska system är utformat.

Fru talman! Hur viktigt är det egentligen att diariet i Regeringskansliet hålls uppdaterat? Fattas regeringsbesluten enligt den ordning som våra lagar föreskriver? Finns det rutiner som säkerställer en likabehandling och rättssäkerhet i handläggningen av ärenden? Hur snabb eller långsam är regeringen på att svara på riksdagsledamöternas angelägna frågor? Styr regeringen de statliga bolagen på ett bra sätt? Ges det rimliga förutsättningar för viktiga lagar att processas fram? Har Lagrådet fått tillräckligt med tid för att granska regeringens propositioner? Detta är några av de frågor som vi har ställt oss i höstens granskning.

Ämnen för höstgranskningen bestämmer vi i utskottet tillsammans. Dels är det vissa frågor som vi med några års mellanrum brukar följa upp och återkomma till, dels är det frågor som utskottet på ett eller annat sätt har uppmärksammat som konstitutionellt intressanta bland de frågor som har dykt upp i vårt löpande arbete under året.

Fru talman! Min avsikt med det här anförandet är inte att gå in på ärendena i detalj. Det är jag säker på att mina utskottskollegor kommer att göra, så vi besparar kammaren detta. Men jag kan i korthet säga vad vi konstaterar i årets granskning:

När regeringen handlägger vissa förvaltningsärenden, såsom ärenden som rör utlämning för brott från Sverige, är det viktigt att vi säkerställer en enhetlig hantering. Sådana ärenden innehåller inte sällan inslag av väldigt ingripande tvångsåtgärder mot enskilda, till exempel beslut om frihetsberövanden. Karaktären på dessa ärenden ger därmed också skäl för en noggrann och rättssäker hantering.

Vidare konstaterar vi i utskottet att svarstiderna på interpellationer och skriftliga frågor inte följs i den utsträckning som vi förväntar oss. Andelen försenade interpellationssvar är fortfarande anmärkningsvärt stor. Vi förutsätter att regeringen löpande arbetar för att motverka fördröjda interpellationssvar så att de kan besvaras inom den tid som anges i riksdagsordningen.

Vi anser också att regeringen bör upphäva förordningar som i praktiken inte längre tillämpas och som har blivit obsoleta. Det tillhör en god rättsvård.

Vi understryker också vikten av en god dialog mellan regeringen och EU-nämnden så att EU-nämndens behov av information så långt som möjligt kan tillgodoses.

Styrningen av statligt ägda bolag med samhällsuppdrag är en omfattande granskning som utskottet har ägnat ganska mycket tid åt. Där konstaterar vi bland annat att det kan vara rimligt med variationer i hur staten

styr, men att det också kan vara rimligt att säkerställa likartade rutiner som säkerställer till exempel att ägardialoger genomförs med jämna mellanrum och att dokumentationen vid ägardialogerna fungerar.

Vi konstaterar också att regeringens möjlighet att använda sig av så kallade särskilda regeringsbeslut är viktig, men att detta utgör ett undantag från huvudregeln om kollektiva regeringsbeslut och ska tillämpas enligt den ordningen.

En av våra granskningar som är särskilt viktig är hur regeringen hanterar lagstiftningsprocessen: Har Lagrådet fått tillräckligt med tid för att granska regeringens lagrådsremiss? Har remissinstanserna fått nog med tid för att titta på utredningen och förslaget? Har tiden mellan Lagrådets yttrande och regeringens proposition varit nog? Har tiden mellan regeringens proposition och det att lagstiftningen börjar gälla varit tillräcklig?

Fru talman! Det är lätt hänt att vi i dagens tidevarv dras med i att det ska gå snabbt, men snabbt kan också innebära fel. När det gäller lagstiftningsfrågor är det viktigt att det ges god tid så att noggranna analyser hinner göras så att lagstiftningen blir bra.

Fru talman! Avslutningsvis ska jag säga att varje höstgranskning är ett steg i att peka på förbättringsområden i regeringens arbete. Vi använder kanske sällan överord i vår granskning; ej heller försöker vi partipolitiserat vår granskning. Det gör att det vi säger kanske är tråkigt och lågmält, men det gör också att när vi väl yttrar oss uttalar vi oss seriöst och gediget – det finns ett värde i det. Det betyder något. Vi förväntar oss också därmed att det bidrar till förbättringar i regeringsarbetet.

Anf. 116 VICTORIA TIBLÖM (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att önska er alla en god fortsättning och tacka både mina utskottskollegor och tjänstemännen i KU för ett gott samarbete.

Ett av konstitutionsutskottets viktigaste uppdrag är att granska statsrådens tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. I år har vi granskat nio områden som berör regeringsärendenas handläggning. Det finns mycket intressant i höstens granskning, och jag hänvisar alla till att läsa granskningsbetänkande KU10 för en mer komplett genomgång. Betänkandet finns att ta del av på nätet. I detta anförandet kommer jag dock att hålla mig till tre av de nio granskade ärendena.

Utskottet har under hösten granskat svarstiderna för interpellationer och skriftliga frågor. Syftet med granskningen har varit att skapa en överblick över hur andelen fördröjda svar har utvecklats över tid. För att få ett mer komplett underlag har svarstiderna under riksmötena 2014–2023 granskats.

Frågeinstitutet, det vill säga interpellationer samt skriftliga och muntliga frågor, är en del av riksdagens kontrollmakt. De fyller en viktig funktion genom de möjligheter till information, debatt och kontroll av regeringen som de ger riksdagen.

Under lång tid har utskottet konstaterat att svarstider för interpellationer, trots upprepade påpekanden från utskottet genom åren, åsidosatts i en mycket stor del av fallen. Under åren 2014–2023 var andelen fördröjda interpellationssvar i snitt nästan 50 procent, medan andelen fördröjda svar på skriftliga frågor var 5–20 procent. Andelen fördröjda svar på skriftliga

frågor har dock minskat de senaste åren, något som är positivt och som utskottet även noterar i betänkandet.

Inom Regeringskansliet pågår också ett löpande arbete för att motverka fördröjda interpellationssvar. Numera tillämpas en ordning med schema-lagda interpellationssvar, och tid för interpellationsdebatter bokas i stats-rådens kalendrar. Det är viktigt att frågeinstituten fungerar tillfredsstäl-lande, att statsråden respekterar gällande reglering och praxis och att för-dröjda svar i möjligaste mån undviks. Förhoppningsvis går utvecklingen nu åt rätt håll.

Fru talman! Ett annat ärende där de olika tidsaspekterna har undersökts gäller planeringen av lagstiftningsprocessen. Här är det i stället tvärtom. Det är inte alltid som tiden är tillräckligt lång mellan regeringens beslut om propositionen och lagförslagets ikraftträdande. Utskottet har sedan ti-digare konstaterat att alltför korta tidsramar för riksdagens behandling av propositioner kan påverka negativt både genom att motionstiden förkortas och genom att tiden för beredning blir alltför kort.

Utskottet är dock medvetet om att det i vissa brådskande situationer kan vara nödvändigt att tiden mellan regeringens beslut om proposition och lagens ikraftträdande är kortare än normalt. I betänkandet konstaterar utskottet att tillämpningen av brådskande riksdagsbehandling, genom kon-tinuerlig omvärldsbevakning och god framförhållning och beredskap inom Regeringskansliet, bör kunna begränsas till de fall där det är absolut nöd-vändigt.

Fru talman! Ett annat område som utskottet granskat är styrningen av statligt ägda bolag med samhällsuppdrag. Syftet har varit att på en över-gripande nivå se över formen för regeringens styrning av bolagen. Reger-ingen har riksdagens uppdrag att aktivt förvalta bolag med statligt ägande så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och de sär-skilt beslutade samhällsuppdragen utförs väl.

Samtliga dessa bolag ska hålla årsstämma senast den 30 april, vilket är en känd förutsättning. Ändå visade det sig vid utskottets granskning att ägarens förslag till beslut på årsstämman, bland annat om nominering av styrelsens ordförande och ledamöter, saknades i mer än hälften av kallel-serna – trots att det i Regeringskansliets riktlinjer anges att förslag till be-slut ska skickas till bolaget i så god tid att dessa förslag kan tas med i kallelsen till bolagsstämman.

Det är också stor variation mellan bolagen när det gäller ägardialo-gerna. Vid ägardialogerna är det av betydelse att minnesanteckningar förs, och dessa bör även diarieföras. I granskningen framkom att denna ordning inte tillämpats för de bolag som förvaltas av Kulturdepartementet. Men vid granskningen fick vi beskedet att framtida ägardialoger med dessa bolag kommer att dokumenteras.

Anf. 117 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Konstitutionsutskottets granskning av regeringen och den höstgranskning vi gör varje år, som inte handlar om alla KU-anmälningar utan om de mer övergripande saker som utskottet självt väljer, är en före-ställning som kanske inte drar till sig riktigt lika många besökare på läkta-ren som det som föregick denna debatt: partiledardebatt, misstroendeom-röstning och annat som är politiskt dagsfärskt. Folk kanske inte tycker att det är riktigt lika kul.

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----
*Granskning av stats-
rådets tjänsteutövning
och regeringsärende-
nas handläggning*

Men, fru talman, låt mig påminna om att det inte går att stava till ”kul” utan KU. Detta är något som är värt att komma ihåg. Det är nämligen mer spännande än man först tror. Det är intressant, inte bara utifrån det dagspolitiska perspektivet eller utifrån vad som får rubriker här och nu eller skapar stora pressuppbåd utanför kammaren. Det handlar om något större.

Det handlar om vården av vår gemensamma demokrati. Det handlar om att hålla samman det som vi alltid måste kunna vara tämligen överens om: hur grundreglerna för styrelsen av vårt land ska se ut och följas. Det är detta vi tittar på. Som konstitutionens väktare följer vi upp detta kontinuerligt. Det gör att man, oavsett om man sitter i opposition eller i regering, har förväntan på sig att klara av denna uppgift, att göra den välvägd och försöka göra den i samförstånd.

I en tillvaro som präglas av allt större svallvågor, allt större överord, hårdare retorik och större splittring mellan människor i allmänhet, och kanske inom politiken i synnerhet, har denna roll en särskild funktion, vill jag mena. Denna funktion är att samlas kring just det som är gemensamt och att ha som utgångspunkt att varje röst alltid ska räknas. Alla har lika stor rätt att vara en del av vår demokrati. Vi vet att reglerna ska efterföljas och att vi kan lita på varandra, så till den grad att vi vet att ingen kliver in i denna kammare i syfte att göra landet sämre. Vi har bara olika visioner när det gäller vad som är bättre. Det är där vi landar i vårt arbete – inte i villfarelser om att det finns illasinnade människor som är här för att förstöra, utan i samsynen om att vi vill olika. Vi respekterar detta, och vi respekterar de gemensamma grundreglerna. Där kommer KU in, och det är där vår granskning tar sin utgångspunkt.

Några av de saker som tas upp i detta granskningsbetänkande handlar om just dessa grundläggande processer; lagstiftningsprocessen är en. Den har varit uppe för diskussion inte minst de senaste dagarna. Det har funnits synpunkter på hur snabbt regeringen går fram, och så har man en diskussion om det. Jag tycker att detta är ganska intressant och vitaliserande.

I denna granskning konstaterar vi att de flesta lagstiftningsprocesser har den gång som sådana processer brukar ha. I vissa fall kan det finnas skäl att skynda på. Vi tittar inte på enskilda processer på det viset. Det har konstitutionsutskottet gjort i andra granskningar och framfört synpunkter. Vi kommer tveklöst att få skäl att återkomma till detta.

Men även hela den här riksdagens roll som kontrollorgan ska det såklart slås vakt om. Interpellationer och skriftliga frågor är en del av detta. Det ska självfallet eftersträvas att svarstiderna respekteras. Vi påpekar att det behövs ett fortsatt arbete med detta. Vi konstaterar att det senaste år vi kunde överblicka – den här regeringens första – innebar en reduktion i antalet försenade svar på interpellationer och skriftliga frågor.

Men det finns fortfarande mycket arbete kvar att göra, inte minst efter ett år som det förra, då vi som land innehade ordförandeskapet i Europeiska unionen. Det var en monumental – eller, som Carl Bildt skulle ha sagt, pyramidal – uppgift för Sverige. Detta var såklart något som gjorde att arbetsanhopningen i Regeringskansliet blev så omfattande att det ibland var svårt att hålla svarstiderna, framför allt för de statsråd som drog ett extra stort lass i detta arbete.

Sedan har jag en hjärtefråga, något som vi i konstitutionsutskottet många gånger har återkommit till i vårt arbete och vår granskning. Det

gäller relationen mellan å ena sidan riksdagen, genom EU-nämnden, och å andra sidan regeringen.

Vi, tillsammans med något enstaka ytterligare land, har den ordningen att regeringen, innan de åker på möten i Bryssel eller någon annanstans i EU för att föra fram Sveriges ståndpunkt, måste förankra denna i parlamentet. Det är en mycket demokratisk ordning som torde vara förebild för många andra länder, där en regering inte bara kan åka och fatta beslut på eget bevåg utan måste förankra dem i parlamentet med de parlamentariska förutsättningar som där finns.

Detta förutsätter att EU-nämnden har den information den behöver för att kunna fatta beslut om vad den egentligen tycker och hur den ser på regeringens förslag till ståndpunkt. Det förutsätter att dialogen däremellan fungerar väl, och det förutsätter ett ömsesidigt förtroende när det gäller att man försöker göra det så bra som möjligt.

Vi har under flera granskningar, inte minst denna, kunnat konstatera att det fortfarande finns saker att jobba med på detta område för att se till att EU-nämnden känner sig trygg med den information man har och att regeringen lämnar över den information som är relevant och som kan behövas, men inte för mycket information så att EU-nämndens ledamöter dränks i pappersarbete och läsning som gör att man kanske missar det som är viktigt eller helt enkelt inte hinner sätta sig in i hela materialet. Man bör få information vid den tidpunkt i processen då detta är relevant, och man bör ha tillräckligt mycket information på bordet för att det ska vara värdefullt för EU-nämnden och på det viset se till att man får ett värdefullt samråd. Men den bör inte lämnas tidigare då saker och ting ännu inte har landat och man inte riktigt vet allt, för detta riskerar bara att skapa förvirring och oklarhet och risk för fler problem än vad som löses.

Detta är en svår balansgång, och det förutsätter en dialog mellan riksdagen och EU-nämnden å ena sidan och regeringen å andra sidan för att se till att det fungerar på ett så bra sätt som möjligt.

Med detta, fru talman, yrkar jag såklart inte bifall, eftersom vi inte ska fatta beslut, men jag rekommenderar varmt alla politiskt intresserade att läsa vår granskning, som är en handbok i vård av demokrati.

(Applåder)

I detta anförande instämde Magnus Resare (M).

Anf. 118 JESSICA WETTERLING (V):

Fru talman! Jag måste säga att det är speciellt att stå i talarstolen i dag när, precis som tidigare talare har varit inne på, en annan del av riksdagens kontrollmakt har utövats genom misstroendeförklaringen och testandet av den. Dessutom har vi under de senaste timmarna haft en partiledardebatt där fokus i stort sett enbart legat på det som skiljer våra partier åt, vilka frågor vi tycker är viktiga och, som ledamoten Ottoson pratade om, vilka lösningar våra respektive partier ser på de problem och utmaningar som Sverige har.

Och så kommer vi här från KU, som man inte kan stava "kul" utan. När det gäller bevakningen är vi kanske inte lika många i kammaren här nu, och vi kanske inte är lika intressanta eftersom det som oftast är intressant i dagens debatt är när det finns en konflikt. Vi står ju här och är eniga

om de frågor som vi har granskat i utskottet. Detta gör att intresset kanske inte alltid är lika stort, men det är icke desto mindre viktigt, fru talman.

Precis som tidigare talare har varit inne på gör konstitutionsutskottet två granskningar, en på våren och en på hösten. I dagens betänkande redovisar vi resultaten från årets höstgranskning. Man blir väldigt upprepande när man kommer en bit ned i talarlistan, och precis som sagts tidigare är granskningen inriktad på regeringens och statsrådets administrativa handläggning och arbete.

Vi har som sagt tittat på nio olika ärenden. Vissa är årligen återkommande, och vissa är kopplade till aktuella händelser eller rör kanske något som har återkommit i våra vårgranskningar och gjort att vi velat ta ett större grepp om det i årets höstgranskning. Jag vill, precis som tidigare talare, uppmärksamma några av de resultat som vi funnit i vår granskning.

Fru talman! På temat frågor som är återkommande och som vi ofta tittar på i vårt utskott på olika sätt har vi svarstider på interpellationer och skriftliga frågor, och förra året tittade vi på utvecklingen där. Dessa instrument är enormt viktiga, särskilt för oss riksdagsledamöter, för att vid aktuella händelser eller viktiga frågor som vi vill följa upp kunna ställa frågor till statsråden om dem och få svar inom en rimlig tid. Det är därför viktigt att de fungerar tillfredsställande. Där konstaterar utskottet att det fortfarande är en anmärkningsvärt stor andel där svaren på främst interpellationer är fördröjda.

Det finns helt enkelt en fortsatt stor utvecklingspotential, och vi förutsätter att Regeringskansliet fortsätter att arbeta mot målet att alla interpellationer ska besvaras i tid. En egen liten reflektion, som utskottet kanske inte delar fullt ut, är att vi verkligen får hoppas att de betydande resurstillskott som Regeringskansliet har fått på senare år används just till att värna dialogen mellan regeringen och riksdagen och helt enkelt svara på riksdagens frågor i tid.

Fru talman! Ett annat välbekant ämne i årets granskning är det som tidigare talare varit inne på, nämligen samspelet mellan regeringen och EU-nämnden, som nästan alltid är ett ämne för vårgranskningen. Där konstaterar och påpekar vi att det är viktigt att EU-nämnden får ett så fullständigt skriftligt underlag som möjligt och att regeringen bör överlämna det så fort det är praktiskt möjligt. Vi uppmanar också Regeringskansliet att överväga vilken typ av underlag som det är bäst att bifoga när det inte finns några dokument från ministerrådet tillgängliga.

Frågan om dialog och, som tidigare talare också varit inne på, förtroendet mellan oss partier som är i opposition och de som sitter i regeringsställning för stunden är en fråga som jag tror är återkommande just nu och där det finns en önskan hos alla partier att känna att man har fått den information som krävs för att kunna fatta välgrundade beslut.

I de ärenden som vi har tittat på exempelvis när det gäller styrningen av statliga bolag handlar det också om att värna det institutionella minne som finns och att det finns minnesanteckningar och möjlighet för regeringar som kanske har kommit till efter ett regeringsskifte att följa utvecklingen, följa upp frågor som har varit aktuella och att inte handla i blindo.

När vi har granskat de statliga bolagen har vi, precis som tidigare talare har varit inne på, sett att det finns en del skillnader i hur de har hanterats. Detta har berott lite grann på vilket departement som har ansvarat för ägardialogen. Ibland finns det minnesanteckningar, men i vissa fall finns det

inga minnesanteckningar. Ibland har staten haft flera dialoger, men ibland kanske man inte har haft någon dialog på ett år. Där tycker vi, som en liten rekommendation eller inriktning från utskottets sida, att det är bra att ha minst en ägardialog per bolag, om man ska vara en aktiv och närvarande ägare och kunna följa ett statligt bolag.

Slutligen, fru talman, har vi också granskat regeringens planering av lagstiftningsprocessen. Jag ser att jag har överskridit min talartid, så jag ska försöka sammanfatta den lite kort.

Precis som tidigare talare har varit inne på är jag övertygad om att alla partier och alla ledamöter i denna riksdag vill kunna göra ett så gott jobb som möjligt, oavsett om man är i opposition eller i regeringsställning. Då behöver vi också värna de instrument och den process som faktiskt har tagits fram under århundraden. Vi behöver värna vårt remissväsen. Vi behöver ge Lagrådet och andra remissinstanser gott om tid. När vi får en proposition till riksdagen behöver vi ha en process där vi har möjlighet att fatta välgrundade beslut och som inte påskyndas när det inte är absolut nödvändigt.

Fru talman! Jag tror att jag stannar där. För om jag ska prata om när och hur det är absolut nödvändigt med förkortad motionstid och förkortad behandling tror jag inte att vi kommer att vara eniga längre.

Anf. 119 MALIN BJÖRK (C):

Fru talman! Den 9 juni är i år ett viktigt datum. Då är det nämligen valdag i Sverige. Det är ett val där vi ska utse ledamöter som ska representera oss i Europaparlamentet under de närmaste fem åren.

Tyvärr har de flesta svenskar ingen aning om detta. En mätning från den gångna veckan visar att mer än hälften av svenskarna inte vet att det är val i år. Vi i den här salen som är politiskt engagerade har förstås full koll och börjar som bäst förbereda en valrörelse. Och det är också upp till oss att se till att prata om EU och varför EU behövs och förklara sakfrågor som faktiskt avgörs på EU-nivå. För det som vi kallar EU-politik är faktiskt till stor del nationell politik som påverkar vår vardag här och nu.

Men, tänker kanske vän av ordning nu, varför ska vi prata om EU i den här debatten? Den rör faktiskt KU10, alltså konstitutionsutskottets höstgranskning. Jo, för att ett av de nio ärenden som har granskats av KU under hösten rör just EU, närmare bestämt hur frågor som avgörs på EU-nivå vid de rådsmöten som våra ministrar deltar i förankras i riksdagen. Innan ett svenskt statsråd åker till ett rådsmöte för att förhandla med ministrar från övriga 26 EU-länder behöver hen nämligen söka riksdagens mandat för sin förhandlingsposition.

Fru talman! KU har vid flera tillfällen under de senaste åren haft anledning att granska hur denna förankringsprocess sköts av regeringen. Och här finns helt klart en förbättringspotential. Förra året uttalade KU i sin vårgranskning att regeringen har ett informationsövertag om vad som sker i förhandlingarna inom EU och därför också har ett ansvar att se till att riksdagens EU-nämnd får de underlag som krävs, detta för att ge riksdagens samtliga partier insyn i och inflytande över den process som leder till viktiga beslut för Sverige. Vi påpekade då i KU att EU-nämnden och därmed riksdagens alla partier måste kunna ha förtroende för att regeringen lever upp till detta ansvar.

I höstens granskning har KU särskilt tittat på de skriftliga underlag som ligger till grund för de möten som regeringen har med EU-nämnden och som vanligtvis sker på fredagsförmiddagar då alla riksdagens partier finns representerade i Skandiasalen. Och KU framhåller här att för att ett samråd mellan regeringen och EU-nämnden ska bli meningsfullt måste EU-nämndens ledamöter få ett så fullständigt skriftligt underlag som möjligt av regeringen och så fort som det är praktiskt möjligt. Det är visserligen förståeligt att det under intensiva förhandlingar på EU-nivå, där positioner och därmed skrivningar ändras, ibland inte är möjligt för regeringen att skicka aktuella rådsdokument till EU-nämnden eftersom sådana helt enkelt inte finns tillgängliga. Men när rådsdokument saknas bör det enligt KU övervägas om någon annan typ av underlag kan vara ändamålsenliga, detta för att skapa goda förutsättningar för ett meningsfullt samråd.

Vi i KU understryker vikten av dialog mellan regeringen och EU-nämnden, så att EU-nämndens behov av information så långt som möjligt kan tillgodoses. Detta är viktigt för att så långt som möjligt tillförsäkra en transparens om vad som händer på EU-nivå. I förlängningen har detta faktiskt betydelse för att svenskarna ska ha förtroende för EU och för att vårt medlemskap i EU är viktigt och därmed också för att svenskar ska gå och rösta i de EU-val som äger rum vart femte år.

Fru talman! Det andra ärendet i höstgranskningen som jag vill lyfta fram för att jag tycker att det är en så pass viktig fråga är regeringens planering av lagstiftningsprocessen och hur den har sett ut över tid. Denna granskning har vi gjort för att se vilka förutsättningar som ges för remissinstanser, för Lagrådet och för riksdagen att behandla olika lagförslag. I denna granskning inryms bland annat hur beredningskravet, alltså kravet på att ny lagstiftning ska få en noggrann genomlysning av olika intressen genom ett remissförfarande, efterlevs i praktiken.

KU har vid höstgranskningen såväl 2021 som 2022 tittat på just detta beredningskrav och då bland annat funnit att det har blivit allt vanligare att departement remitterar promemorior som har utarbetats av tjänstemän inom Regeringskansliet i stället för av externa aktörer. Dessa remissunderlag hade i regel kortare svarstid och remitterades till färre instanser än de som har utarbetats av externa aktörer. Jag tycker ändå att det är viktigt att påminna om detta och om att vi ska vara vaksamma och varsamma för att försäkra oss om att ny lagstiftning föregås av ett arbete där sakfrågorna blir allsidigt belysta.

Fru talman! Vi vill ha god kvalitet i vår lagstiftning. Och för detta krävs att de olika momenten i lagstiftningsprocessen genomförs på ett sätt som ger tillräckligt utrymme för inläsning, analys och överväganden. I denna process fyller Lagrådet en mycket viktig funktion, där Lagrådet förhandsgranskar regeringens lagförslag innan de läggs fram i riksdagen. Detta skriver vi alla i KU under på. Det har vi uttalat i vår gemensamma process, och det är det som vi lägger fram i dag.

Därför måste denna del av lagstiftningsprocessen också få det utrymme som krävs. KU framhåller även vikten av att det avsätts tillräckligt med tid inom Regeringskansliet för beredning av de synpunkter som lämnas av Lagrådet.

Varför är allt detta så viktigt? Jo, det är det för att ingen vinner på lagstiftning som är av dålig kvalitet och som är svår att tillämpa och därmed inte får de effekter som politiken har utlovat.

Slutligen vill jag säga någonting om tiden mellan regeringens beslut om proposition och lagens ikraftträdande. Det kan i vissa fall vara nödvändigt att denna tid är kortare än normalt. Det är vi överens om. Men KU framhåller att effekterna som det för med sig på förutsättningarna för riksdagen och dess partier inte ska negligeras.

Jämförs de olika perioderna i granskningen konstateras en viss ökning av fall med kortare tid än normalt mellan beslut om proposition och lagens ikraftträdande. Med kortare tidsramar påverkas förutsättningarna för riksdagens behandling negativt genom till exempel förkortad motionstid och kortare tid för beredning. Det är ett påpekande som vi i KU gör i denna granskning som är tillbakablickande, det vill säga rör det som har varit. Men i dessa dagar aktualiseras just detta igen då vi har flera lagstiftningsprodukter på gång där just denna tid har kortats. Det kommer därför säkerligen att finnas skäl att återkomma till just denna fråga.

Anf. 120 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Fru talman! Som några har varit inne på är det lite speciellt att stå här precis i början av vårterminen och debattera ett betänkande som vi i konstitutionsutskottet arbetade fram under en ganska stor del av hösten. Det är lite speciellt inte bara för den stora kontrast som denna debatt utgör gentemot de debatter som var under förmiddagen med misstroendeomröstning och partiledardebatt utan också för att det betänkande som vi nu debatterar har hunnit ligga till sig rätt ordentligt sedan vi justerade det i december.

Som andra talare redan har hunnit beskriva gäller dagens debatt den årliga granskningen av statsrådets tjänsteutövning och framför allt, i det här fallet, regeringsärendenas handläggning. Vissa områden granskas återkommande med vissa intervall, medan andra kan lyftas av någon särskild anledning. Till den senare gruppen hör granskningen om underlag inför samråd med EU-nämnden, som kom upp som en följd av utskottets granskning av KU-anmälningar mot statsråd under vårgranskningen.

En förutsättning för att ett samråd mellan regeringen och EU-nämnden ska bli meningsfullt är att EU-nämnden får ett så fullständigt skriftligt underlag som möjligt så fort det är praktiskt möjligt. Regeringskansliet menar i sitt svar att det över tid skett en förändring så att en större del av förankringsarbetet nu sker i riksdagens fackutskott och att regeringens ståndpunkt som regel framkommer av den kommenterade dagordningen. Det har vi från konstitutionsutskottets sida inga invändningar emot.

Granskningen visar också att Regeringskansliet inkluderar relevanta Coreperdokument om ett aktuellt rådsdokument inte finns tillgängligt. Det kan finnas situationer då det kan vara nödvändigt att gå till väga på det viset, men det bör ändå övervägas om någon annan typ av underlag skulle kunna användas för att ett meningsfullt samråd ska vara möjligt om rådsdokument saknas. Det är också önskvärt att de kommenterade dagordningarna så långt som möjligt innehåller hänvisningar till dokument som faktiskt är tillgängliga.

En annan granskning gäller svarstider på interpellationer och skriftliga frågor. Det finns ju ett skäl till att svarstider är uppsatta, och det är att svaret ska ges när en fråga är aktuell. Den sammanställning som har gjorts visar att en stor del av interpellationssvaren över tid har fördröjts, särskilt inom vissa arbetstyngda departement, oberoende av regering. Det är vik-

tigt att arbetet fortsätter så att interpellationssvar kan besvaras inom uppsatt tid. Vi konstaterar också att det är positivt att andelen fördröjda svar på skriftliga frågor har minskat under senare år.

Fru talman! Jag vill också nämna granskningen av regeringens planering av lagstiftningsprocessen. Där har olika steg i processen granskats: remisstiden, tidsåtgången för Lagrådet, tiden mellan Lagrådets yttrande och regeringens beslut om propositionen samt tiden mellan beslut om proposition och lagförslagets ikraftträdande. De perioder som har studerats är propositioner som olika regeringar har beslutat våren 2007, våren 2015 och våren 2023.

Från utskottets sida understryker vi vikten av god planering, som flera tidigare talare har varit inne på, och att varje moment får tillräcklig tid för inläsning, analys och övervägande i syfte att upprätthålla en god kvalitet i lagstiftningen. Korta remisstider bör endast förekomma vid extraordinära situationer.

Den genomsnittliga tidsåtgången för Lagrådets granskningar har varierat. Tidsintervall kortare än en månad mellan Lagrådets yttrande och regeringens beslut om proposition har blivit mindre vanliga. Vi utgår från att det finns en väl fungerande dialog mellan Regeringskansliet och Lagrådet och att det finns tillräckligt med tid att bereda de synpunkter som framförts av Lagrådet.

Granskningen visar på en viss ökning av fall med kortare tid än normalt mellan beslut om proposition och lagens ikraftträdande, något som kan påverka förutsättningarna för riksdagens behandling. Utskottet framhåller att behovet av brådska riksdagsbehandling bör kunna begränsas till de fall där det är absolut nödvändigt. Samtidigt vet vi också hur det är när en allmän opinion trycker på och säger ”ni är för långsamma”. Men det finns en anledning till att man kan behöva skynda långsamt.

Fru talman! Med dessa axplock från det drygt 400 sidor långa granskningsbetänkandet vill jag, liksom en tidigare talare, rekommendera läsning av detsamma.

Anf. 121 JAN RIISE (MP):

Fru talman! Jag har gjort ungefär samma axplock som många av mina kollegor. Det blir därför lite upprepning, kanske med något nytt perspektiv någonstans.

Först vill jag understryka att konstitutionsutskottets granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning görs på eget initiativ av utskottet och alltså inte bygger på anmälningar från våra kollegor i riksdagen, som den mer spektakulära och intressanta vårgranskningen.

I år omfattar det betänkande som granskningen har lett till ett dokument med nio avsnitt. Jag har liksom andra valt tre av dem. Det ska understrykas att vi är eniga om betänkandet, men det hindrar inte att vi som enskilda individer, partiföreträdare och ledamöter kan ha lite olika perspektiv som i den bästa av världar kompletterar varandra på ett konstruktivt sätt.

Jag lämnar en del av granskningen, till exempel om regeringens sammansättning, arbetets organisation och regeringsprotokollen, utan närmare kommentarer men fastnar vid svarstiderna på interpellationer och skriftliga frågor. Någon nämnde även muntliga frågor. Dem har vi inte tagit

ställning till, men även det tillhör vår arsenal av möjligheter. Vi får helt enkelt anta att de besvaras direkt.

När det gäller de skriftliga frågorna och interpellationerna har utskottskansliet gjort en förtjänstfull och noggrann genomgång av hur det ser ut – stort tack för det! En skriftlig fråga, för att ta dem först, ska som bekant besvaras inom en vecka. Detta sker i nio fall av tio, under det senaste året till och med i nitton av tjugo fall.

Möjligen kan man fundera över att antalet skriftliga frågor varierar ganska mycket, från cirka 1 000 senaste riksmötet till mer än tre gånger fler två år tidigare. En iakttagelse är att första riksmötet i denna och de två föregående mandatperioderna har haft ett betydligt lägre antal skriftliga frågor än senare år. Det kan ju vara att nybörjare som jag inte har varit riktigt vaksamma på den här möjligheten första året, och så kommer det igång lite mer senare. Det må vara hänt, men det är ändå en iakttagelse som man kan fundera över.

Interpellationerna är däremot kanske mer av sorgebarn där periodvis uppemot hälften av svaren försenats.

Fru talman! De skriftliga frågorna och interpellationerna är viktiga som en del av den demokratiska strukturen, det demokratiska samtalet och, icke att förglömma, som en del av kontrollmakten. Självklart är det därför angeläget att svarstider respekteras så långt det över huvud taget är möjligt. I fallet med interpellationer handlar det också om respekt för frågeställarens tid. Alla ledamöter är som bekant inte bosatta i Stockholm och har kanske inte samma möjligheter att planera om på kort varsel när man får ett besked om att det inte gick den dagen som var tänkt utan till exempel fredagen efter.

De skriftliga frågorna är av en helt annan sort. De når över hela landet med ljusets hastighet när de väl skickas.

Fru talman! Mitt andra ärende handlar om EU-nämnden, något som även andra varit inne på.

EU-nämnden är som bekant en nämnd med speciella förutsättningar där regeringen enligt regeringsformen ska informera och samråda med riksdagen om vad som sker inom EU-samarbetet.

I begreppet ”samråd” innefattas att diskutera och ge EU-nämnden en möjlighet att stödja eller argumentera för förändringar i svenska ståndpunkter inför beslut i Europeiska unionens råd. Det är förvisso inte bindande för regeringen, men KU har tidigare pekat på att det ska handla om att riksdagen ska kunna ha ett rejält inflytande. Av detta följer med viss logik att det är angeläget att nämndens ledamöter har ett fullgott underlag för att kunna ta ställning, diskutera och förankra det i sina partigrupper. Det var något som Riksdagskommittén pekade på för mer än 20 år sedan.

Jag vill ändå ägna några meningar åt regeringens informationsövertag, som vi bland annat diskuterade i fjolårets vårgranskning i två fall. I de fallen handlade det om vilken information regeringen ansåg vara lämplig och/eller möjlig att delge nämndens ledamöter i förväg. Det är min förhoppning att dessa ärenden bidrar till en extra genomgång när liknande fall kommer upp i framtiden. Informationen från Bryssel är ju inte något som regeringen styr över utan snarare något att hantera, vilket ibland kan innebära förseningar.

En annan sak som jag har fått höra är att förhållandet att ett parti ingår i regeringsunderlaget utan att sitta i regeringen vid flera tillfällen har ska-

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----
*Granskning av stats-
rådets tjänsteutövning
och regeringsärende-
nas handläggning*

pat situationer där regeringens ståndpunkt eller ställningstagande har kommit att ändras efter att underlaget har skickats till nämndens ledamöter men före nämndens möte. Detta är olyckligt och ökar det informationsövertag som regeringen har i förhållande till nämnden.

Fru talman! Min sista reflektion handlar om det som i betänkandet kallas planering av lagstiftningsprocessen. Det är ju förvisso så att bestämmelserna i regeringsformen är ganska kortfattade. Avsikten är att inte göra regeringsarbetet till något som är helt bundet av regler bestämda i förväg. Det gynnar inte någon men ger samtidigt regeringen en frihet som till exempel kan handla om hur en utredning ska organiseras.

Allt detta handlar ytterst om kvaliteten på den lagstiftning som vi som riksdagsledamöter ska ta ställning till och i bästa fall finna så pass angelägen och välskriven att vi ställer oss bakom den. Eftersom vi i någon mening är sist, eller i alla fall bland de sista, i leverantörskedjan får vi ta en del av de ackumulerade förseningar som har uppstått under resans gång. Detta är något som företag och organisationer i alla branscher och sektorer är väl bekanta med och något som har uppmärksammats mycket genom olika typer av fokus och förändringar.

I går diskuterades bland annat propositionen om vistelseförbud och tillfälliga förbud mot att transportera personer utan giltiga id-handlingar till Sverige. Så sent som i går fick jag också ett meddelande om en försenad utredning avseende ledamöter i lärosätenas styrelser.

Inom utskottet har vi i betänkandet understrukt värdet och nödvändigheten av god planering genom hela processen. Remisstiderna är en sådan punkt. Det är förstås tillfredsställande att det ser ut som att de faktiskt genomsnittligt blir längre snarare än kortare, men detta hjälper inte när enskilda propositioner faller utanför det som kan anses anständigt. Det handlar ju inte om gungor och karuseller här, som sammantaget ger en bra bild, utan om att alla remisser och därtill hörande remisstider ska ge dem som svarar rimlig tid att svara, förankra och själva fördjupa sig i eventuella kontroversiella frågeställningar. Undantagen från en sådan syn är det fåtal ärenden där brådskan uppenbart är av nöden.

Lagrådet – denna guldgruva av kunskap, vishet och erfarenhet – ska förstås också mötas med den respekt som det förtjänar. Lagrådet är en kvalitetssäkring som vi som lagstiftare, som är sist i leverantörskedjan, definitivt inte ska avstå från.

Fru talman! Med detta sagt vill jag, som andra, föreslå att denna rapport läggs till handlingarna.

Anf. 122 MALIN DANIELSSON (L):

Fru talman! Jag tänkte passa på att förklara vad vi håller på med för den skolklass som jag misstänker sitter på läktaren. Det kanske inte är helt uppenbart för den som kommer in här vad vi pratar om.

Vi som sitter här och debatterar just nu är konstitutionsutskottet. Vi har i uppdrag att granska regeringen och att regeringen utövar sin makt på ett sådant sätt att man håller sig inom de ramar som finns och handlägger de ärenden som man tar hand om på ett korrekt sätt.

Detta utskott är väldigt ofta – nästan alltid – enigt, speciellt när utskottet granskar regeringen. Vi tycker att det är viktigt att säkerställa att demokratins spelregler fungerar oavsett vilken regering som sitter vid makten.

Jag måste tyvärr göra er som kanske hade hoppats på en het politisk debatt här besvikna!

Det finns ett par saker i den årliga höstgranskningen, som vi nu håller på att debattera, som jag vill lyfta fram.

Riksdagens granskning av regeringen sker ju på olika sätt. Frågeinstrumentet är ett sådant. Ledamöter kan genom skriftliga frågor och interpellationer utöva riksdagens kontrollmakt. Frågor och interpellationer ska, av skäl som många av mina kollegor har varit inne på tidigare, besvaras inom vissa tidsramar.

Denna granskning visar att andelen fördröjda svar på interpellationer har legat på ungefär samma nivå över tid. De två senaste mandatperioderna har andelen fördröjda svar i genomsnitt varit 45 procent. Första året av den här mandatperioden har andelen varit 41 procent.

När det gäller skriftliga frågor ser vi att det över tid har skett en förbättring. Den senaste mandatperioden dröjde svaren på i snitt 11 procent av frågorna.

Det kan finnas skäl till att svar dröjer – exempelvis behövde statsråden prioritera att leda förhandlingarna under Sveriges ordförandeskap i EU. Det arbete som nu pågår inom Regeringskansliet för att motverka fördröjningar är dock viktigt, precis som vi konstaterar i utlåtandet.

Fru talman! Ibland kan det säkert upplevas som att vår lagstiftningsprocess är ganska lång och krånglig, men det är tack vare att lagförslagen blir allsidigt belysta som vi får lagar av god kvalitet. Genom remisser kan myndigheter, civilsamhälle och experter yttra sig över de förslag till lagar som finns och bidra till att lagstiftningen blir både bättre och mer förankrad.

Av granskningen framgår att remisser med kortare svarstid än tre månader har blivit något mindre vanliga och att det som har ökat är remisser med just tre månaders svarstid. Andelen med ännu längre svarstid har varit ganska konstant över tid.

Det kan ibland vara nödvändigt med kortare beredningstider vid brådskande ärenden; det såg vi inte minst under pandemin. Det är dock väldigt viktigt att detta begränsas till de fall där det är absolut nödvändigt.

Ordning och reda är viktigt. Granskningen är ett sätt att sätta ljus på rutiner som behöver uppdateras för att säkerställa detta. Exempelvis visar granskningen att det finns en del förordningar om statligt stöd som det inte längre avsätts medel till och som man behöver se över samt att det finns omotiverade variationer när det gäller formerna för avskrivning och avslut av vissa förvaltningsärenden. Genom att vi i vårt utlåtande sätter ljus på detta bidrar vi till den ordning och reda som jag tror att alla förväntar sig av svensk statsförvaltning.

Avslutningsvis vill jag passa på att tacka för det viktiga och gedigna arbete som vårt utskottskansli gör för att vi ska kunna lägga fram ett sådant här granskningsutlåtande.

Anf. 123 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! För den som besöker Systembolaget, lämnar in en tipsrad på Svenska Spel eller för den delen tar en tur i ett skogsområde som kanske ägs och förvaltas av Sveaskog är det kanske inte alltid självklart att sätta detta i samband med att verksamheten som sådan bygger på balansen mellan politiska beslut och affärsmässiga överväganden. De tre bolag som jag

nämnde har, liksom 19 andra bolag, särskilda samhällsuppdrag som går utöver de riktlinjer som gäller för alla de 43 statligt ägda bolagen. Samhall och SOS Alarm är två andra.

Under höstens granskning har konstitutionsutskottet tittat på styrningen av just statligt ägda bolag med samhällsuppdrag. Syftet har varit att på en övergripande nivå se över formerna för regeringens styrning. Det har gjorts en genomgång av årsakter och tittats på diarieförda särskilda ärenden inom ramen för förvaltningen. Den särskilda akten för utskick till samtliga bolag med statligt ägande har också gått igenom.

Enligt de riktlinjer som riksdagen har ställt sig bakom, som man beslutade om våren 1996, ska alla statligt ägda bolag följa principerna om att arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital som företaget representerar och strukturanpassning.

Styrningen av de statliga bolagen är ytterst regeringens ansvar, även om bolagen på sina årsstämmor utser styrelser och har att verka som aktiebolag – i de flesta fall i konkurrens. Totalt omfattar verksamheterna över 130 000 anställda och har ett sammanlagt värde av 850 miljarder kronor. Vi som är medborgare, och i många fall också kunder, ska vara förvissade om att företagen som är ägda av det allmänna sköts väl. Därför är frågor om insyn, öppenhet och kontroll av stor vikt.

Fru talman! Konstitutionsutskottets ställningstagande innehåller några iakttagelser som jag här vill redogöra för.

I den löpande förvaltningen, och i kontakten med bolagen, företräds ägaren av ansvarigt statsråd. Statsrådet med ansvar för bolagen med statligt ägande har även fått regeringens bemyndigande att företräda och utöva rösträtt för staten som ägare vid bolagsstämmor. Det kan nämnas att vi som enskilda riksdagsledamöter har en stående inbjudan till årsstämmorna, där vi också kan följa arbetet.

När det gäller regeringens bemyndiganden anser utskottet att den nu gällande ordningen är tillräckligt tydlig givet att statsrådets ansvarsområde framgår av det förordnande som statsministern beslutar om med stöd av regeringsformen.

I fråga om bolagsstämmorna har granskningen tagit fasta på reglerna i *Svensk kod för bolagsstyrning* om att nomineringsförslag till styrelsen inkluderas i kallelsen till bolagsstämmorna. Utskottet har dock viss förståelse för att det ibland kan dra ut på tiden med beredningsprocessen, och vi noterar att förslaget åtminstone alltid publiceras på bolagets webbplats innan själva stämman äger rum.

Ägardialogerna är viktiga för att följa upp mål och de uppdrag som riksdagen och regeringen beslutat om. Utskottet vill understryka betydelsen av att det i ägardialogerna förs minnesanteckningar som diarieförs i respektive bolags årsakt. I granskningen har det förekommit att detta inte tillämpats för bolag som förvaltades av Kulturdepartementet. Så kommer dock, såvitt utskottet noterat, att ske framöver.

I fråga om kontakter med bolagens revisorer konstaterar KU att Regeringskansliet i sitt svar anför att revisorsmötena kommit att minska i betydelse. Utskottet ser inga skäl till att någon annan bedömning ska göras men anser ändå att Regeringskansliets riktlinjer bör ses över för att återspegla dagens förhållanden.

Frågan om bolagsförvaltarens dubbla roller berörs också i betänkandet, och utskottet vill i sammanhanget understryka att det i alla avseenden som rör förvaltningen av bolagen tillämpas en ordning som innebär att intressekonflikter minimeras.

Utöver vad vi i utskottet redan uttalat i fråga om dokumentation och aktbildning vill vi även framhålla vikten av en god offentlighetsstruktur.

Vi kan också notera att Regeringskansliet konstaterar att ytterligare arbete återstår med att säkerställa att de riktlinjer som gäller för bolagsförvaltningen får fullt genomslag.

KU förutsätter att regeringen i det fortsatta arbetet kommer att vidta de åtgärder som bedöms nödvändiga utifrån vad utskottet uttalat såväl i fråga om en god offentlighetsstruktur som i arbetet i övrigt.

Fru talman! Slutligen några ord om punkten 2, Regeringsprotokollen. I detta ärende har en översiktlig genomgång gjorts av huvudprotokollen för perioden januari–december 2022. En översiktlig genomgång har också gjorts av Utrikesdepartementets och Socialdepartementets underprotokoll, serie A och B, för samma period.

Det redovisas också statistik över antalet avgjorda regeringsärenden grundad på en sammanställning från Statsrådsberedningen. Av denna framgår att det under 2022 avgjordes totalt 5 699 regeringsärenden vid regeringssammanträdena. Den största ärendegruppen var anställningsärenden, följt av regleringsbrev samt anslags- och bidragsäskanden. Mest ökade antalet överklaganden.

Sammantaget kan sägas om granskningen av regeringsprotokollen att den inte ger anledning till något uttalande från konstitutionsutskottet.

Jag vill härmed framföra att höstgranskningen i KU10 kan läggas till handlingarna.

Anf. 124 ULRIK NILSSON (M):

Fru talman! Det brukar sägas att kultur äter strategi till frukost. Kanske är det just det vi talar om här, kulturen, hur man har arbetat. När man läser granskningsbetänkandet får man många tankar om att detta arbetssätt har vuxit fram under lång tid men att det kanske skulle kunna gå att göra lite annorlunda i dag. Här har det lyfts fram flera exempel på områden där man faktiskt borde kunna göra saker lite annorlunda – utan att för den skull säga att det är fel som det är i dag.

En regering och ett regeringskansli ska både genomföra den politik man har fått stöd för i ett val och möjliggöra granskning av att man sköter sig på rätt sätt. Det är klart att rutiner har utvecklats över tid, men de är inte alltid de mest ändamålsenliga i dag.

Samtidigt som vi skriver tröghetens, pålitlighetens och förutsägbarhetens lov och möjligen gör oss till kufar, vilket för övrigt också stavas med KU, ska vi också vara medvetna om att man i framtiden måste hitta metoder att både lösa problem och kommunicera som är anpassade till dagens teknik och sätt att arbeta. Detta är kanske det stora värdet med denna granskning. Överlag fungerar det på ett acceptabelt sätt, men det finns kanske möjligheter att göra annorlunda. Då kommer vi in på det som ordföranden började med att säga: Se det som en tipskatalog över saker man kan titta på!

I likhet med övriga ska jag lyfta fram några punkter. Vi har granskat vissa förvaltningsärenden. Det handlar i huvudsak om utvisningar. I de fall

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----
*Granskning av stats-
rådets tjänsteutövning
och regeringsärendes
handläggning*

där utvisningen är genomförd eller där det finns verkställighetshinder går det att avsluta ärendet. I fall där det inte är genomfört avslutas inte alltid ärendena utan är öppna. Men den som ska utvisas kommer knappast att anmäla att ärendet inte är avgjort, för denne har ju allt att vinna på att det inte avslutas. Därför måste man hitta en rutin för att hantera detta så att inte en stor mängd ärenden ligger öppna. Detta är lätt att säga, men det är kanske svårt att hitta en praktisk lösning. Därför påpekas det bara utan att det sägs hur det ska lösas.

Vi har diskuterat de förordningar som vi skämtsamt kallar spök- eller zombieförordningar. Det införs ett system via en förordning med avsatt budgetutrymme, men när budgetutrymmet försvinner ligger förordningen ändå kvar, vilket kan föranleda någon att tro att den fortfarande kan tillämpas trots att det saknas finansiering. Hur kan man lösa detta? Vi påpekar det men säger inte hur det ska lösas. Man bör dock tänka över det om denna konstruktion blir alltmer vanlig.

Vi har också de så kallade kommandoärendena. Det finns en viss ärendetyp där försvarsministern under statsministerns överinseende kan fatta beslut. Det gäller till exempel besök av främmande statsfarkoster i Sverige. Vad innebär ”under statsministerns överinseende”? Regeringen har ju ett kollektivt ansvar. Innebär det att statsministern ska kika försvarsministern över axeln? Eller innebär det att han i efterhand ska godkänna beslutet för att göra det till ett kollektivt regeringsbeslut?

Man har kanske inte hittat den bästa formen för detta, och därför lyfter vi upp det. Men vi överlämnar också ödmjukt till Regeringskansliet att fundera på hur man kan göra systemen mer ändamålsenliga. Det finns en katalog med drygt 400 sidor med tips här. Se till att Sverige fungerar! I huvudsak fungerar det bra i dag, men det kanske går att göra en del anorlunda – därav betänkandet.

Det är glädjande att alla i KU står bakom att en regering ska kunna genomföra sin politik och att det ska vara möjligt att granska och göra en översyn av regeringen och att vi därför är eniga i betänkandet. Likt alla övriga säger jag: Läs det gärna, men ta också intryck av den allmänna bilden. Sverige funkar bra, men vi behöver utveckla arbetsformer som är anpassade till dagens teknik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Utskottets anmälan lades till handlingarna.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.59 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då en särskild debatt om det höga antalet dödsolyckor i arbetslivet skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

Anf. 125 CICZIE WEIDBY (V):

Herr talman! År 2023 blev ett mörkt år på svensk arbetsmarknad. Totalt dog 65 personer på jobbet. Och fast det bara har gått 17 dagar på det nya året har ytterligare 3 personer omkommit. Det kan aldrig accepteras att människor dör på jobbet. Varje enskilt dödsfall är en tragedi, både för arbetsgivaren och för samhället.

Vänsterpartiet har lyft frågorna om dödsolyckor i arbetslivet i riksdagen under många år, och denna debatt hålls alltså på begäran av Vänsterpartiet.

Herr talman! Jag och landets arbetare förväntar oss att övriga partier här i dag presenterar konkreta förslag på åtgärder och att regeringen genomför riktade åtgärder i närtid för att vända denna utveckling. Ingen ska behöva dö på jobbet.

Anf. 126 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Det är vi lämnat bakom oss var ett otroligt mörkt år på svensk arbetsmarknad. Som ledamoten sa var det 65 personer som miste livet till följd av arbetsplatsolyckor, och det är 65 personer för mycket. Det var ett år där december, den månad då många ser fram emot ledighet med familj och vänner, blev den mest olycksdrabbade månaden på hela året och 11 personer inte kom hem till nära och kära efter arbetsdagens slut.

Så ska det inte vara på svenska arbetsplatser. Ingen ska dö, bli skadad eller bli sjuk till följd av sitt arbete. Därför arbetar denna regering, likt den förra, utifrån en nollvision för arbetsrelaterade dödsfall, i linje med arbetsmiljöstrategin för 2021–2025. Det är tillfredsställande att vi över parti-gränserna i grunden har en samsyn i dessa allvarliga frågor.

Jag besökte olycksplatsen i Sundbyberg dagarna efter den tragiska hissoluckykan, och det var skakande att se den med egna ögon. Vi är många som har uttryckt bestörtning med anledning av det som har hänt, och mina och regeringens tankar går såklart till de drabbade, deras anhöriga och deras kollegor.

Vi vet fortfarande inte exakt vad som orsakade just den här olyckan. Polismyndigheten, Arbetsmiljöverket och Statens haverikommission bedriver alla sina utredningar för att gå till botten med vad som har hänt, i syfte att se till så att inget liknande ska kunna hända igen. Från regeringens sida följer vi myndigheternas arbete. Jag har själv fått särskilda föredragningar från såväl Statens haverikommission som Arbetsmiljöverket. Det är av yttersta vikt att vi nu låter myndigheternas viktiga arbete ha sin gång. Detta är komplexa utredningar som måste få ta tid.

Men fram till dess att läget klarnar kring vad som faktiskt har hänt i detta fall och vilka konsekvenser det får behöver alla aktörer påminnas om det tydliga regelverk som finns i vår arbetsmiljölag – där ansvariga för arbetsmiljön pekas ut och samverkan i vardagen, i det systematiska arbetsmiljöarbetet, är själva kärnan. Det handlar om ett systematiskt arbetsmiljöarbete där varje arbetsgivare, stor som liten, tillsammans med representanter för arbetstagarna arbetar förebyggande för att förhindra alla typer av risker i arbetet.

Arbetsmiljöverket är såklart en myndighet med en mycket viktig uppgift, inspektionsverksamheten. Även om vi nu styr Arbetsmiljöverket mot att göra fler oanmälda fysiska inspektioner kan de inte finnas på alla tusentals arbetsplatser i Sverige varje dag. Arbetsmiljöarbetet sker lokalt, och varje verksamhetsansvarig måste ta det ansvaret fullt ut.

Jag har därför kallat till mig representanter för arbetsgivarna för att höra vad de gör för att förhindra olyckor. Jag har även bjudit in representanter för facken i de olycksdrabbade branscherna för att lyssna in vad de ser som viktigt att göra, på såväl kort som lång sikt, för att vända denna utveckling.

Vi har nu även center mot arbetslivskriminalitet på plats i varje region. Regeringen har i budgetpropositionen för 2024 föreslagit stora satsningar på rättsväsendet, bland annat på fler poliser och åklagare. Satsningen på myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet är ett led i att skapa ett tryggt arbetsliv, där ingen ska behöva riskera liv och hälsa eller drabbas av brott eller fusk, och att bekämpa organiserad brottslighet.

Vi har en nollvision mot arbetsrelaterade dödsolyckor, och detta tar vi på allra största allvar.

(Applåder)

Anf. 127 TERESA CARVALHO (S):

Herr talman! Med 65 döda i arbetsplatsolyckor summeras 2023 till ett nattsvart år. Inte sedan 2011 har så många människor mist livet på svensk arbetsmarknad. Det är fullkomligt horribelt att folk ska behöva dö på jobbet, och varje enskild dödsolycka är en tragedi, givetvis främst för familj, närstående och arbetskamrater – men också för samhället. I vårt Sverige ska alla jobb vara trygga jobb. Ingen annan målsättning duger.

Att det skedde många dödsolyckor förra året är givetvis inte regeringens fel, men politiken har ofrånkomligen ett ansvar. Och när kurvorna pekar i fel riktning måste man agera. Tyvärr kan jag konstatera att regeringen hittills har uppvisat en uppenbar passivitet i arbetsmarknadspolitikerna generellt, så också när det gäller frågor som rör arbetsmiljö, sjysta villkor och brottslighet i arbetslivet. Precis så här brukar det se ut när högerpartierna har makten. Förra gången vi hade en borgerlig arbetsmarknadsminister slaktades arbetsmiljöpolitiken genom massiva neddragningar på Arbetsmiljöverket och nedläggning av Arbetslivsinstitutet.

Efter alliansregeringens nedskärningar växlade vi socialdemokrater stegvis upp resurserna. Vi antog en nollvision för dödsolyckor, som högerpartierna först röstade nej till. Vi inrättade Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Vi höjde kraftigt maxbeloppet för företagsbot, och vi inledde en tung offensiv mot fusk och brott i arbetslivet, bland annat genom att inrätta de regionala a-krimcentren, som nu fungerar som nav i arbetet mot detta.

Vi gick också fram med ett lagförslag om att ge de regionala skyddsombuden tillträde till fler arbetsplatser. Tyvärr nyttjade högerpartierna sin majoritet för att rösta ned det här i riksdagen. Nu öppnar SD-regeringen dessutom för att försvaga skyddsombuden genom att frikoppla dem från facket, vilket skulle göra svenska arbetsplatser farligare.

Trots allt vi socialdemokrater gjorde finns det bevisligen mycket kvar att göra. Vi har därför bland annat föreslagit en kriskommission för att motverka dödsolyckor i den hårt drabbade byggbranschen, liksom kraftigt ökade anslag till Arbetsmiljöverket.

Men nu ser vi i stället hur historien upprepar sig. När Sverige får en högerregering försummas arbetsmiljöpolitiken. Och även om regeringen nu i ett pressat läge låter påskina att man satsar på Arbetsmiljöverket är sanningen att man visserligen inflationsjusterar anslaget marginellt men också gör en generell besparing. Man skjuter alltså inte till resurser som räcker för att växla upp arbetet, vilket gör myndighetens uppdrag att öka andelen oanmälda inspektioner tandlöst.

Herr talman! Regeringens agerande har hittills varit svagt, yrvaket och reaktivt. En tom propositionsförteckning och magra budgettabeller kommer inte att göra situationen bättre. Nu behöver regeringen agera.
(Applåder)

Anf. 128 MAGNUS PERSSON (SD):

Herr talman! År 2019 stod vi här i exakt samma debatt, även då efter erinran från Vänsterpartiet. Ändå har vi inte lyckats vända utvecklingen. Det är ett underbetyg till oss alla i denna kammare och visar att vi måste ta ett rejält omtag på hela arbetsmiljöpolitiken, men störst underbetyg är det till Socialdemokraterna. De satt vid makten i tre år efter den debatten, och det hände ingenting. Den förra regeringens arbetsmiljöstrategi har uppenbarligen inte haft önskad effekt, trots goda intentioner. Det är inte många här som var med på den debatten. Det är jag och Saila, tror jag, men sedan är det ganska tomt. Men nog om detta, herr talman.

Bygg och transport är två områden som sticker ut. Jag är inte ett dugg förvånad. Jag har själv verkat i byggbranschen i 26 år och har vid fler än ett tillfälle fått uppleva att arbetskamrater mist sitt liv av skäl som hade kunnat undvikas. Då, herr talman, ställer man sig frågan: Varför blir det så här? Anledningarna är många. Några är stress och pressade priser kopplat till korta byggtider, men framför allt är det stora problem med utländsk arbetskraft. De flesta är utstationerade enligt det regelverk som gäller, men tyvärr uppvisar de stora brister i kunskap om den svenska arbetsmiljölagstiftningen.

Många står helt utanför myndighetens kontroll. De är en del av det skuggsamhälle som man i årtal har blundat för och låtit växa fram. Det är arbetare som utnyttjas hänsynslöst av oseriösa arbetsgivare som verkar långt ned i entreprenörsleden. Det är personer som inte ens skulle vara i detta land.

Herr talman! Detta är ett ämne där vi alla vill nå samma mål men där lösningarna och vägen dit kanske ser lite annorlunda ut. För Sverigedemokraternas del handlar det om tydliga direktiv till Arbetsmiljöverket. Det handlar om att skapa möjligheter för fler löntagare att bli skyddsombud och att renodla deras uppdrag så att det blir fullt fokus på arbetsmiljöarbetet.

Regionala skyddsombud ska inte ha tillträde bara till arbetsplatser med fackliga medlemmar. Det är rent galet och horribelt att av staten avlönade skyddsombud inte har tillträde till Sveriges samtliga arbetsplatser. Det är en åsikt som stöds av bland andra LO och Byggnads, enligt remissvaren om den proposition som vi hade för ett antal år sedan.

Det handlar om forskning och utveckling av arbetet med arbetsmiljörelaterade problem. SAM, systematiskt arbetsmiljöarbete, måste vara ett krav. Men, herr talman, det handlar också om att skärpa kraven och införa en kraftigt reglerad arbetskraftsinvandring och utvisa dem som inte ska

vara i landet. Först då tar man verktygen ur händerna på många oseriösa företag inom framför allt byggbranschen som utnyttjar dessa människor hänsynslöst.

Vi behöver se hårdare straff och tydlig lagstiftning. Vi behöver se ökade preskriptionstider för arbetsmiljöbrott. Ingen ansvarig arbetsgivare ska komma undan enbart för att preskriptionstiden är för kort.

Herr talman! Enligt alla prognoser har vi sämre tider att vänta. En lågkonjunktur står för dörren, och då vet vi att priserna pressas, att pressen och stressen ökar och att billig arbetskraft blir den största konkurrensfaktorn. Då kommer också antalet olyckor att öka. Om vi ska vända denna trend 2024 behöver vi starta arbetet nu, tillsammans.

Anf. 129 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Ingen ska behöva dö till följd av sitt arbete. Varje dödsolycka är en tragedi för de inblandade och deras anhöriga. En arbetsplatsolycka med dödlig utgång är oacceptabel i ett modernt arbetsliv. För den moderatledda regeringen är detta en mycket viktig fråga.

Jag har fått samtal från föräldrar både i Jämtland och i Västra Götaland – föräldrar som har mist sina söner, bägge i 20-årsåldern, i arbetsplatsolyckor. De har oberoende av varandra kontaktat mig för att beskriva sin frustration och sorg över att de har mist sina söner i olyckor som aldrig borde ha kunnat ske.

De har också önskat beskriva sin upplevelse av hur rättsprocesserna har hanterats efter olyckan. Här finns enligt dem en stor förbättringspotential. Detta är synpunkter att beakta. Jag känner starkt med dem i deras sorg och är fast övertygad om att en förändring måste till och är nödvändig.

Det är arbetsgivaren som har arbetsmiljöansvaret, enligt arbetsmiljölagsstiftningen. Med kunskap och systematiskt arbetsmiljöarbete kan de allra flesta dödsolyckor och arbetsrelaterade dödsfall förebyggas. År 2023 är ett svart år i statistiken över dödsolyckor. Utifrån Arbetsmiljöverkets statistik kan man se att antalet dödsolyckor inom arbetslivet under de senaste åren, 2013–2022, ligger mellan 24 och 40 personer per år. År 2023 visar tyvärr på högre dödssiffror.

Sedan regeringen tillträdde har Arbetsmiljöverket fått mer resurser för att myndigheten till exempel ska kunna stärka sitt tillsynsarbete och genomföra ett utökat antal inspektioner. Dagens 278 arbetsmiljöinspektörer och de cirka 25 000 inspektionerna ska alltså också utökas.

Att ständigt arbeta med förbättringar i arbetsmiljön är oerhört viktigt och något som inte ska prioriteras bort. Varje tillbud ska rapporteras och utredas. Detta arbete är oerhört viktigt för att förhindra att ytterligare en person inte kommer hem efter avslutad arbetsdag.

Anf. 130 CICZIE WEIDBY (V):

Herr talman! Att döden på jobbet inte uppmärksammas i samhällsdebatten på ett sätt som faktiskt står i proportion till antalet drabbade är en följd av att vi lever i ett klassamhälle. Företagens vinstjakt är ofta grunden till arbetsplatsolyckor med dödlig utgång. Jakten på vinst och höga över-skott leder till dålig arbetsmiljö, slarv med skyddsutrustning och undermåliga arbetsredskap. För att komma till rätta med arbetsplatsolyckor behövs ett samhälle där människors bästa prioriteras framför företagets vinster.

Arbetslivet präglas i dag av ett allt högre tempo där arbetstagarna pressas till det yttersta. Många har otrygga anställningar och vågar inte ifrågasätta säkerhetsbrister av rädsla för att förlora jobbet, och på många arbetsplatser, särskilt inom byggsektorn, finns det en mängd underentreprenörer, vilket påverkar möjligheterna att bedriva just det viktiga systematiska arbetsmiljöarbetet och utkräva ansvar om något händer.

Utöver detta finns det en utbredd arbetslivskriminalitet i många branscher där oseriösa arbetsgivare utnyttjar arbetstagare och migrantarbetare till låga löner och usla villkor, och det statliga arbetsmiljöarbetet har under lång tid varit mycket eftersatt.

Regeringen och SD vill till varje pris ha kvar obegränsade entreprenörsled som gör det nästan omöjligt att ha kontroll över vilka som arbetar och vem som ansvarar för arbetsmiljön på till exempel ett bygge. Den tragiska hissoluckykan i december, då fem byggnadsarbetare omkom, är ett av många exempel. Ingen av de omkomna var anställd av huvudentreprenören. På den arbetsplatsen fanns totalt 119 underentreprenörer i fyra led.

Dessutom vill regeringen även försvåra för skyddsombud och regionala skyddsombud att utföra kontroller och upptäcka brister i arbetsmiljön. Vänsterpartiet ser även allvarligt på bristerna i det rättsliga efterspelet till de dödsolyckor som sker. Det tar i genomsnitt 1 000 dagar innan åtal väcks, och därefter kan det dröja ytterligare ett år innan dom faller. Och då är det bara 15 procent av dödsolyckorna som leder till åtal.

Om vi ska kunna vända denna utveckling och motverka de dödliga arbetsplatsolyckorna krävs det åtgärder på flera olika områden parallellt, såväl förebyggande åtgärder som hårdare straff. Det är dags att gå från ord till handling. Sveriges arbetstagare förväntar sig denna förändring, och de omkomnas anhöriga och vänner förväntar sig denna förändring.
(Applåder)

Anf. 131 JONNY CATO (C):

Herr talman! Först och främst vill jag rikta ett tack till Vänsterpartiet som har initierat denna mycket viktiga debatt.

Det stora antalet dödsolyckor i arbetslivet 2023 är givetvis ett stort misslyckande. 65 dödsolyckor är 65 för många. Varje dödsfall är ett för mycket.

Jag vill inledningsvis visa mitt deltagande för alla som fortfarande sörjer sin partner, sin förälder, sina barn, sina vänner och sina kollegor. Det är ett misslyckande som kräver handlingskraft från såväl politiker som arbetsgivare. Målet med arbetsmiljön måste vara att man ska må bra på jobbet och må bra av jobbet. I stället ser vi att människor går till arbetet med livet som insats. Det är såklart oacceptabelt.

Staten spelar en viktig roll i att möjliggöra ett bra arbetsmiljöarbete för arbetsgivare, samtidigt som kraven ska vara skyhöga, kontrollerna gedigna och konsekvenserna för att slarva och fuska stenhårda. Det behövs specifika satsningar på bättre förutsättningar för arbetsgivare att bedriva ett förebyggande arbetsmiljöarbete. I satsningarna behövs ett speciellt fokus på mindre företag. Det är naturligt eftersom de har mer begränsade resurser än de stora jättarna. Satsningarna kan innebära kunskapsspridning, rådgivning och bättre verktyg för att underlätta det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Herr talman! I denna debatt är det också oundvikligt att lyfta fram arbetslivskriminaliteten som är ett mycket allvarligt problem. Människor ska aldrig utnyttjas på jobbet och av arbetsgivare. Mer behöver göras.

Jag vill ändå lyfta fram det arbete som Centerpartiet tillsammans med den förra regeringen gjorde under den förra mandatperioden när vi drev igenom bland annat ökade resurser till arbetet med att bekämpa just arbetslivskriminalitet.

En viktig del är att förbättra myndighetssamverkan för att upptäcka fler fall av fusk. Mer behöver även göras för att förhindra fusk och utnyttjade av exempelvis arbetstillstånd när det gäller skenanställningar och handel med arbetstillstånd.

Varje förlorat liv är en oerhörd tragedi och sätter fokus på bristerna i dagens arbetsmiljöarbete. Varje arbetare har rätt till en bra och säker arbetsmiljö, och det är ytterst arbetsgivarnas ansvar att säkerställa en god arbetsmiljö.

Anf. 132 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! År 2023 dog 65 personer på jobbet. År 2022 dog 116 personer på grund av dödligt våld. Och 2022 dog 1 254 personer på grund av självmord.

Även om döden är en del av livet ska ingen behöva dö på jobbet, på grund av våld eller för att man inte längre orkar leva.

I det goda samhället har vi trygga och väl fungerande arbetsplatser. Där är ingen rädd för att vara ute på kvällen. Och där drömmer man om en bättre framtid.

Herr talman! För oss kristdemokrater är det uppenbart att vi har problem när enskilda personer åker till jobbet men på grund av säkerhetsbrister, dåligt underhåll, bristande rutiner, arbetslivskriminalitet eller slarv inte kommer hem efter utfört arbete då de har drabbats av en olycka.

Som politiker måste vi göra det som vi kan för att minska risken för olyckor. Vi måste samverka för att hitta lösningar som ökar säkerheten på våra arbetsplatser. Samtidigt räcker det inte med att vi arbetar med dessa frågor. Ska vi få till bättre och tryggare arbetsplatser måste det ske i samverkan med arbetsmarknadens parter.

Ytterst är det arbetsgivarna som ansvarar för arbetsmiljön. Och i samverkan med fackförbund och skyddsombud har de ett gemensamt ansvar för att säkerställa att ingen far illa på jobbet.

Det betyder inte att vi inte har något ansvar. Tvärtom är det viktigt att politiken är engagerad och arbetar aktivt för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för våra företag och för dem som arbetar. Därför är det bra att regeringen redan gör en hel del för att minska risken för olyckor. Men det går alltid att göra mer för att försöka hindra att personer skadas på jobbet.

Herr talman! Jag kommer i mitt andra anförande att återkomma med mer konkreta åtgärder. Jag avslutar därför detta anförande med att konstatera att vi bör ha en nollvision för dödsolyckor på jobbet. Ingen ska behöva gå till jobbet och vara orolig för om man kommer hem med hälsan och livet i behåll.

Anf. 133 LEILA ALI ELMİ (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Vänsterpartiet som har initierat denna debatt.

Mina tankar går till de familjer som har drabbats av det ofattbara att förlora familjemedlemmar som aldrig kom hem efter en arbetsdag. Det är en ofattbar tragedi, likt något taget ur en Dickensroman. Men det rör sig faktiskt inte om fiktiva personer i en roman. Bakom siffrorna finns riktiga människor och riktiga liv som har gått förlorade och riktiga familjer som har förlorat sina nära och kära.

Människor säljer sin arbetskraft, inte sina liv. I dagens moderna samhälle ska det inte vara möjligt att förlora livet på jobbet.

Trots vår starka arbetsmiljölagsstiftning och den förbättrade strategin från den tidigare S-MP-regeringen, och trots en nollvision mot dödsolyckor på arbetsplatser, visar statistiken en oroande ökning. Förra året förlorade 65 personer sina liv på jobbet, enligt Arbetsmiljöverket. Det är hög tid att vi reflekterar över dessa dystra fakta och vidta åtgärder för att vända den negativa trenden.

Herr talman! Per Nylén, avdelningsdirektör på Arbetsmiljöverket, har lyft fram behovet av attitydförändringar och ett ändrat språkbruk när vi talar om dödsfall på arbetsplatser. Han föreslår att vi i stället för ordet dödsolycka bör säga skadehändelse med dödlig utgång. Det blir då tydligare att detta inte är något slumpartat utan faktiskt något som kan förutses och förebyggas. Jag håller med.

Enligt tidigare granskningar av skadehändelser med dödlig utgång utförda av Arbetsmiljöverket framkom en kombination av orsaker. Men den mest framträdande orsaken handlar om högst bristfälliga eller helt uteblivna riskbedömningar. Det är ett bekymmersamt faktum. Men det innebär också att det finns alla möjligheter att förändra situationen.

Jag välkomnar att den nuvarande regeringen har ambitionen att minska skadehändelser med dödlig utgång, särskilt genom att ge Arbetsmiljöverket möjlighet att genomföra fler oanmälda inspektioner. Regeringens ambitioner följs dock inte av konkreta möjligheter för Arbetsmiljöverket att vidta rätt åtgärder. Myndigheten saknar resurser både för att öka antalet inspektörer och för att utföra fler oanmälda kontroller. Det är hög tid för regeringen att omvandla sina ambitioner från önsketänkande till konkreta åtgärder.

Slutligen vill jag lyfta fram problemet med underleverantörer och otydligt ansvar. Det är svårt att utkräva ansvar när man inte vet vilka som jobbar på en arbetsplats och vilka som är ansvariga. Det ska inte vara möjligt att bolla ansvaret och skylla ifrån sig. Vi i Miljöpartiet vill se en skärpning gällande entreprenörskedjan.

(Applåder)

Anf. 134 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Om vi ska lyckas pressa ned dessa dödstal måste vi jobba inom två olika områden. Vi måste göra det lätt att göra rätt, och vi måste göra det lätt att ha ett fungerande och systematiskt arbetsmiljöarbete.

Denna regering ser det som ett problem att vi får fler och fler arbetsplatser i Sverige som saknar lokala skyddsombud. Regeringen har därför tagit ett initiativ och gett ett uppdrag till Arbetsmiljöverket att se hur man

kan få fler att vilja engagera sig som lokala skyddsombud och hur man kan få befintliga skyddsombud att vilja stanna kvar.

Jag måste säga att jag tycker att det är lite magstarkt av Socialdemokraterna att anklaga denna regering för passivitet. Jag undrar om Socialdemokraterna inte såg det som ett problem att vi nu har fler och fler arbetsplatser utan lokala skyddsombud. I stället kommer de med påståenden om att regeringen har tagit initiativ till att frikoppla skyddsombuden från facket.

Jag måste säga att jag tycker att debatten som vi har i dag är alldeles för viktig för att vi ska komma med osanningar. Vi måste hålla oss till fakta. Något sådant initiativ har inte tagits från den här regeringen.

Vi har också ökat anslagen till Arbetsmiljöverket, och Arbetsmiljöverket har också bekräftat att de kommer att anställa fler inspektörer för att kunna genomföra de här viktiga inspektionerna.

Men vi måste också inse att vi har ett skuggsamhälle på svensk arbetsmarknad med alltför många aktörer som inte har någon avsikt att göra rätt. De vill inte göra rätt, utan de vill tjäna pengar på bekostnad av arbetstagarnas liv och hälsa.

Detta måste vi bekämpa med full kraft. Vi har ett skuggsamhälle som har brett ut sig under en lång tid, och jag önskar att vi hade agerat mycket, mycket tidigare för att få stopp på den utvecklingen.

Jag välkomnar det initiativ som den förra regeringen tog att inrätta center mot arbetslivskriminalitet. Tyvärr förutsätter myndighetssamverkan, vilket det här bygger på, att myndigheterna också kan utbyta information med varandra. Den biten missade den förra regeringen.

Den här regeringen jobbar nu aktivt för att riva sekretesshindren så att de viktiga centren mot arbetslivskriminalitet kan fungera så effektivt som möjligt. Det kommer bara att kunna fungera när informationsutbytet kan ske fullt ut.

Jag vet att vi har en samsyn kring att vi måste uppnå resultat. Men vi måste också se att vi har misslyckats, och det finns ett ansvar bakåt för att det ser ut som det gör.

Anf. 135 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! En klassisk skiljelinje mellan Socialdemokraterna och högern är att medan det sitter i vårt politiska dna att driva löntagarnas trygghet på arbetsmarknaden har detta i princip alltid åsidosatts av borgerligheten.

Förra gången vi hade en borgerlig regering nedmonterades arbetsmiljöpolitiken. Under våra följande åtta år växlade vi upp resurserna och införde en nollvision mot dödsolyckor.

Vi har lagt förslag om att de regionala skyddsombuden ska få tillträde till fler arbetsplatser liksom förslag om fler sanktionsavgifter för företag som missköter arbetsmiljöarbetet. I våra budgetalternativ har vi föreslagit kraftigt utökade resurser till Arbetsmiljöverket. Än så länge har dock regeringen sagt nej till allt detta, trots stigande dödstal och trots att Arbetsmiljöverket så sent som förra året tvingades avbryta nyrekryteringar just på grund av bristande resurser.

Vi har även föreslagit en kriskommission för att motverka dödsolyckor i den hårt drabbade byggbranschen. Kommer ministern åtminstone att ställa sig bakom det förslaget?

Anf. 136 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik:

Herr talman! Återigen tror jag att det är viktigt att vi håller oss till fakta i debatten. Det finns en utredning om regionala skyddsombud som bereds inom Regeringskansliet. Regeringen kommer såklart att återkomma med besked i den frågan.

Sanktionsavgifterna är såklart ett jätteviktigt verktyg, för det måste ju finnas någon konsekvens om man brister i sitt ansvar som arbetsgivare. Här finns ett pågående uppdrag till Mynak som i mars kommer att redovisa en utvärdering av befintligt system kring sanktionsavgifter. Självklart kommer vi i regeringen att invänta Mynaks slutsatser innan vi meddelar något vidare i den delen.

Det är viktigt generellt att vi jobbar med både morot och piska. Det ska vara lätt att göra rätt, men det ska också kosta väldigt mycket att göra fel. Man ska aldrig kunna använda osäkra arbetsvillkor som ett konkurrensmedel för att konkurrera ut seriösa aktörer i Sverige.

Anf. 137 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! Det är som om byggbranschen skulle ha drabbats av aggressiv cancer, och regeringen försöker bota den med Panodil. Det är uppenbart att regeringen har blivit tagen på sängen av de här dödsolyckorna. Jag tror att Paulina Brandberg grämer sig över att hon och regeringen inte såg detta komma – annars hade man rimligtvis vidtagit några åtgärder eller åtminstone hörsammat våra.

Tyvärr kan jag konstatera, enligt regeringens egen propositionsförteckning som kom i går, att regeringen inte planerar att lägga några konkreta förslag i närtid. Att kalla till sig parterna är givetvis bra, men det ska inte behöva uppmärksammas av medierna för att en minister på Arbetsmarknadsdepartementet ska kalla till sig parterna. Det borde vara en stående punkt på ministerns schema.

Herr talman! Ministern svarade heller inte på min enkla fråga: Kommer regeringen att ställa sig bakom Socialdemokraternas förslag om en kris-kommission för att motverka dödsolyckorna i byggbranschen?

Anf. 138 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik:

Herr talman! Som jag nämnde i mitt inledande anförande arbetar regeringen enligt den arbetsmiljöstrategi som den förra regeringen var med och tog fram. Hade Liberalerna och den här regeringen tagit fram strategin hade den sannolikt sett annorlunda ut. Vi har dock velat ha en kontinuitet i arbetet och har därför tagit vidare den förra regeringens arbetsmiljöstrategi.

Jag ställer mig lite undrande: Menar Socialdemokraterna att vi borde ha rivit upp den strategi som den förra regeringen slog fast och beslutat om en annan strategi? Vi kommer givetvis att arbeta aktivt med att ta fram nya verktyg för när den här strategin löper ut, men vi tycker att det är viktigt med en kontinuitet i det arbetet.

Vad gäller en kris-kommission kan vi använda olika ord. Det viktiga nu är att vi samlas över partigränserna, att vi har kontakt med parterna och att vi lyssnar in varandra och parterna för att få fram de åtgärder som verkligen fungerar så snabbt det någonsin går.

Anf. 139 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Herr talman! Jag har mött statsrådet Paulina Brandberg i ganska många debatter här om arbetsmiljö i allmänhet och senast i maj om just dödsolyckor.

Tyvärr är det enda jag fortsatt får höra från Paulina Brandberg att hon tycker att det är beklagligt – det är det såklart, det har hon rätt i – och att hon ska sätta sig ned och lyssna. Jag är jättenyfiken på hur länge statsrådet Paulina Brandberg ska lyssna innan hon faktiskt kommer med konkreta förslag och åtgärder för att stoppa döden på jobbet.

Hur många fler måste Paulina Brandberg lyssna på – som kommer att komma med ungefär samma förslag som Vänsterpartiet – innan hon åtminstone lägger fram ett eller förhoppningsvis två förslag?

Anf. 140 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik:

Herr talman! När man lyssnar på Ciczie Weidby låter det som om regeringen inte har vidtagit några åtgärder alls, och det är som sagt var inte sant. Vi har tagit initiativ för att få fler lokala skyddsombud på våra arbetsplatser, ett problem som den förra regeringen lämnade helt orört. Vi har också gett ett uppdrag till Arbetsmiljöverket att genomföra fler oanmälda inspektioner, vilket vi också ser som otroligt viktigt.

Framför allt har vi växlat upp arbetet mot arbetslivskriminaliteten. Det kan inte ha undgått någon att den här regeringen slår mot kriminaliteten i alla dess former, en kriminalitet som har spritt ut sig i samhällets alla kapillärer. Vi rustar upp rättsväsendet på ett historiskt sätt. Vikten av att de här brotten också får ett rättsligt efterspel framfördes här; det är helt omöjligt när rättsväsendet inte mäktar med den kriminalitet som vi har.

Den här regeringen har vidtagit många åtgärder som den förra regeringen lämnade helt orörda.

Anf. 141 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Herr talman! Jag ska prata jättesnabbt så att jag hinner säga så mycket som möjligt på en minut!

Det är jättebra att statsrådet Paulina Brandberg säger att man ska se till att det blir fler inspektioner. Det finns bara ett litet problem: Det finns för få inspektörer, och man skjuter inte till tillräckligt med resurser för att kunna anställa fler som kan utföra alla de här inspektionerna. Vad ska de göra? Trolla med knäna? Det kan faktiskt inte någon.

Arbetslivskriminaliteten som breder ut sig och skuggsamhället som man ofta pratar om finns där för att det kan. Människorna som lever i skuggorna är ditputtade av någon annan; det är ingen som själv har valt att stå i skuggan. Kriminaliteten på arbetsmarknaden och i hela samhället finns därför att det finns en grogrund som gör att den kan verka, vilket i sin tur beror på att vi inte har tillräckligt mycket bra lagar och regler som stoppar dessa saker. Det här är ytterligare saker som regeringen kan göra ännu mycket mer åt.

(Applåder)

Anf. 142 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik:

Herr talman! Den här regeringen tillskjuter resurser till Arbetsmiljöverket, som också har bekräftat att man kommer att anställa fler inspektörer.

När det gäller arbetslivskriminaliteten håller jag med Ciczie Weidby om att de som befinner sig i skuggsamhället är ditputtade av någon annan. De är inte ditputtade av den här regeringen, utan de är ofta ditputtade av personer som är involverade i grov organiserad brottslighet. Detta är en brottslighet som jag har sett med egna ögon i min tidigare roll som åklagare, och den bild jag har sett är inte vacker. Det finns människor på svensk arbetsmarknad som utnyttjas fruktansvärt. Systematiskt arbetsmiljöarbete finns över huvud taget inte i dessa människors vokabulär.

Det är dock inte lagar och regler som är det största hindret, utan det största hindret är att vi har ett sådant problem med kriminalitet i vårt samhälle att vi inte mår med. Vi hade lika många poliser i förhållande till befolkningens mängd 2022 som vi hade 2012, trots den utveckling vi har haft med kriminaliteten. Den förra regeringen har ett stort ansvar för att skuggsamhället har brett ut sig på det här sättet.

Anf. 143 TERESA CARVALHO (S):

Herr talman! Det är ingen slump att de flesta dödsolyckor sker i branscher som är hårt drabbade av brottslighet och fusk med allt möjligt, inklusive arbetsmiljö, för att tjäna pengar. Det måste helt enkelt bli svårare att fuska, enklare att åka fast och mer kännbart att bli straffad.

Det är bra att den nuvarande regeringen säger sig stå bakom den strategi mot fusk och brott på arbetsmarknaden som vi socialdemokrater tog fram. Det tycks dock tyvärr inte vara mycket mer än läpparnas bekännelse, för jag kan konstatera att mycket av arbetet har stannat av påtagligt trots att S-regeringen lämnade efter sig flera förslag som på olika sätt påbörjades men som inte hann genomföras.

Förslagen gällde exempelvis att bryta sekretesshinder, utökade möjligheter till sanktionsavgifter för företag som missköter arbetsmiljöarbetet, en myndighetsgemensam leverantörskontroll vid offentlig upphandling och behovsprövning vid arbetskraftsinvandring. Det unikt liberala regelverk som den förra moderatledda regeringen införde har bäddat för att oseriösa arbetsgivare kan lura hit människor och tvinga dem att arbeta under vidriga förhållanden som de flesta svenskar aldrig någonsin skulle acceptera. Tyvärr kastade SD-regeringen detta förslag i papperskorgen så fort man äntrade Rosenbad.

Under förra året lämnade vi även fler förslag. Vi lade exempelvis fram ett förslag om en kriskommission för att motverka dödsolyckor i byggbranschen. Det behövs en total genomlysning av alla strukturella problem bortom den enskilda hissen eller lyftkranen, såsom långa kedjor av underleverantörer, språkförbistringar och att det fuskas hej vilt med arbetsmiljön för att öka vinsten.

I våra budgetalternativ har vi också föreslagit rejäla tillskott till Arbetsmiljöverket och skyddsombudsverksamheten, men regeringen lägger i stället pengarna på att förenkla företagets regelbestyr. Man öppnar samtidigt för att frikoppla skyddsombuden från facket, vilket skulle försvaga skyddsombuden och göra arbetsplatserna farligare.

Nu är det dags för regeringen att agera så att 2024 inte blir lika mörkt som 2023.

(Applåder)

Anf. 144 MAGNUS PERSSON (SD) replik:

Herr talman! År 2019 hade vi exakt samma debatt som nu, och exakt samma problematik lyftes fram. Efter den debatten valde Socialdemokraterna att inta en väldigt passiv roll, trots att man satt i regeringsställning och verkligen kunde påverka utvecklingen. Man röstade konstant nej till förslag som andra partier lade fram. Till exempel röstade man i Sveriges riksdag nej till förslag om en statlig arbetsmarknadsprövning från 2018 till 2020 eller 2021.

Jag undrar helt enkelt varför man valde att rösta nej till sitt eget förslag när man hade majoritet för det. Var det viktigare att klamra sig fast vid makten än att få ordning och reda på svensk arbetsmarknad?

Anf. 145 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! Jag kan bolla tillbaka frågan till Sverigedemokraterna, för under den tidsperiod som Magnus Persson hänvisade till drev vi socialdemokrater aktivt frågan om att införa en behovsprövning vid arbetskraftsinvandring. Vi hade inte politiska förutsättningar att få igenom detta då, men vi förberedde under den förra mandatperioden för att återinföra denna behovsprövning. Vi tillsatte en utredning om just detta.

När Magnus Perssons kamrater i Sverigedemokraterna gjorde gemensam sak med den nuvarande regeringen var en av de första saker som de gjorde att kasta vårt förslag i papperskorgen. Var det viktigare för Sverigedemokraterna att bli accepterade i näringslivets värme än att använda den majoritet som skulle kunna finnas i riksdagen för att återinföra en behovsprövad arbetskraftsinvandring och för att få ordning och reda på arbetsmarknaden och stå upp för svenska löntagares rättigheter?

Anf. 146 MAGNUS PERSSON (SD) replik:

Herr talman! År 2019 hade vi alltså denna debatt, med exakt samma fokus och inriktning. Då satt Socialdemokraterna i regeringsställning. Ändå valde Socialdemokraterna att inte driva igenom dessa förslag, trots att det var frågor som man hade gått till val på. Jag kan stå här och rabbla upp en massa förslag som Socialdemokraterna röstade nej till.

Herr talman! Det var viktigare för Socialdemokraterna att blidka Miljöpartiet, och i efterhand även Centerpartiet. Det var viktigare att sitta vid makten än att ta kampen för bättre arbetsmiljö.

Vi har inte nått hela vägen, men vi har kommit betydligt längre på ett år än vad Socialdemokraterna gjorde på åtta år när det gäller dessa frågor.

Anf. 147 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att Sverigedemokraterna tar chansen att ta replik på mig här. Det finns mycket som vi är oense om i arbetsmarknadspolitiken, men jag trodde att behovsprövning vid arbetskraftsinvandring var en sak som vi var desto mer överens om.

Som jag sa tidigare hade vi socialdemokrater inte politiska förutsättningar att få igenom detta i det samarbete som vi hade under den förra mandatperioden. Den här regeringen och Sverigedemokraterna gör ett stort nummer av att de är så överens i migrationsfrågorna och av att de ska genomföra ett paradigmskifte. Men när det gäller arbetskraftsinvandringen har ju Sverigedemokraterna lagt sig platt för Moderaterna, som vill fortsätta att ha hela makten i knät på arbetsgivarna. Det är viktigare att komma

in i värmen hos näringslivet än att stå upp för svenska löntagares trygghet, väl och ve på arbetsmarknaden. Det är sanningen, Magnus Persson.
(Applåder)

Anf. 148 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! Dagens debatt har ju initierats på grund av att det är så många som skadas och till och med avlider på Sveriges arbetsplatser. Självklart tycker vi alla att detta är oacceptabelt och att vi behöver finna lösningar på problemen.

Tyvärr är detta ingen ny företeelse; dödsolyckorna har varit alltför många under flera år. Insatser har genomförts, men tyvärr utan genomslag i rätt riktning. Vi måste kalla detta för ett stort misslyckande. Statistiken talar sitt eget tydliga språk.

Vad är Teresa Carvalhos analys av att den förra regeringen trots åtta år i regeringsställning inte kunde förbättra resultaten gällande antalet dödsolyckor?

Anf. 149 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna gjorde väldigt mycket under sina åtta år för att försöka motverka dödsolyckorna i arbetslivet. Jag är dock den första att säga att mer behöver göras och att vi inte har nått ända fram förän ingen behöver sätta livet till på jobbet. Där är vi inte ännu.

Den S-ledda regeringen tog detta på mycket stort allvar och växlade upp resurserna rejält efter de stora neddragningar som den tidigare borgerliga regeringen genomförde. Den förra borgerliga regeringen lade också ned Arbetslivsinstitutet. Som svar på detta återinförde vi en annan myndighet, Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Vi lade fram konkreta förslag här i riksdagen. Jag hinner tyvärr inte rabbla upp alla, men jag har ju gjort det tidigare.

Nu är frågan vad den här regeringen kommer att göra. Vi ser ju att det är tomt på propositionslistan och att budgettabellerna är magra. Vad tänker Sailsa Quicklund göra?

(Applåder)

Anf. 150 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Herr talman! Var är ödmjukheten? Var är självkritiken? Var är viljan att svara på frågan jag ställde till Teresa Carvalho om hon har analyserat varför Socialdemokraterna efter åtta år i regeringsställning inte kunnat minska antalet dödsolyckor i arbetet? Det är en ödmjuk fråga. Relevanta frågor är också: Hur kan man arbeta vidare med detta? Vad gick fel? Vad kunde ha gjorts bättre? Det är frågor Teresa Carvalho väljer att inte svara på.

Regeringen arbetar vidare med mycket från den förra regeringen, men vi kommer också med nyheter och insatser som förhoppningsvis ska ge ett bättre resultat än den förra S-styrda regeringens – allt för en tryggare arbetsplats för alla.

Jag återkommer till min fråga om analysen och ber Teresa Carvalho svara på den.

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----
*Särskild debatt med
anledning av det höga
antalet dödsolyckor i
arbetslivet*

Anf. 151 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! Jag har inget rakt svar på varför dödsolyckorna ökade från 2022 till 2023. Men ingen av oss är nöjd förrän vi inte har några dödsolyckor på arbetsmarknaden.

Jag skulle säga att det finns en stor koppling mellan de många dödsolyckorna och den alltmer utbredda arbetslivskriminaliteten. Varför har vi då den? Ja, det är lite för komplicerat att besvara heltäckande på en halv minut, men det har givetvis mycket att göra med långa leverantörskedjor där arbetsmiljöansvaret tenderar att försvinna längs vägen och med fusk och fiffel i många branscher, inte minst byggbranschen. Det handlar också om de problem som har uppstått i och med den alltför liberala arbetskraftsinvandringen. Fuskföretag har genom att nyttja den också kunnat ge sina arbetstagare alldeles förfärliga arbetsvillkor.

(Applåder)

Anf. 152 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Inför denna debatt har jag tittat på lite siffror och samtalat med en del vänner för att lite grann skanna av verkligheten. Min upplevelse är att de flesta företag gör rätt för sig. De flesta eftersträvar att göra rätt, och ändå sker olyckor. Men inställningen är att de vill göra rätt.

Tyvärr finns det kriminella och oseriösa företagare, och hos dem är risken för olyckor som störst. Detta vill regeringen möta med att bland annat försöka få fler att vilja vara skyddsombud och den har därför gett ett uppdrag till Arbetsmiljöverket. Men innan uppdraget ens är slutfört väljer socialdemokratin att såga det. Jag är förvånad över att man väljer att såga något som ännu inte är presenterat. Varför gör man det?

Anf. 153 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! Det uppdrag regeringen har gett Arbetsmiljöverket och som påstås stärka skyddsombuden befaras av många vara ett första steg mot att sära skyddsombuden från facket, vilket i stället skulle försvaga skyddsombuden och göra arbetsplatserna farligare. Det är inget som bara jag och Socialdemokraterna tycker utan något som framförs av några av landets mest välmeriterade arbetsmiljöexperter och av de tre fackliga centralorganisationerna, som företräder uppemot 4 miljoner löntagare.

I tidigare debatter har ministern bedyrat att det inte är regeringens avsikt att koppla loss skyddsombuden från facket. Delar Kristdemokraterna den uppfattningen?

Anf. 154 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag delar till fullo ministerns åsikt vad gäller att det inte finns något sådant uppdrag. Från vår sida finns inte heller någon sådan uttalad önskan.

Det som däremot finns hos oss kristdemokrater är en djup oro över att människor åker till jobbet och kanske inte kommer hem därifrån. Det finns en djup oro över att detta sker på arbetsplatser där kriminella människor utnyttjar arbetskraft. Jag pratar alltså inte om de skötsamma, ordningssamma och strävsamma företagen.

En av metoderna – men inte den enda, för vi behöver även arbeta med rättsvård – är att få fram fler skyddsombud. Därför är det positivt att regeringen försöker åstadkomma det.

Jag återkommer till min fråga: Är det inte lite konstigt att man säger nej till något innan det är helt klart?

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----
*Särskild debatt med
anledning av det höga
antalet dödsolyckor i
arbetslivet*

Anf. 155 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! För oss socialdemokrater är det inte ett dugg konstigt att vi precis som de tre fackliga centralorganisationerna reagerar när uppdraget till Arbetsmiljöverket formuleras på ett sätt som av oss och många andra uppfattas som ett första steg mot att sära skyddsombuden från facken.

När skyddsombuden har de fackliga organisationerna i ryggen får de muskler att sätta hårt mot hårt när chefen inte gör det som krävs för en god arbetsmiljö. Skyddsombuden har inte en chans om de står ensamma. De har ingen möjlighet att bedriva en rättstvist på egen hand. De behöver en rejäl uppbackning, vilket de får från de fackliga organisationerna. Utan denna koppling får vi svagare skyddsombud, vilket ger farligare arbetsplatser.

Därför reagerar vi och vill vara tydliga redan nu med att om detta slutar med att man särar skyddsombuden från facken står vi socialdemokrater inte bakom det.

(Applåder)

Anf. 156 MAGNUS PERSSON (SD):

Herr talman! Som jag nämnde i mitt förra anförande hade vi en exakt likadan debatt som dagens 2019, även då kopplat till det ökande antalet dödsolyckor på landets arbetsplatser. För mig och Sverigedemokraterna var det tydligt att åtgärder krävdes redan då, och för min egen del såg jag problemen öka på svenska byggarbetsplatser långt innan dess. I 26 år har jag följt utvecklingen, och det är en stor anledning till mitt politiska engagemang.

Herr talman! Sverigedemokraterna har ända sedan 2018 lagt fram skarpa förslag i Sveriges riksdag kopplat till det ämne vi debatterar här i dag. Varje år har vi lagt fram förslag om att införa statlig arbetsmarknadsprövning, men Socialdemokraterna har röstat nej. Vi har lagt fram förslag om att utöka preskriptionstiderna för arbetsmiljöbrott – något Socialdemokraterna gick till val på både 2014 och 2018 men röstade nej till. Vi har också lagt fram förslag om kraftigt reglerad arbetskraftsinvandring – även det något Socialdemokraterna gick till val på 2014 och 2018 men röstade nej till. Nu driver de dessa frågor eftersom de har blivit av med sina hängslen.

Förslaget om anmälningsplikt hånas av Socialdemokraterna och kallas angiverilag trots att de själva varit inne på samma spår. Det är ett viktigt verktyg mot illegal arbetskraftsinvandring, men det är tydligt att det är viktigare för Socialdemokraterna att ta avstånd från vissa partier än att gemensamt och över partigränserna få ordning på svensk arbetsmarknad.

Om Socialdemokraterna hade släppt prestigen hade vi för länge sedan fått åtgärder på plats som garanterat räddat liv. Men nu har de tyvärr valt en annan väg, och det är bara att beklaga. De största förlorarna är de löntagare de påstår sig företräda och värna.

Som politiker måste man titta på andra lösningar och våga tänka nytt. Svensk arbetsmarknad ser inte ut som på 70- och 80-talet, även om vissa verkar tro det. Sverigedemokraterna tar nu tillsammans med regeringen ett steg i rätt riktning – även om det inte är en hemlighet att vi sverigedemokrater hade velat gå längre i många frågor. Jag är stolt över detta, inte för

min egen skull utan för mina gamla kollegor som fortsätter att knega på svenska arbetsplatser varenda dag.

Anf. 157 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! Även om Sverigedemokraterna främst tycks drivas av frågan om att skilja skyddsombuden från facket, vilket skulle göra skyddsombuden svagare och arbetsplatserna farligare, har de genom åren också haft en ganska hög svansföring när det kommer till resurserna till Arbetsmiljöverket.

Nu när Sverigedemokraterna till sist har fått det avgörande inflytandet över svensk arbetsmarknadspolitik är det intressant att de inte använder sin makt för att stärka Arbetsmiljöverkets möjligheter att växla upp arbetsmiljöinspektionerna eller arbetet mot fusk och brottslighet i arbetslivet.

I vårt budgetalternativ föreslog Socialdemokraterna att Arbetsmiljöverket skulle få ytterligare 50 miljoner kronor, men SD-regeringen lägger i stället pengarna på ett förenklingspaket för att minska regelbestyret för företag.

Varför är det så viktigt för Sverigedemokraterna att i ett läge med ökade dödsolyckor göra det enklare för människor att driva företag och tjäna pengar? Varför är detta viktigare än att stärka arbetsmiljöarbetet för svenska löntagare?

(Applåder)

Anf. 158 MAGNUS PERSSON (SD) replik:

Fru talman! När det gäller skyddsombuden önskar jag att Teresa Carvalho skulle läsa vår kommittémotion. Där står det klart och tydligt att facket spelar en viktig roll och är ett stort stöd för lokala skyddsombud.

Sedan måste man såklart titta på andra lösningar när det saknas över 30 000 lokala skyddsombud. Hur ska vi komma till rätta med det problemet? Där måste man tänka lite brett, och det var det jag försökte säga i mitt anförande. Man måste börja tänka i nya banor, för den utveckling vi nu ser är problematisk. Organisationsgraden minskar drastiskt i fackförbunden. Folk vill inte vara skyddsombud. Folk blir uteslutna för att de tillhör fel parti; de får inte bli skyddsombud. Det finns många parametrar i denna fråga.

När det gäller Arbetsmiljöverket och resurser fick myndigheten de pengar de äskade i denna budget. Det var ett första steg i rätt riktning, tycker vi, och sedan får vi se hur det blir i nästa budget.

Anf. 159 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Som sagt: När högern styr igen och när vi dessutom ser att dödsolyckorna börjar öka blir det inga tillskott till Arbetsmiljöverket som räcker till fler inspektörer för att kunna växla upp inspektionsarbetet eller bekämpa arbetslivskriminaliteten. Ja, det blir en inflationsjustering av anslaget. Men det blir också en generell besparing.

Vi socialdemokrater har föreslagit att Arbetsmiljöverket ska få rejäla tillskott till sina resurser för att kunna anställa fler arbetsmiljöinspektörer och utöka arbetet mot fusk i arbetslivet. Men SD-regeringen väljer som sagt i stället att lägga pengarna på att förenkla företagens regelbestyr.

Jag kan bara konstatera att borgerligheten är förbluffande naiv när det kommer till detta. De ser inte att det också finns oseriösa företag som tar

varje möjlighet som ges att fuska med allt möjligt, inklusive arbetsmiljön. Sverigedemokraterna är så måna om att komma in i näringslivets värme att de driver deras intressen framför svenska löntagares.

Anf. 160 MAGNUS PERSSON (SD) replik:

Fru talman! Teresa Carvalho tillför inget nytt i debatten utan låter mer som hackspetten i Kalle Anka på julafton.

Det här blir en retorisk fråga, men det skulle vara roligt att kunna få ett svar på den: Varför röstade Socialdemokraterna nej till att regionala skyddsombud skulle ha tillträde till samtliga Sveriges arbetsplatser när det är någonting som både LO och Byggnads drev i sitt remissvar när propositionen var uppe för ett antal år sedan? Men det är en retorisk fråga, för Teresa Carvalho kan inte svara på den nu.

Anf. 161 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Kraftfulla åtgärder krävs för att vi ska kunna se en minskning av antalet dödsfall i arbetslivet. Regeringen har därför intensifierat arbetet mot arbetsplatsolyckor.

Några exempel: Regeringen fortsätter arbetet med den förra regeringens strategi mot arbetslivskriminalitet och har därigenom också förlängt uppdraget för nio myndigheter att samverka mot just a-krim. Arbetsmiljöverket har fått i uppdrag att utföra fler oanmälda fysiska inspektioner. Arbetsmiljöverket har också fått i uppdrag att utreda hur fler skulle vilja engagera sig som skyddsombud, och det gäller alltså alla skyddsombud.

En utredning gällande de regionala skyddsombuden bereds på Regeringskansliet. Regeringen fortsätter med den förra regeringens arbetsmiljöstrategi, och i den inryms också en så kallad nollvision mot dödsolyckor.

Mynak, Myndigheten för arbetsmiljökunskap, utreder sanktionsavgiftssystemet och planeras vara klar med det i mars 2024. En leverantörskontrollutredning, som har granskat möjligheterna att begränsa antalet underleverantörer, bereds också nu på Regeringskansliet.

Arbetsmiljöverket innebär att arbetsgivaren ansvarar för arbetsmiljön och ska se till att arbetsmiljöarbetet ingår naturligt i verksamheten som en viktig del. Den svenska arbetsmiljölagstiftningen bygger också på att arbetsgivaren samverkar med arbetstagarna i syfte att skapa en trygg och bra arbetsmiljö.

Det kommer fortsatt att vara det systematiska arbetsmiljöarbetet som är grunden för en god arbetsmiljö. Ingen ska skadas eller förolyckas på arbetet, och regeringen fortsätter det offensiva arbetet för att alla som går till jobbet också ska komma hem efter arbetsdagens slut.

Anf. 162 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Många dödsolyckor sker i branscher som är hårt drabbade av fusk och brottslighet på arbetsmarknaden. Men trots att SD-regeringen gärna framhåller att den fokuserar på att bekämpa kriminaliteten är arbetslivskriminaliteten lite av en blind fläck i Tidöavtalet.

De senaste åren har det blivit alltmer tydligt att oseriösa och kriminella företag etablerar sig i välfärdens valfrihetssystem och på marknader för offentlig upphandling. Det är också uppenbart att långa kedjor av underleverantörer ökar risken för att regler och avtal inte efterföljs och att ansvaret för arbetsmiljön tenderar att försvinna på vägen.

Prot. 2023/24:56

17 januari

-----

*Särskild debatt med
anledning av det höga
antalet dödsolyckor i
arbetslivet*

Vi socialdemokrater anser därför att antalet underleverantörsled bör begränsas. Vad tycker Moderaterna? Och hur många fler olyckor måste inträffa innan regeringen är beredd att agera för detta?

Anf. 163 SAILA QUICKKLUND (M) replik:

Fru talman! A-krim är en blind fläck, säger Teresa Carvalho. Vi har nu sju a-krimcenter färdiga och besatta av den här regeringen. Det finns 32 inspektörer knutna till dessa, som bara ska jobba med a-krim. Vi har två samordnare, och vi har sju lokala samordnare. Det känns ovärdigt den här diskussionen att Teresa Carvalho uttrycker att detta skulle vara en blind fläck.

Vad gäller underleverantörer finns det en utredning som ser över hur man kan begränsa antalet underleverantörer. Den heter Leverantörskontrollutredningen, och utredningens betänkande bereds under Erik Slottners ansvar på Finansdepartementet. Frågan är ganska komplex, för vi styrs också av EU-författningar om fri rörlighet och av grundlagen kring näringsfrihet.

Regeringen tar detta på största allvar. Det är en viktig fråga, så låt oss återkomma i den.

Anf. 164 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! De a-krimcenter som Saila Quicklund lyfter fram var det vi socialdemokrater som initierade. Det är bra att den här regeringen fullföljer arbetet, men det behöver nu också växlas upp. Vi kan inte nöja oss med det som redan finns.

Offentlig upphandling ska inte bidra till osund konkurrens eller till att dumpa löner och villkor på svensk arbetsmarknad. Därför behövs som sagt en begränsning av långa entreprenörskedjor så att det blir ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Ingen ska kunna smita undan sitt ansvar från vare sig skatter, löner, arbetsmiljö eller säkerhet på arbetsplatsen.

Av samma skäl tillsatte också vi socialdemokrater en utredning som har gett förslag på hur en samordnad registerkontroll kan fungera för att få bort kriminella och oseriösa företag från marknaden för offentlig upphandling. Förslaget är nu färdigutrett och färdigremitterat och finns på Regeringskansliet. Jag undrar om regeringen kommer att agera för att få detta på plats och i så fall när.

Anf. 165 SAILA QUICKKLUND (M) replik:

Fru talman! Teresa Carvalho uttrycker att hon är otålig när det gäller regeringens insatser mot dödsolyckor i arbetslivet. Det är ganska magstarkt att framföra sådana saker med den offensiva inställningen och i det tonläget i denna debatt när man själv har suttit i åtta år i regeringsställning. Är Teresa Carvalho nöjd med de insatser som utfördes då, när hon nu skjuter över skulden på en regering som suttit i regeringsställning i ett år?

Teresa Carvalho nämnde i ett annat replikskifte vikten av skyddsombuden. Det är helt rätt. Det är också därför regeringen har bett Arbetsmiljöverket se över hur vi kan få fler skyddsombud. Skyddsombuden fyller en verkligt viktig funktion, och jag skulle vilja fråga: Vilka initiativ tog Teresa Carvalho för att det skulle bli fler skyddsombud? Nu har inte Teresa Carvalho möjlighet att svara på det i detta replikskifte, men jag skickar med frågan ändå. Den är central i ljuset av kritiken mot oss.

Anf. 166 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Fru talman! Jag vet att Saila Quicklund är väldigt insatt i arbetsmiljöfrågor och också är personligt intresserad av frågorna. Däremot har det varit lite svårt att hitta den konkreta politiken hos just Moderaterna. Jag har dock läst på olika ställen och hört här i dag att man vill öka antalet inspektioner och fördubbla preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott. Det tycker jag är himla bra förslag, så nu undrar jag: När kommer propositionen?

Anf. 167 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Ciczie Weidby för berömmet. Vi har ju haft förmånen att jobba ihop som ledamöter i Arbetsmiljöverkets insynsråd, så vi har känt på varandra.

Du nämnde några insatser som regeringen gör. Jag skulle vilja fylla på. Arbetsmiljöverket ska göra fler inspektioner. Man tittar också över hur vi kan få fler skyddsombud, som jag sagt tidigare. Utvärderingen av de regionala skyddsombuden bereds. Sanktionsavgiftssystemet utreds. Underleverantörskontrollsutredningen bereds.

Det görs också historiska satsningar på rättskedjan och rättspolitik. Det är viktigt, vilket jag har framfört många gånger i dessa debatter. Den förra regeringens partier satsar först nu på detta, sedan gängkriminaliteten kommit till, men gjorde det inte innan dess. Det är oerhört viktigt för detta med arbetsplatsolyckor, dödsolyckor och så vidare att vi har en kedja av insatser. Där är både polis och åklagare väldigt betydelsefulla.

Det är alltså en bred palett av insatser. När saker och ting kommer kan jag inte svara på här och nu, men de kommer.

Anf. 168 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Fru talman! Jag kan som sagt bara säga att det är toppen. Det är jättemånga bra förslag. Jag hörde också att även Sverigedemokraterna tycker att man måste skärpa straffen för arbetsmiljöbrotten, att preskriptionstiden ska förlängas och så vidare.

När det gäller tidigare regeringar och vem som borde ha gjort vad har jag aldrig suttit i någon regering eller i regeringsställning, tyvärr, men vi delar väldigt mycket synen att vi måste skärpa straffen. Jag upplever att regeringen väldigt ofta pratar om att man vill ha högre straff på allt möjligt, men just på arbetsmiljöområdet är det lite eftersatt. Även om inte Saila Quicklund kan lova när hoppas jag verkligen att det kommer propositioner på området just för att skärpa straffen vid arbetsmiljöbrott.

Anf. 169 SAILA QUICKLUND (M) replik:

Fru talman! Just detta med preskriptionstiderna är en fråga som jag och Moderaterna har drivit väldigt offensivt. Bara för någon vecka sedan läste vi om en dödsolycka som skedde 2019. Den rättsprocessen avslutas nu. Detta är helt förkastligt. Vi behöver rättsprocesser som löser ut vad orsaken var och så vidare så att vi lär inför framtiden. Det hoppas jag verkligen kommer till stånd. Vi vill alltså dubbla preskriptionstiderna.

Jag tror att jag stannar där. Vi håller med varandra, och ledamoten vet att jag och Moderaterna har drivit den här frågan och bevakar den.

Anf. 170 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Vänsterpartiet har väldigt många förslag som vi menar är avgörande för att vända utvecklingen och motverka de dödliga arbetsplatsolyckorna. Jag ska gå igenom några.

Vi måste stärka skyddsombuden med mer utbildning och ökade befogenheter, behålla kopplingen till facket och ge de regionala skyddsombuden utökad tillträdesrätt.

Vi måste skärpa arbetsgivarnas arbetsmiljöansvar och införa ett utvidgat rådighetsansvar, det vill säga att den arbetsgivare som har ansvar för en arbetsplats ska ha ansvar för alla arbetstagare som befinner sig på arbetsplatsen oavsett vem som köper deras arbete och vilken anställningsform de har.

Vi måste skapa ordning och reda på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet tycker att vi ska införa krav på max två led av underentreprenörer vid offentlig upphandling. Det entreprenörsansvar som finns i bygg- och anläggningsbranschen borde vi också ha i fler branscher.

Vi måste också stärka det statliga arbetsmiljöarbetet och tillföra mer resurser till Arbetsmiljöverket så att myndigheten kan anställa fler inspektörer och genomföra fler inspektioner. Antalet inspektörer ska givetvis vara i enlighet med ILO:s rekommendation, som säger att man ska ha en inspektör per 10 000 arbetstagare.

Slutligen måste vi, som vi har pratat om i tidigare replikskiften, skärpa straffen för arbetsmiljöbrott som leder till döden. I dag är straffen för dessa arbetsmiljöbrott alldeles för låga, och utredningarna tar alldeles för lång tid. En regering som höjer straffen för andra allvarliga brott bör rimligen även höja straffen för arbetsmiljöbrott som leder till döden. Vi kan inte hålla på och schackra med arbetsmiljön. Det måste kosta för arbetsgivaren, både i form av pengar och i form av år i fängelse.

Anf. 171 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik:

Fru talman! Jag vill prata mer om lokala skyddsombud. Vi har pratat om det tidigare, och jag tycker att det är en viktig fråga.

Det är korrekt att vår lagstiftning erbjuder större skydd för de skyddsombud som är fackliga än för dem som inte är det. Det vet jag att Ciczie Weidby känner till. Vi har förtroendemannalagen, som ger ett extra skydd till dem som är fackligt anslutna.

Detta blir dock bara relevant så länge vi har lokala skyddsombud, och vi har nu en utveckling med färre och färre lokala skyddsombud.

Jag vill fråga Vänsterpartiets Ciczie Weidby: Vill ni ändra lagstiftningen och helt ta bort de icke fackliga skyddsombuden, trots att det skulle innebära att vi fick ännu färre lokala skyddsombud och ännu fler arbetsplatser som står utan skyddsombud? Och vad har Vänsterpartiet för förslag för att vi ska kunna öka antalet skyddsombud?

Anf. 172 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Paulina för att det för en gångs skull är hon som ställer en fråga till mig. Det brukar alltid vara jag som ställer henne till svars.

Skyddsombuden behöver givetvis stärkas, och vi måste ha fler skyddsombud. Vänsterpartiet har väldigt många bra förslag på hur vi ska göra

detta. En viktig sak är att man stärker förtroendemannalagen så att de som behöver ha ledigt för att exempelvis gå en utbildning också kan få det.

Men framför allt är det så att väldigt många skyddsombud upplever att de blir utsatta för hot och trakasserier från arbetsgivaren. Det man ska börja med är nog därför inte att gå på människor och anklaga dem för att de inte vill bli skyddsombud utan att ställa frågan till dem som är chefer på arbetsplatser: Hur kommer det sig att ni inte uppmuntrar fler människor att engagera sig fackligt och tillsammans utse skyddsombud på arbetsplatser?

Anf. 173 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik:

Fru talman! Jag noterar att jag inte fick svar på min fråga om Vänsterpartiet vill ändra lagstiftningen så att vi tar bort möjligheten att ha icke-fackliga skyddsombud och hur Vänsterpartiet i så fall ser på effekten det sannolikt skulle innebära: att vi skulle få ännu färre lokala skyddsombud på våra arbetsplatser.

Det är positivt att vi pratar om hat och hot, vilket berördes här, och att Vänsterpartiet också pratar om repression i debatten. Det är ärligt talat inte Vänsterpartiets starkaste gren historiskt sett. Jag skulle vilja höra Vänsterpartiets syn på den extrema passivitet som funnits gällande vårt rättsväsen och på att brottsligheten har tillåtits breda ut sig utan att vi har ökat antalet poliser. Det spelar ingen roll vilket regelverk vi har om vi inte har ett rättsväsen som mäktar med. Jag har själv suttit med de här utredningarna och vet att rättsväsendet inte mäktar med.

Anf. 174 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Fru talman! Visst är det irriterande när politiker inte svarar på de frågor som ställts till dem. Det är lite så vi ledamöter här i kammaren ofta känner när vi har ställt skriftliga frågor och interpellationer. Men jag lovar att jag ska svara statsrådet.

Nej, vi vill inte ta bort de skyddsombuden. Man kan redan nu utses till skyddsombud även om man inte är med i en facklig organisation. Vi tänker inte säga att de ska förbjudas eller inte finnas. Men jag tycker att krut ska läggas på att människor ska vilja bli fackligt engagerade och bli skyddsombud med det skyddsnät som förtroendemannalagen ger. Det ska inte satsas på att bara plocka ut folk som inte kommer att omfattas av förtroendemannalagen.

När det gäller rättsväsendet och politik har jag tio sekunder på mig att svara. Jag är ledsen, men jag kan inte svara på det.
(Applåder)

Anf. 175 JONNY CATO (C):

Fru talman! Liberalism, socialism, konservatism, nationalism – politiska partier kan beskrivas på många olika sätt. Men Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och biträdande arbetsmarknadsministern har gjort det tydligt att man kan beskriva den här regeringen på ett annat sätt, med nånannanism. Det är någon annans fel, någon annans ansvar.

Det går inte att blunda för regeringens oförmåga att leverera politik på arbetsmarknadsområdet. Förra hösten skickade regeringen inte ett enda arbetsmarknadsförslag till riksdagen. Nu pratas det om utredningar och att

man ska titta på saker. På andra områden går det fort. Kolla på migrationspolitiken och när det gäller kärnkraften!

På propositionslistan för detta år fortsätter det att eka. Två propositioner avser Arbetsmarknadsdepartementet att leverera. Det är minst av samtliga departement. Till och med Statsrådsberedningen levererar fler propositioner än Arbetsmarknadsdepartementet. Det är dags att kliva ned från läktaren, sluta prata och börja leverera.

Det här är en viktig fråga. Men arbetsmarknadspolitiken i stort är också jätteviktig. Det saknas politik på samtliga arbetsmarknadspolitiska områden egentligen, även när det kommer till arbetsmiljö och dödsolyckor, som vi pratar specifikt om här i dag.

Min uppmaning till regeringen är ganska enkel: Sluta prata om vad tidigare regeringar inte har gjort och börja leverera! Sverige förtjänar bättre än så här.

(Applåder)

Anf. 176 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Regeringen gör en hel del för att minska risken för olyckor i arbetslivet. Arbetsmiljöverket får mer resurser, så att man kan stärka sitt tillsynsarbete och genomföra fler anmälda och oanmälda inspektioner. Regeringen har gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att utreda hur fler ska vilja engagera sig som skyddsombud. Regeringen bereder också förslag avseende utökat informationsutbyte för att bland annat motverka arbetslivskriminalitet.

Fru talman! Allt detta är bra. Fler inspektioner, fler skyddsombud samt ett tydligt fokus på att bekämpa arbetsplatskriminalitet kommer troligtvis att leda till säkrare och tryggare arbetsplatser. Samtidigt vet vi att det alltid kommer att finnas en risk för olyckor i vardagen och i yrkeslivet.

Vi kristdemokrater har tidigare lyft fram idén om en nollvision avseende dödsolyckor på jobbet samt att det efter varje enskild dödsolycka ska tillsättas en haverikommission som försöker se vad som hänt samt undersöka hur man kan undvika att det händer igen. Denna metod har använts med framgång inom bland annat flyget. Där utreds varje enskild olycka, och man arbetar hela tiden med ständiga förbättringar i syfte att skapa världens säkraste transportsystem. Det är en metod som vi borde använda på arbetsplatser i syfte att hela tiden förbättra oss.

Fru talman! Jag tror att övriga arbetslivet har en hel del att lära av transportsektorn. Om vi arbetar mer förebyggande, vilket regeringens förslag syftar till, i kombination med ett mer systematiskt arbete när olyckan väl är framme kan vi som samhälle tillsammans med arbetsmarknadens parter minska risken för olyckor och på sikt skapa en arbetsmarknad där ingen riskerar att dö när man går till jobbet.

Fru talman! Slutligen vänder jag mig å det starkaste mot att man använder en retorik för att försöka låtsas att regeringen efter ett år skulle ha orsakat förändringar som innebär att fler dör på arbetsmarknaden. Det är helt enkelt oseriöst. Vi borde kunna vara större än så här i kammaren.

(Applåder)

Anf. 177 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! I och med lanseringen av årets budget skickade regeringen ut ungefär 120 pressmeddelanden om varenda liten grej som kunde tänkas

paketeras som en satsning. Inget av dessa pressmeddelanden handlade om Arbetsmiljöverket. Fram tills nu har nämligen inte ens regeringspartierna själva tyckt att det man gör är att satsa på Arbetsmiljöverket. Ändå får vi höra Kristdemokraterna stå här och prata om hur man satsar på och förstärker Arbetsmiljöverket.

Sanningen är den att regeringen inflationsjusterar anslaget till Arbetsmiljöverket marginellt. Men man gör också en generell besparing. På sista raden finns det inte utrymme för att växla upp inspektionsarbetet.

När det gäller det sista som Kristdemokraterna påstår, att det framförts retorik här i kammaren om att det skulle vara regeringens fel att vi har många dödsolyckor, har jag inte hört någon påstå det. Det vore klädsamt om Kristdemokraterna inte spred sådana falsarier.

Anf. 178 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Avseende den första frågeställningen har vi väl redan redogjort för att vår uppfattning är att vi har gjort den förstärkning som efterfrågats. I budgetar brukar man inte ge mer än det som efterfrågas. Vi har också fått besked av bland annat ministern att myndigheten säger att de utifrån detta kommer att anställa fler och göra fler kontroller. Jag känner mig trygg med det.

Avseende den andra frågeställningen kan jag bara uppmana dem som eventuellt lyssnar på detta nu eller framöver att gå till ett av Teresa Carvalhos senare anföranden. Då kan man se sådan retorik. Det beklagar jag.

Det här är en för viktig fråga för att vi ska slänga i ansiktet på varandra att den ena eller den andra är skyldig till att enskilda går bort på arbetsplatser. Jag beklagar den typen av retorik. Det är tråkigt. Jag försöker själv undvika att säga att det var den förra regeringens, vår regerings eller någon annans fel. Det är synd. Detta är en för viktig fråga.

Anf. 179 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Jag betackar mig för sådana påhopp. Om kristdemokraten hade lyssnat till mitt anförande hade han hört att jag till och med klart och tydligt sa: Givetvis är inga dödsolyckor regeringens fel. Det kan han gå tillbaka och lyssna på. Däremot sa jag att det finns ett politiskt ansvar att ta och att den här regeringen har varit förbluffande passiv. Inga förslag levereras till riksdagen.

Vi socialdemokrater menar att man ger Arbetsmiljöverket för dåligt med resurser till att växla upp arbetet. Vi föreslog ytterligare 50 miljoner till Arbetsmiljöverket. De pengarna lägger regeringen i stället på ett för-
enklingsspaket för företag.

Vi har uppenbart olika politiska ambitioner. Låt oss diskutera det i stället för att kasta paj och säga att någon har sagt att det är regeringens fel att människor dör på arbetsmarknaden, för det har faktiskt ingen sagt. Ta det politiska ansvaret för att stärka arbetsmiljön på arbetsplatserna!

(Applåder)

Anf. 180 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Först och främst är jag glad för att det finns ett engagemang hos oss allihop. Det tycker jag är positivt. Jag har också den största respekt för att man kan ha olika uppfattningar om resurser och metodik, det vill säga sätt att arbeta.

Jag tycker dock att det är djupt olyckligt och tråkigt – oavsett om det bara var jag som uppfattade det – att det blir en debatt där man sätter enskilda års dödstal i relation till eventuella resurser. Jag tror faktiskt inte att varje enskilt beslut i den här kammaren har direkt koppling till vad som händer nästa år. Jag tror att den här typen av frågor ibland handlar om kriminalitet, slarv eller rena olyckshändelser. Därför skulle vi nog alla må bra av att vara lite ödmjukare mot varandra.

Tack för debatten!

Anf. 181 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Fru talman! Jag ägnade mig åt att försöka leta efter vad Kristdemokraterna vill göra åt dödsolyckorna. Magnus Jacobsson berättade mycket om vad regeringen tänker göra. Gott så. Men Kristdemokraterna har inte skrivit någonting om det i enkäterna inför valet 2022, som alla andra partier gjort, och inte heller i några av sina motioner på arbetsmarknadsområdet. Det tycker jag är lite anmärkningsvärt, så jag är nyfiken på att få veta mer av Magnus Jacobsson om Kristdemokraternas politik och förslag vad gäller att stoppa dödsolyckorna.

Anf. 182 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för en väldigt bra fråga! Eftersom det finns folk som lyssnar på det här vill jag redogöra för att jag har suttit i utskottet i ett år och att jag jobbar vidare med att utveckla Kristdemokraternas politik på området. Hittills har jag redogjort för det vi gör tillsammans med regeringen. Därutöver har jag noga pekat på vad vi kristdemokrater tycker. Vi tycker att man borde arbeta utifrån en nollvision, precis som man gör inom trafikområdet som jag tidigare arbetade med.

När det gäller de dödsfall som sker kallas Haverikommisionen bara in i större sammanhang. Vi tycker att man borde titta på varje enskilt fall, åtminstone under en period. Vi behöver nämligen få klart för oss hur det egentligen ser ut. Vad är det som gör att det fortsätter att ske olyckor? I vissa fall kan det bero på rent slarv, i andra fall på kriminalitet.

Vi försöker även jobba med att få stopp på brottsligheten. Det gör vi just nu, framför allt tillsammans med regeringen, men vi försöker givetvis jobba fram egna idéer också.

Anf. 183 CICZIE WEIDBY (V) replik:

Fru talman! När man tar fram en vision, i det här fallet en nollvision, kan man inte bara säga att man inte vill att folk ska dö och nöja sig med det. Om man tänker att man inte vill att folk ska dö måste man lägga till att man därför tänker att det här, det här och det här måste göras.

Jag är genuint – inte drygt – nyfiken på vad Kristdemokraternas politik är på det här området. Även om Magnus Jacobsson bara har suttit i utskottet i ett år har det ju suttit en massa kristdemokrater där tidigare. De har heller inte skrivit i sina motioner om de här specifika arbetsmiljöfrågorna och hur man ska stoppa dödsolyckorna. Jag ställer alltså frågan en gång till.

Anf. 184 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! När jag tackade ja till att sitta i arbetsmarknadsutskottet var det just därför att jag tillsammans med mitt parti vill utveckla hela det arbetsmarknadspolitiska området. Jag är inte säker på att alla tänker på det, men som representant för ett mindre parti i riksdagen har man ansvar för alla frågor. Jag kommer alltså att grotta ned mig i dem bit för bit.

När det gäller det här området har jag redan redogjort för de tre grejer regeringen gör. Därutöver har jag i det tidigare svaret redogjort för att vi jobbar med den rättsvårdande sidan, som jag tror är otroligt viktig.

Jag har också lyft fram en reflektion eller ett förslag som jag som kristdemokrat även har fört fram i samtal med våra kompisar i regeringsunderlaget. Det är att man vid varje dödsfall – inte bara vissa – borde titta närmare på fallet och ta in Haverikommissionen, åtminstone under en period, för att få ett bättre faktaunderlag.

Jag lovar Ciczie Weidby att jag kommer att fortsätta jobba med de här frågorna och hjälpa till att utveckla mitt partis politik.

Anf. 185 LEILA ALI ELMİ (MP):

Fru talman! En dålig arbetsmiljö ska aldrig tillåtas vara ett konkurrensmedel för oseriösa företag. Vi behöver komma åt cynismen hos arbetsgivare som uppenbart struntar i att förebygga arbetsskador, som tycks tänka att det går så länge det går och som anser att det är billigare att betala sanktionsavgifter än att göra de förebyggande insatser som krävs.

Att strunta i arbetsmiljön är att bryta mot lagen, och det måste tas på stort allvar. Fler arbetsmiljöbrott måste klaras upp. Vi vill även se över straffskalorna för denna typ av brott.

Vi vill ge de regionala skyddsombuden tillträde till alla arbetsplatser med kollektivavtal, även om det saknas fackligt anslutna på arbetsplatsen.

Jag tvivlar inte på att alla partier verkligen vill få stopp på dödsfall på arbetsplatser. Jag är dock rejält bekymrad över att regeringen verkar underskatta behovet av resurser. I höstbudgeten införde regeringen sparkrav på alla myndigheter, utan analys av vad det skulle föra med sig. För Arbetsmiljöverket betydde det att de fick stoppa en planerad rekrytering av drygt 25 inspektörer, samtidigt som de har fått i uppdrag att göra fler oanmälda kontroller. Fler uppdrag och mindre resurser ger Arbetsmiljöverket sämre förutsättningar för sitt viktiga arbete.

Många här har konstaterat att ingen ska behöva dö på jobbet. Jag hoppas att det inte bara blir tomma ord och att regeringen nu vidtar de åtgärder som krävs för att vända den negativa utvecklingen.

(Applåder)

Anf. 186 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Även om vi håller den här debatten med anledning av det stora antalet dödsolyckor ska vi komma ihåg att dödsolyckorna bara är det yttersta symtomet på en arbetsmarknad som inte mår bra. Förutom dödsolyckorna har Sverige en arbetsmarknad där många på flera olika sätt far illa.

Precis som det har påpekats i den här debatten vill de flesta arbetsgivare göra rätt. Men vi har ett skuggsamhälle där det blir svårare och svårare för seriösa företag att konkurrera med de oseriösa aktörerna. Jag vill

Prot. 2023/24:56
17 januari

-----

*Särskild debatt med
anledning av det höga
antalet dödsolyckor i
arbetslivet*

faktiskt påstå att vi i viss mån har en situation där vi inte såg detta komma, alltså att skuggsamhället har brett ut sig.

Politikerna har såklart ett ansvar, men man kan också göra mycket som arbetsgivare. Det finns många intressanta initiativ i landet. Exempelvis vet jag att man i Eskilstunas kommunala fastighetsbolag arbetar med att göra egna oanmälda inspektioner på alla sina byggen. Även den typen av initiativ behövs.

Avslutningsvis vill jag tacka Vänsterpartiet för denna viktiga debatt. Jag är glad över att vi har en samsyn kring att det krävs mer för att komma till rätta med den här problematiken.

(Applåder)

Den särskilda debatten var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2023/24:57 Preventiva vistelseförbud

2023/24:2792 av Gudrun Nordborg m.fl. (V)

2023/24:2793 av Rasmus Ling m.fl. (MP)

2023/24:2794 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S)

2023/24:2795 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C)

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 januari

2023/24:343 Socialförsäkringsskyddet för gravida

av *Sanne Lennström* (S)

till statsrådet *Anna Tenje* (M)

2023/24:344 Åtgärder för att höja kvaliteten inom förskolan

av *Mats Wiking* (S)

till statsrådet *Lotta Edholm* (L)

2023/24:345 Myggbekämpning kring nedre Dalälven

av *Sanne Lennström* (S)

till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)

2023/24:346 Uppdrag till Brå om brottsmisstänkta bakgrund

av *Pontus Andersson Garpvall* (SD)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2023/24:347 Regelverket för upphandling

av *Gunilla Carlsson* (S)

till statsrådet *Erik Slottner* (KD)

2023/24:348 Avdragsrätten för sponsring

av *Mathias Tegnér* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 januari

2023/24:477 Klimatpolitikens stabilitet, elförsörjningen och Sveriges industriella omställning

av *Serkan Köse* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:478 Export av svenskt snus

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:479 Skatteverkets tolkning av batterilager i samband med det gröna avdraget

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:480 Nattarbete och arbetsmiljö hos plattformsföretagen

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:481 Polisiära insatser med anledning av stängd psykakut

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:482 Avskaffat stöd till svenska fredsorganisationer

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Johan Forssell (M)

§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 16 januari

2023/24:457 Kränkningar och straff på kommunal skola för elever med funktionsnedsättning

av *Mattias Eriksson Falk* (SD)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:458 Stärkta diplomatiska förbindelser med Somaliland

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:461 Kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården

av *Anna Vikström* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2023/24:467 Statliga jobb i Gävleborg om regeringen lägger ned Myndigheten för arbetsmiljökunskap

av *Linnéa Wickman* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

Prot. 2023/24:56
17 januari
-----

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.39.

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 9.45,
av talmannen därefter till och med § 2 anf. 28 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 2 anf. 113 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.59,
av förste vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 157 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

§ 1 Prövning av yrkande om misstroendeförklaring mot

statsrådet Romina Pourmokhtari (L)	1
Anf. 1 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	1
Anf. 2 DANIEL HELLDÉN (MP)	1
Anf. 3 LINA NORDQUIST (L)	2
Anf. 4 MATTIAS KARLSSON i Luleå (M).....	4
Anf. 5 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	5
Anf. 6 LINDA LINDBERG (SD).....	6
Anf. 7 CAMILLA BRODIN (KD).....	8
Anf. 8 LENA HALLENGREN (S).....	9
Anf. 9 MUHARREM DEMIROK (C).....	9

Beslut **11**

Ajournering..... **11**

Återupptaget sammanträde..... **11**

Välkomsthälsning **11**

Anf. 10 TALMANNEN..... 11

§ 2 Partiledardebatt

Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	11
Anf. 12 MAGDALENA ANDERSSON (S).....	13
Anf. 13 JIMMIE ÅKESSON (SD)	15
Anf. 14 NOOSHI DADGOSTAR (V).....	16
Anf. 15 MUHARREM DEMIROK (C).....	17
Anf. 16 EBBA BUSCH (KD).....	18
Anf. 17 DANIEL HELLDÉN (MP)	20
Anf. 18 JOHAN PEHRSON (L).....	21
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	22
Anf. 20 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	23
Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	23
Anf. 22 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	23
Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	23
Anf. 24 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	24
Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	24
Anf. 26 NOOSHI DADGOSTAR (V) replik.....	24
Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	25
Anf. 28 MUHARREM DEMIROK (C) replik	25
Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	25
Anf. 30 MUHARREM DEMIROK (C) replik	25
Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	26
Anf. 32 DANIEL HELLDÉN (MP) replik	26
Anf. 33 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	27
Anf. 34 DANIEL HELLDÉN (MP) replik	27
Anf. 35 Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	27
Anf. 36 MAGDALENA ANDERSSON (S).....	27
Anf. 37 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	28
Anf. 38 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	28
Anf. 39 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	29
Anf. 40 MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	29

Anf. 41	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	29
Anf. 42	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	30
Anf. 43	Statsminister ULF KRISTERSSON (M) replik	30
Anf. 44	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	30
Anf. 45	MUHARREM DEMIROK (C) replik	31
Anf. 46	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	31
Anf. 47	MUHARREM DEMIROK (C) replik	31
Anf. 48	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	32
Anf. 49	EBBA BUSCH (KD) replik	32
Anf. 50	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	32
Anf. 51	EBBA BUSCH (KD) replik	32
Anf. 52	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	33
Anf. 53	JOHAN PEHRSON (L) replik	33
Anf. 54	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	33
Anf. 55	JOHAN PEHRSON (L) replik	34
Anf. 56	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	34
Anf. 57	JIMMIE ÅKESSON (SD)	34
Anf. 58	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	35
Anf. 59	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	35
Anf. 60	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	36
Anf. 61	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	36
Anf. 62	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	36
Anf. 63	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	37
Anf. 64	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	37
Anf. 65	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	37
Anf. 66	MUHARREM DEMIROK (C) replik	37
Anf. 67	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	38
Anf. 68	MUHARREM DEMIROK (C) replik	38
Anf. 69	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	39
Anf. 70	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	39
Anf. 71	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	39
Anf. 72	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	40
Anf. 73	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	40
Anf. 74	JOHAN PEHRSON (L) replik	40
Anf. 75	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	41
Anf. 76	JOHAN PEHRSON (L) replik	41
Anf. 77	JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	41
Anf. 78	NOOSHI DADGOSTAR (V)	42
Anf. 79	MUHARREM DEMIROK (C)	42
Anf. 80	EBBA BUSCH (KD) replik	42
Anf. 81	MUHARREM DEMIROK (C) replik	43
Anf. 82	EBBA BUSCH (KD) replik	43
Anf. 83	MUHARREM DEMIROK (C) replik	43
Anf. 84	EBBA BUSCH (KD)	44
Anf. 85	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	44
Anf. 86	EBBA BUSCH (KD) replik	45
Anf. 87	NOOSHI DADGOSTAR (V) replik	45
Anf. 88	EBBA BUSCH (KD) replik	45
Anf. 89	MUHARREM DEMIROK (C) replik	46
Anf. 90	EBBA BUSCH (KD) replik	46
Anf. 91	MUHARREM DEMIROK (C) replik	46

Anf. 92	EBBA BUSCH (KD) replik	47
Anf. 93	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	47
Anf. 94	EBBA BUSCH (KD) replik	47
Anf. 95	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	48
Anf. 96	EBBA BUSCH (KD) replik	48
Anf. 97	DANIEL HELLDÉN (MP)	48
Anf. 98	EBBA BUSCH (KD) replik	49
Anf. 99	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	49
Anf. 100	EBBA BUSCH (KD) replik	49
Anf. 101	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	49
Anf. 102	JOHAN PEHRSON (L).....	50
Anf. 103	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	50
Anf. 104	JOHAN PEHRSON (L) replik	51
Anf. 105	MAGDALENA ANDERSSON (S) replik	51
Anf. 106	JOHAN PEHRSON (L) replik	51
Anf. 107	MUHARREM DEMIROK (C) replik	51
Anf. 108	JOHAN PEHRSON (L) replik	52
Anf. 109	MUHARREM DEMIROK (C) replik	52
Anf. 110	JOHAN PEHRSON (L) replik	52
Anf. 111	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	53
Anf. 112	JOHAN PEHRSON (L) replik	53
Anf. 113	DANIEL HELLDÉN (MP) replik	53
Anf. 114	JOHAN PEHRSON (L) replik	54
§ 3	Anmälan om ersättare.....	54
§ 4	Anmälan om kompletteringsval.....	54
§ 5	Utökning av antalet suppleanter.....	55
§ 6	Val av extra suppleanter	55
§ 7	Anmälan om fördröjt svar på interpellation	55
§ 8	Ärenden för hänvisning till utskott	56
§ 9	Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen	56
	Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU5	56
§ 10	Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning	56
	Konstitutionsutskottets betänkande 2023/24:KU10	56
Anf. 115	IDA KARKIAINEN (S).....	56
Anf. 116	VICTORIA TIBLOM (SD).....	58
Anf. 117	ERIK OTTOSON (M).....	59
Anf. 118	JESSICA WETTERLING (V)	61
Anf. 119	MALIN BJÖRK (C).....	63
Anf. 120	GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	65
Anf. 121	JAN RIISE (MP)	66
Anf. 122	MALIN DANIELSSON (L).....	68
Anf. 123	PER-ARNE HÅKANSSON (S)	69
Anf. 124	ULRIK NILSSON (M).....	71
Ajournering.....		72
Återupptaget sammanträde.....		72
§ 11	Särskild debatt med anledning av det höga antalet dödsolyckor i arbetslivet.....	73
Anf. 125	CICZIE WEIDBY (V).....	73

Anf. 126	Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	73
Anf. 127	TERESA CARVALHO (S)	74
Anf. 128	MAGNUS PERSSON (SD)	75
Anf. 129	SAILA QUICKLUND (M)	76
Anf. 130	CICZIE WEIDBY (V)	76
Anf. 131	JONNY CATO (C)	77
Anf. 132	MAGNUS JACOBSSON (KD)	78
Anf. 133	LEILA ALI ELMİ (MP)	79
Anf. 134	Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	79
Anf. 135	TERESA CARVALHO (S) replik	80
Anf. 136	Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik	81
Anf. 137	TERESA CARVALHO (S) replik	81
Anf. 138	Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik	81
Anf. 139	CICZIE WEIDBY (V) replik	82
Anf. 140	Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik	82
Anf. 141	CICZIE WEIDBY (V) replik	82
Anf. 142	Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik	82
Anf. 143	TERESA CARVALHO (S)	83
Anf. 144	MAGNUS PERSSON (SD) replik	84
Anf. 145	TERESA CARVALHO (S) replik	84
Anf. 146	MAGNUS PERSSON (SD) replik	84
Anf. 147	TERESA CARVALHO (S) replik	84
Anf. 148	SAILA QUICKLUND (M) replik	85
Anf. 149	TERESA CARVALHO (S) replik	85
Anf. 150	SAILA QUICKLUND (M) replik	85
Anf. 151	TERESA CARVALHO (S) replik	86
Anf. 152	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	86
Anf. 153	TERESA CARVALHO (S) replik	86
Anf. 154	MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	86
Anf. 155	TERESA CARVALHO (S) replik	87
Anf. 156	MAGNUS PERSSON (SD)	87
Anf. 157	TERESA CARVALHO (S) replik	88
Anf. 158	MAGNUS PERSSON (SD) replik	88
Anf. 159	TERESA CARVALHO (S) replik	88
Anf. 160	MAGNUS PERSSON (SD) replik	89
Anf. 161	SAILA QUICKLUND (M)	89
Anf. 162	TERESA CARVALHO (S) replik	89
Anf. 163	SAILA QUICKLUND (M) replik	90
Anf. 164	TERESA CARVALHO (S) replik	90
Anf. 165	SAILA QUICKLUND (M) replik	90
Anf. 166	CICZIE WEIDBY (V) replik	91
Anf. 167	SAILA QUICKLUND (M) replik	91
Anf. 168	CICZIE WEIDBY (V) replik	91
Anf. 169	SAILA QUICKLUND (M) replik	91
Anf. 170	CICZIE WEIDBY (V)	92
Anf. 171	Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik	92
Anf. 172	CICZIE WEIDBY (V) replik	92
Anf. 173	Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L) replik	93
Anf. 174	CICZIE WEIDBY (V) replik	93
Anf. 175	JONNY CATO (C)	93
Anf. 176	MAGNUS JACOBSSON (KD)	94

Anf. 177 TERESA CARVALHO (S) replik.....	94	Prot. 2023/24:56
Anf. 178 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	95	17 januari
Anf. 179 TERESA CARVALHO (S) replik.....	95	-----
Anf. 180 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	95	
Anf. 181 CICZIE WEIDBY (V) replik	96	
Anf. 182 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	96	
Anf. 183 CICZIE WEIDBY (V) replik	96	
Anf. 184 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik	97	
Anf. 185 LEILA ALI ELMİ (MP).....	97	
Anf. 186 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	97	
§ 12 Bordläggning.....	98	
§ 13 Anmälan om interpellationer.....	98	
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	99	
§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	99	
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.39.....	100	